Τέχνη συναντά ιστορία

Η ζωή στον Πόντο

Kunst überlieferter Geschichte – Das Leben in Pontos

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
Ποντιακή Νεολαία στην Ευρώπη
VERBAND DER VEREINE DER GRIECHEN AUS PONTOS IN EUROPA
Pontische Jugend in Europa

Τέχνη συναντά ιστορία

Η ζωή στον Πόντο

Kunst überlieferter Geschichte – Das Leben in Pontos

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Συντακτική ομάδα:
Χρήστος Σαββίδης
Επαμεινώνδας Καλπακίδης
Σεβαστή Συμεωνίδου
Χρίστος Λαμπριανίδης
Αντώνιος Παράσογλου
Γεώργιος Κερίδης
Χριστίνα Βασιλειάδου

copyright:
© Ομοσπονδία Συλλόγων Ελλήνων Ποντίων στην Ευρώπη

Πρώτη έκδοση 2011
ISBN 978-3-00-034273-8

Εκτύπωση – Παραγωγή:
Τυπογραφείο Benz

VERBAND DER VEREINE DER GRIECHEN AUS PONTOS IN EUROPA

PONTISCHE JUGEND IN EUROPA

Redaktion:
Christos Savvidis
Epaminondas Kalpakidis
Sewasti Simeonidou
Christos Labrianidis
Antonios Parassoglou
Georgios Keridis
Christina Vasiliadou

Copyright:
© Verband der Vereine der Griechen aus Pontos in Europa

Erste Ausgabe 2011
ISBN 978-3-00-034273-8

Druck – Produktion:
Druckerei Benz

«Οι αληθινοί ζωγράφοι είναι αυτοί που δεν ζωγραφίζουν τα πράγματα έτσι όπως είναι, όμως έτσι όπως τα αισθάνονται.»

Vincent Van Gogh

„Die wahren Maler sind diejenigen, welche die Dinge nicht so malen, wie sie sind, sondern so, wie sie sie fühlen.“

Αιωναμένος κι αιωνάν΄ – Der Verstorbene stirbt nie

Χρίστος Λαμπριανίδης, Σιόρντορφ

Christos Labrianidis, Schorndorf

Χαιρετισμός

Η Νεολαία Ποντίων Ευρώπης, με αφορμή τα 30 χρόνια από την ίδρυση της ΟΣΕΠΕ και θέλοντας να τιμήσει τον θεσμό αυτό, διοργάνωσε και εξέδωσε το βιβλίο αυτό.

Το έργο μας εμπλουτίζεται ακόμη περισσότερο, αυτή τη φορά, μέσα από μια συγκεκριμένη μορφή, όπως αυτή της τέχνης. Θέλαμε να εκφράσουμε μια συγκεκριμένη άποψη καθότι για εμάς ο πολιτισμός λειτουργεί και ερμηνεύεται ως ένδειξη ακμής και ευημερίας των ανθρώπων.

Εκδίδοντας το βιβλίο αυτό ευχαριστούμε τα παιδιά αυτά και όλους όσους συμμετείχαν για την άμεση και αποτελεσματική συνδρομή τους σε αυτή μας την προσπάθεια.

Τα πινέλα, τα χρώματα και η ψυχή της νεολαίας που αποτυπώθηκαν στον «καμβά», μας αιφνιδίασε τόσο ευχάριστα που η ανάγκη έκδοσης του βιβλίου αυτού ήταν επιτακτική.

Σε αυτούς τους πλασματικούς καιρούς που ζούμε, ήρθε μια αλήθεια από όλους τους νέους που κατάφεραν να μας συγκινήσουν με την εύστοχη μεταφορά των συναισθημάτων μα περισσότερο με την αντίληψη που έχουν, σε οτιδήποτε αφορά την πατρίδα. Και αυτό πάντα κάνει εντύπωση αφού κανείς μας δεν έζησε το κομμάτι εκείνο... οι μόνες εικόνες και τα μόνα συναισθήματα που έχουν καλλιεργηθεί σε εμάς, έχουν μεταφερθεί από διηγήσεις, από τραγούδια, από χορούς, συνοδευόμενα από αγάπη, πόνο... νοσταλγία...

Εδώ αποδεικνύεται ότι οι νέοι έχουν σε υπερλειτουργία όλες τους τις αισθήσεις αφού καταφέρνουν να αφομοιώσουν με τέτοιο τρόπο όλο αυτό το συναισθηματικό φορτίο και τελικά να το κάνουν δικό τους. Ίσως και πάντα να ήταν...

Grußwort

Die pontische Jugend in Europa hat anlässlich des 30-jährigen Jubiläums der Gründung des Verbandes der Vereine der Griechen aus Pontos in Europa und zu Ehren dieser Institution dieses Buch erstellt und veröffentlicht.

Unser Werk wird dieses Mal durch eine besondere Form des Ausdrucks bereichert – der Kunst. Wir wollten eine bestimmte Sicht zum Ausdruck bringen, da für uns die Kultur als Zeichen von Wohlstand und Wohlergehen der Menschen dient und als solches zu interpretieren ist.

Mit der Herausgabe dieses Buches bedanken wir uns herzlich bei den Kindern und Jugendlichen und allen anderen Mitwirkenden für die sofortige und wirkungsvolle Mitarbeit an diesem Projekt.

Die Pinsel, die Farben und die Seele der Jugend, die sich uns auf den Leinwänden offenbarten, bestärkten uns in der Veröffentlichung dieses Buches, welches wir schon seit geraumer Zeit als zwingend erforderlich erachteten.

In diesen fiktiven Zeiten, die uns umgeben, schufen die Jugendlichen eine Realität, die es geschafft hat, uns nicht nur mithilfe der treffenden Übermittlung ihrer Gefühle sondern vielmehr mit ihrer Wahrnehmungsgabe im Hinblick auf die Heimat zu bewegen. Und genau das ist es, was uns dermaßen erstaunt, da keiner von uns diesen Teil je erlebt hat...die einzigen Bilder und Gefühle, die in uns gekeimt sind, sind uns durch Schilderungen, Lieder und Tänze überliefert worden, begleitet von Liebe, Schmerz... Nostalgie...

Hier zeigt sich die außerordentliche Sinnesschärfe der Kinder und Jugendlichen, die es geschafft haben, sich die ganze emotionale Belastung einzuverleiben und sie sich schließlich zu eigen zu machen. Vielleicht war es schon immer so....

Συντονιστική Επιτροπή Νεολαίας
Jugendvorstand

Μοναστήρι Παναγία Σουμελά – Kloster Panagia Soumela

Συλλογική ζωγραφιά, Στουτγάρδη

Vereinszeichnung, Stuttgart

Πρόλογος

«Η Τέχνη δε διδάσκεται.»

Λόγια του μεγάλου Έλληνα ζωγράφου, Δομήνικου Θεοτοκόπουλου (El Greco, 1541 - 1614)

Όλοι μας έχουμε την ικανότητα να μελετήσουμε βιβλία, να παιδευτούμε και να παιδέψουμε μια ζωγραφιά, να κάνουμε ταξίδια και να «συναντήσουμε» περίφημους πίνακες που σηματοδότησαν εποχές και καθιέρωσαν κινήματα. Μέσα από τη μελέτη και την καλλιέργεια του πνεύματος προκύπτει και η κατανόηση ενός έργου. Πόσο μάλλον όταν ο δέκτης έχει την ευαισθησία πέρα από το να «διαβάσει» έναν πίνακα, να μπορέσει να τον νιώσει...

Και αυτό γιατί οι τέχνες δεν λειτουργούν ως ένα κομμάτι διεκπεραίωσης που αφορούν μόνο την τεχνοτροπία και ένα καλό αισθητικό αποτέλεσμα. Η τέχνη αφορά, ως επί των πλείστων, τις ψυχές των ανθρώπων. Και σε αυτό το σημείο τα μέρη που εμπλέκονται είναι δύο. Ο δημιουργός και ο αποδέκτης.

Οι νέοι εδώ, «παιδεύονται» με την ανάγκη για γνώση της ιδιαίτερης πατρίδας τους. Έτσι, η διαδικασία μελέτης της ιστορίας του Πόντου κρίνεται απαραίτητη για να μπορεί εύστοχα να αποδοθεί μέσα από τα πινέλα. Άλλωστε οι καρδιές μας, πάντα είχαν μέσα τους το κομμάτι αυτό..

Ο Πόντος...

Είναι η πατρίδα των προγόνων μας;

Είναι η πατρίδα των γονέων μας;

Είναι η δικιά μας πατρίδα;

Τι γνωρίζουμε εμείς, η δεύτερη και η τρίτη γενιά που ζούμε σκορπισμένοι σε διάφορα μέρη της γης, για το τι εστί «Πόντος»;

Prolog

„Kunst kann nicht gelehrt werden."

Eine Aussage des großen, griechischen Malers, Dominikos Theotokopoulos (El Greco, 1541 - 1614).

Wir haben alle die Möglichkeit, Bücher zu lesen, bestrebt zu sein und Zeichnungen zu erstellen, zu reisen und berühmte Gemälde zu besichtigen, die Epochen berührten und Bewegungen gründeten. Durch das Lernen und die Entwicklung des Geistes ergibt sich das klare Verständnis eines Werkes. Vor allem, wenn der Empfänger dazu fähig ist, das Gemälde nicht nur zu „lesen", sondern auch zu fühlen...

Und das gilt, weil Kunst nicht stets als obligatorischer Teil fungiert, bei dem es nur um Stil und ein ästhetisches Ergebnis geht. Kunst nimmt größtenteils Bezug auf die Seele der Menschen. Und hier sind es zwei Seiten, die sich daran beteiligen. Der Autor und der Empfänger.

Die Jugendlichen befassen sich mit ihrem Bedürfnis, Wissen ihrer besonderen Heimat zu erlangen. So ist das Lernen der pontischen Geschichte ein integraler Bestandteil, damit sie erfolgreich durch einen Pinsel widergegeben werden kann. Unsere Herzen tragen diesen Teil seit jeher mit sich.

Pontos...

Ist es die Heimat unserer Vorfahren?

Ist es die Heimat unsrer Eltern?

Ist es unsere Heimat?

Was wissen wir, die zweite und dritte Generation, die über die ganze Welt verstreut lebt, darüber, was „Pontos" ist?

Wir haben unzählige Fotos aus den dortigen Regionen gesehen!

Wir haben Bücher über die Geschichte gelesen!

Έχουμε δει αμέτρητες φωτογραφίες από εκείνα τα μέρη!

Διαβάσαμε βιβλία για την ιστορία!

Είδαμε ντοκιμαντέρ, επισκεφτήκαμε τα εδάφη του Πόντου!

Πήραμε μαζί μας χώμα από τα χωριά στα οποία γεννήθηκαν και έζησαν οι παππούδες μας!

Τραγουδάμε στα ποντιακά και χορεύουμε τους χορούς του ποντιακού λαού!

Είναι όμως αρκετά όλα αυτά για να λέμε ότι ο Πόντος είναι η πατρίδα μας;

Σε αυτό το βιβλίο θα δούμε ζωγραφιές που απεικονίζουν και εκφράζουν συγκεκριμένες εποχές που συνέβαλαν καθοριστικά στη συγγραφή της ιστορίας τους. Θα διαβάσουμε ποιήματα και διηγήματα που τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας θα τα νομίζουν για παραμύθια.

Θέλαμε να ευαισθητοποιήσουμε τους νέους μας, έτσι ώστε ν' αναδείξουν τον δικό τους Πόντο, τον Πόντο της φαντασίας τους, μέσα από ζωγραφιές και αφηγήσεις που άκουσαν κάποτε. Και το καταφέραμε.

Καταφέραμε να κινητοποιήσουμε τους νέους να ερευνήσουν και να αναζητήσουν την καταγωγή τους.

Μέσα από τις ζωγραφιές της νέας γενιάς παρουσιάζεται αυτή η πολυτραγουδισμένη και όμορφη πατρίδα, ολοζώντανη και ελπιδοφόρα.

Ελπιδοφόρα, γιατί το γεγονός και τα πρόσωπα εκείνης της εποχής, είναι και ένα κομμάτι της δικής μας ζωής. Είναι αυτό το κομμάτι, το οποίο θα μεταφέρουμε και στις επόμενες γενιές για να μη ξεχαστεί.

Οι διηγήσεις των παππούδων μας είναι η βασική πλευρά της καταγραφής και της αψευδούς μαρτυρίας της πατρίδα αυτής.

Οι συνθήκες του ξεριζωμού δεν τους άφησαν να

Wir haben Dokumentationen gesehen und pontischen Boden besucht!

Wir nahmen Erde aus den Dörfern mit uns, in denen unsere Großväter geboren wurden und lebten!

Wir singen in der pontischen Sprache und Tanzen die Tänze des pontischen Volkes!

Ist das alles aber ausreichend, um zu behaupten, dass Pontos unsere Heimat ist?

In diesem Buch werden wir Abbildungen sehen, die gewisse Epochen aufzeigen und versinnbildlichen, die Geschichte geschrieben haben. Wir werden Erzählungen lesen, die unsere Kinder und Enkel für Märchen halten werden. Wir wollten die Jugendlichen sensibilisieren, uns ihren Pontos sowohl durch Bilder und Gemälde als auch durch die ihnen überlieferten Erzählungen zu zeigen – den Pontos ihrer Vorstellung. Und es ist uns gelungen. Wir haben es geschafft, die Jugendlichen zu mobilisieren, nach ihren Wurzeln und ihrer Abstammung zu forschen und zu suchen.

Durch die Bilder der neuen Generation wird diese viel umsungene und schöne Heimat lebhaft und voller Hoffnung vorgestellt. Voller Hoffnung, weil die Geschehnisse und die Gesichter dieser Epoche auch ein Teil unseres Lebens sind. Es ist der Teil, den wir auch den kommenden Generationen übergeben werden, auf dass er nie in Vergessenheit gerät.

Die Erzählungen unserer Großväter sind die Hauptpfeiler der Aufzeichnungen und der wahren Zeugnisse dieser Heimat. Die Umstände der Entwurzelung erlaubten ihnen nicht, alles niederzuschreiben, was sie erlebt hatten.

Unser Anliegen ist es, aufzuzeigen, dass nichts in Vergessenheit gerät, sondern im Gegenteil immer mehr in unser Dasein rückt und wir nicht vergessen, worauf unser Dasein beruht.

Wir möchten durch die Zeichnungen der Jugendlichen in

καταγράψουν όσα βίωσαν.

Σκοπός μας είναι να δείξουμε ότι, τίποτα δε λησμονιέται παρά μόνο αυξάνεται και ότι γνωρίζουμε καλά το που οφείλεται η ύπαρξή μας.

Να δείξουμε μέσα από τις εικόνες των νέων, του βιβλίου αυτού, ότι καταλαβαίνουμε για ποιον λόγο χτυπούσε σαν τρελή η καρδιά των παππούδων μας όταν μιλούσαν για την πατρίδα...

«Η πατρίδα μου ο Πόντος»,

μια φράση ιδιαίτερης αξίας γι΄αυτούς που γεννήθηκαν και έζησαν σε εκείνα τα μέρη, αλλά ακόμη μεγαλύτερης για όλους όσους δεν την γνώρισαν ποτέ.

Μήπως τελικά «πατρίδα» είναι αυτή που κουβαλάς μέσα στη ψυχή σου;

diesem Buch zeigen, dass wir verstehen, warum die Herzen der Großväter wild schlugen, sobald sie von ihren Kindheitserinnerungen erzählten.

„Pontos, meine Heimat“,

diese Aussage hatte sicherlich eine besondere Bedeutung für diejenigen, die in diesen Orten geboren wurden und lebten, aber darüber hinaus eine noch größere für alle, die die Heimat nie kennengelernt haben.

Ist es letzten Endes wohlmöglich so, dass „Heimat“ das ist, was ein jeder in seiner Seele trägt?

«Εάν υπήρχε μόνο μία μοναδική αλήθεια,
δε θα μπορούσε κανείς να ζωγραφίσει
εκατό εικόνες για το ίδιο θέμα.»

Πάμπλο Πικάσο

Η ζωή στον Πόντο

Das Leben in Pontos

„Wenn es nur eine einzige Wahrheit gäbe,
könnte man nicht hundert Bilder über
dasselbe Thema malen. “

Pablo Picasso

Τη Πόντου τα χωρία

Ein Dorf in Pontos

Συλλογική ζωγραφιά, Λούντενσαϊτ

Vereinszeichnung, Lüdenscheid

Η βιογραφία μου

«29.11.1990

Μετά από επιμονή της εγγονής μου Κατερίνας Καλυβά αποφάσισα να γράψω την βιογραφία μου, την ιστορία της οικογένειας μας και τον ξεριζωμό της από τον Πόντο, από τους Τούρκους το 1924 με την ανταλλαγή που υπέγραψε ο Ελευθέριος Βενιζέλος και ο Αττατούρκ Κεμάλ. Όπως την άκουσα και την έζησα.

Την γράφω στα 77 μου χρόνια για να αφήσω κάτι στα νεότερα μέλη της οικογένειας.

Γεννήθηκα το 1914-21-11 εις το Μεταλλείων Τουρκίας (ΑΚ-ΔΑΓ) Νομού Αγκύρας – Επαρχίας Σεβάστειας (ΑΓ-ΔΑΓ-ΜΑΤΕΝ).

Οι γονείς μου ήταν ο Σταύρος Περπερίδης, γιος της Πίστης και του Λευθέρη, από τον μαχαλά «ΓΑΤΣΑΧ» με εκκλησία του Αγ. Γεωργίου, σήμερα Μουσείο. Η μητέρα μου Ιστυλλή-Στυλλιανή-Στέλλα Ωραιοπούλου, κόρη της Βασιλικής Ωραιοπούλου (Σουλτάν Κελεσόγλου) το τούρκικο όνομα, από τον Μαχαλά «ΣΤΑΥΡΙΩΤΩΝ» δηλαδή των Κρυπτοχριστανών, με την εκκλησία του Αγ. Νικολάου, σήμερα είναι στάβλος και το μέρος του ιερού, κατοικία Τούρκων.

Τα αδέλφια μου ήταν Παύλος Αναστασιάδης, εγώ Κων/νος και Βασίλης, η αδελφή μου Σοφία και θετός αδελφός Γιώργος (Αρμενόπαιδο) το παιδί που κρύψανε για να σώσουν οι γονείς μου. Μεγάλωσε μαζί μας και το πάντρεψαν με την αδελφή μας Σοφία.

Σύμφωνα με την διήγηση της γιαγιάς Πίστης ο παππούς Περπερίδης άντρας της και πατρικής πλευράς, γεννήθηκε στην «Τοκάτη» και πήγε νέος στην Καππαδοκία στην Καισάρια (Καιζερί), όπου έμαθε την πρακτική ιατρική (εξαγωγή δοντιών, θεραπεία ίκτερου, αλοιφές για εγκαύματα και πληγές, απορρόφηση αίματος με κέρατο ζώου για πίεση και κεφαλόπονο κτλ.). Και ακόμη έγινε κουρέας. Είχε ένα παρατσούκλι που τον ξεχώριζαν από τους άλλους Περπερίδηδες (Κασιδιάρης ο Περπέρης).

Μετά από πολλούς διωγμούς και το κλείσιμο των

Meine Biografie

„29.11.1990

Nach dem Nachdruck meiner Enkelin Katerina Kalyva beschloss ich, meine Biografie, die Geschichte meiner Familie und ihrer Entwurzelung aus Pontos durch die Türken 1924 mit dem Völkeraustausch, der von Eleftherios Venizelos und Kemal Atatürk besiegelt wurde, zu verfassen – so wie ich sie selbst gehört und erlebt habe. Ich verfasse diese mit 77 Jahren, um den jüngeren Familienmitgliedern etwas zu hinterlassen.

Ich wurde am 21.11.1914 in „Metalia“ der Türkei (Ak-Ntag) im Verwaltungsbezirk Ankara der Provinz Sevastia (Ak-Ntag-Maten) geboren.

Mein Vater war Stavros Perperidis, Sohn der Pisti und des Lefteris aus dem Stadtviertel „Gatsach“ mit der Kirche des Heiligen Georgios, die heute ein Museum ist. Meine Mutter war Istilli-Stilliani-Stella Oreopoulou, Tochter der Vasiliki Oreopoulou (Sultana Kelesoglou – ihr türkischer Name), aus dem Stadtviertel „Stavrioton“, mit den Kryptochristen und der Kirche des Heiligen Nikolaos, diese ist heute ein Stall und ein heiliger Wohnsitz der Türken.

Meine Geschwister waren Pavlos Anastasiadis, ich (Konstantinos) und Vasilis, meine Schwester Sofia und der Adoptivbruder Georgios, ein Kind armenischer Herkunft, das meine Eltern versteckten, um es zu retten. Er wuchs mit uns auf und wurde mit unserer Schwester Sofia verheiratet.

Nach der Erzählung meiner Großmutter Pisti wurde ihr Ehemann, Großvater Perperidis, in „Tokati“ geboren und ging in jungem Alter nach Kesaria (Kezeri) Kappadokiens, wo er die praktische Medizin erlernte (das Zähne-Ziehen, die Therapie der Gelbsucht, die Salbenherstellung für Verbrennungen und Wunden, die Blutabnahme mit den Hörnern von Tieren für Blutdruck und Kopfschmerzen u.a.). Zudem wurde er Friseur. Er hatte einen Spitznamen, der ihn von den übrigen Menschen mit dem selben Zunamen Perperidis unterschied – Kasidiaris, der Perperis.

μεταλλείων Αργυρούπολης, κατέληξε η οικογένεια τους στο «Ακδαγ Ματέν».

Η γιαγιά μου που ήταν η αρχική καταγωγή της οικογένειας της από το «Σταυρίν», κοντά στα υψώματα της Παναγίας Σουμελά και κοντά στην Ήμερα στην Κρώμνη στην Βαρενού κτλ., κατέληξαν κι αυτοί, για τους ίδιους λόγους στο «Ακδαγ Ματέν». Η τύχη τους ένωσε και κάνανε την οικογένεια τους, μετά την συμφωνία των δυο μητέρων τους και γιαγιάδων μου (Πίστης και Βασιλικής – Σουλτάνα) όταν η μητέρα μου ήταν 13 ετών, χωρίς να γνωρίζει τον αρραβωνιαστικό της, όπως ήταν τα συνήθεια τότε.

Με τον ίδιο τρόπο είχαν παντρευτεί και τα υπόλοιπα αδέλφια του πατέρα μου, στο σύνολο 4 αγόρια και 4 κορίτσια (Σταύρος, Θεόδωρος, Ηλίας, Γιορβάσιος, Ρεβέκκα, Ευδοκία, Αθηνά, Αναστασία).

Και φυσικά ζούσαν όλοι μαζί σε ένα σπίτι με τις οικογένειες τους. Είχαν μάθει το επάγγελμα του κουρέα και με την γεωργία και την κτηνοτροφία ζούσαν καλά. Μόνο ο μικρός αδελφός του πατέρα μου, ο Ηλίας έμαθε την πρακτική ιατρική και την ασκούσε όλα του τα χρόνια.

Ο πατέρας μου, που ήταν ο μεγάλος γιος, ασχολήθηκε με το εμπόριο και προόδευσε πολύ στην επαρχία του Ακδάγ και της Σεβάστειας. Εμπορευόταν «όπιο» (Χασχάς) που καλλιεργούσαν στην περιοχή, το οποίο μετέφεραν σε Έλληνες φαρμακοποιούς στην Σαμψούντα και στην Κωνσταντινούπολη και μάλιστα με 40 Τσερκεζέους ιππείς συνοδεία (πήγαινε - έλα). Στην επιστροφή που έφερνε το χρυσό θυμάμαι τον περίμεναν πάντα οι αρχηγοί του χωριού της περιοχής, που του δίνανε την παραγωγή τους και τους φιλοξενούσαν στον μουσαφίροντα του σπιτιού μας τέσσερις ημέρες και παίρνοντας την αμοιβή τους φεύγανε.

Δεν κράτησε πολλά χρόνια η καλή αυτή εποχή της προόδου, όχι μόνο του πατέρα μας σαν έμπορας αλλά και πολλών άλλων, δημιούργησαν με την προκοπή τους σχολεία, εκκλησίες, μόρφωναν πολλούς ανθρώπους, απέκτησαν μεγάλο όνομα και πρόοδο στον τόπο. Η

Nach vielen Vertreibungen und der Schließung der Bergwerke in Argyroupolis, kam ihre Familie schließlich nach „Ak-Ntag-Maten“.

Auch die Familie meiner Großmutter, welche ursprünglich aus „Stavrin“ nahe den Höhen der Panagia Soumela und nahe Imeras in Kromni in Varenou usw. stammt, kam aus denselben Gründen nach „Ak-Ntag-Maten“. Das Schicksal vereinte sie, als meine Mutter 13 Jahre alt war, und sie gründeten nach dem Einverständnis der beiden Mütter, meiner Großmütter Pisti und Vasiliki – Sultana, ihre eigene Familie, ohne dass meine Mutter ihren Verlobten überhaupt kannte, wie es zur damaligen Zeit üblich war.

Auf dieselbe Weise heirateten auch die restlichen Geschwister meines Vaters, insgesamt vier Brüder und vier Schwestern (Stavros, Theodoros, Ilias, Giorvasios, Rebekka, Evdokia, Athina, Anastasia).

Selbstverständlich lebten alle zusammen in einem Haus mit ihren Familien. Sie erlernten den Beruf des Friseurs und lebten durch Landwirtschaft und Viehzucht gut. Nur der jüngste Bruder meines Vaters, Ilias, erlernte die praktische Medizin und übte diese sein gesamtes Leben aus.

Mein Vater, der der älteste Sohn war, befasste sich mit dem Handel und war sehr erfolgreich im Ak-Ntag-Maten und Sevastia. Er handelte mit „Opium“ (Chaschas), welches in diesem Gebiet angebaut und zu griechischen Pharmazeuten nach Sampsounta und nach Istanbul geliefert wurde, und zwar sowohl auf dem Hin- als auch auf dem Rückweg in Begleitung von 40 berittenen Tscherkessen (kaukasisches Volk).

Bei seiner Rückkehr, bei der er das Gold mitbrachte, kann ich mich an die Dorfhäuptlinge des Gebiets erinnern, die stets auf ihn warteten und ihm ihre Erträge überreichten; man beherbergte sie im Gästezimmer unseres Hauses, vier Tage lang , und sie gingen fort nachdem sie ihre Bezahlung erhielten.

Diese gute Zeit des Erfolges hielt nicht lange; nicht nur für unseren Vater als Händler, sondern auch für viele andere. Mit ihrem Erfolg erbauten sie Schulen, Kirchen und

Ελισάβετ Παπαδοπούλου, Αννόβερο, 17 ετών

Elisabeth Papadopoulou, Hannover, Alter 17

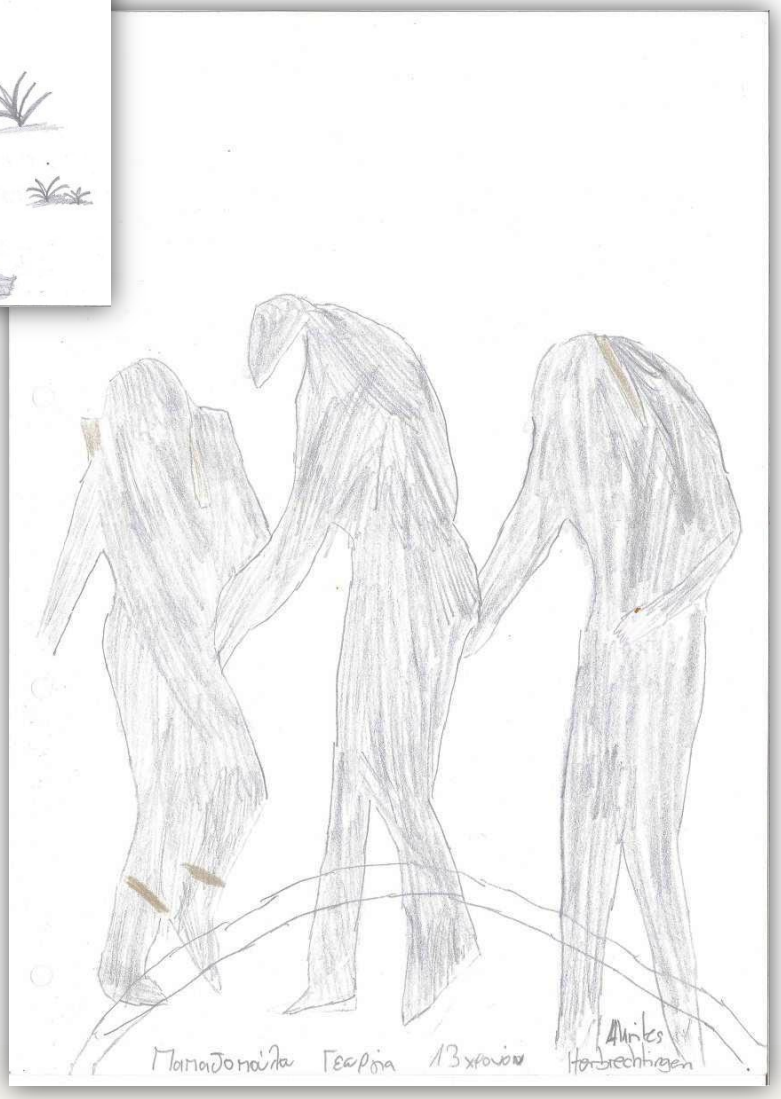

Γεωργία Παπαδοπούλου, Χερμπρέχτινγκεν, 13 ετών

Georgia Papadopoulou, Herbrechtingen, Alter 13

ζήλια και το μίσος των Τούρκων κυβερνητών έγινε η αιτία και το 1915-16 έγινε η σφαγή των Αρμενίων και τότε οι γονείς μας σώσανε το μικρό παιδί μια αρμενικής οικογένειας το οποίο μετά από πολλά χρόνια ξαναβρήκε τα αδέλφια του στη Βυράς Θράκης.

Μετά τους Αρμένιους άρχισε το κυνηγητό των Ποντίων από τα χωριά τους στα βάθη της Τουρκίας με την δικαιολογία ότι βοηθούσαν τους Αρμενίους να κρυφτούν. Έ να χρόνο μετά θυμάμαι, πέντε ετών παιδί το 1919, οι Τσέτες που κάποτε τους βοηθούσαν, έγιναν άσπονδοι εχθροί και σκότωναν, έκαιγαν και λήστευαν τους Έλληνες, μετά από διαταγή του κουτσού βαρκάρη «Τοπάλ Οσμάν» απεσταλμένου του Κεμάλ Αττατούρκ με την κατηγορία ότι ετοίμαζαν αντάρτικο εναντίων της Κυβέρνησης. Οι άνθρωποι δεν προλάβαιναν να θάψουν τους δικούς τους που πέθαιναν από πείνα και λιμούς και τους έτρωγαν τα άγρια θηρία.

Με τις κατηγορίες αυτές το 1929 άρχισαν να συγκεντρώνουν τους προύχοντες της περιοχής καθώς και Τούρκους αντικεμαλικούς, να τρομοκρατούν τον κόσμο και να παίρνουν τις περιούσιες τους.

Αυτό συνέβη και με τον πατέρα μου Σταύρο Περπερίδη τον οποίον απαγχόνισαν μαζί με άλλα 9 άτομα και τον Τούρκο δήμαρχο της πόλης, αφού προηγουμένως απέτισαν 150.000 λύρες αφήνοντας τους για λίγο ελεύθερους να συγκεντρώσουν το ποσό. Δεν κατάφεραν παρά μόνο 30.000 να μαζέψουν από όλη την περιοχή τους, τα παρέδωσαν και παρόλα αυτά μετά τους απαγχόνισαν. Ο θείος μου Ηλίας μαζί με τον μεγάλο μου αδελφό Παύλο παρέλαβαν το πτώμα του και το έθαψαν όπως τους επιτράπηκε.

Έτσι για λίγο ηρέμησαν τα πράγματα, με τον τρόπο που σκόρπησαν όλα τον Μάιο του 1921 με την δικαιολογία ότι βοήθησαν τους αντάρτες και συγκέντρωσαν «υποτίθεται» χρήματα για να συντηρήσουν ένα ορφανοτροφείο 300 παιδιών που χάσανε τους γονείς με τις εξορίες και με την κατηγορία ότι δεν πηγαίνουν στρατιώτες στο τούρκικο στρατό, συνέλαβαν 27 άτομα μαζί και ο θείος μου Ηλίας, και τους έστειλαν στην

sorgten für Bildung. Sie verschafften sich großes Ansehen und Ruhm in ihrem Gebiet. Neid und Hass der regierenden Türken waren der Grund, dass 1915-16 die Abschlachtung der Armenier vollzogen wurde; damals retteten meine Eltern das kleine Kind einer armenischen Familie, das nach sehr vielen Jahren seine Geschwister in Vyras, Thrakien wiederfand.

Nach den Armeniern begann die Verjagung der Pontos-Griechen aus ihren Dörfern in die Tiefen der Türkei mit der Begründung, sie würden den Armeniern helfen, sich zu verstecken. Ich kann mich ein Jahr später 1919, als 5-jähriges Kind, daran erinnern, dass auch die Tseten (türkische Partisanen), die den Griechen einst halfen, zu Erzfeinden wurden und diese töteten, verbrannten und ausraubten. Dies geschah nach Befehl des hinkenden Fährmanns „Topal Osman“, der ein Abgesandter Kemal Atatürks war, mit der Anklage, dass die Griechen einen Aufstand gegen die Regierung vorbereiteten. Die Leute kamen nicht damit nach, ihre Angehörigen, die vor Hungersnot starben oder von wilden Tieren gefressen wurden, zu begraben.

Mit den genannten Anklagen begannen sie 1929 die Wohlhabenden der Gegend, aber auch die oppositionellen Türken, zu versammeln, die Menschen zu terrorisieren und ihnen ihr Hab und Gut zu nehmen. Dies geschah auch mit meinem Vater Stavros Perperidis, den man zusammen mit weiteren neun Personen und dem Bürgermeister der Stadt hängte, nachdem man zuvor 150.000 Lyrae von ihnen verlangte, zu deren Beschaffung man sie für kurze Zeit freigelassen hatte. Sie konnten lediglich 30.000 Lyrae aus ihrem Gebiet auftreiben, die sie ihnen überreichten; dennoch wurden sie im Anschluss gehängt. Mein Onkel Ilias nahm zusammen mit meinem großen Bruder Pavlos seinen Leichnam entgegen und begrub ihn, was ihm erlaubt wurde.

So beruhigte sich die Lage für kurze Zeit. Im Mai 1921, als sich alles zerstreute, wurden 27 Leute, unter ihnen auch mein Onkel Ilias, gefangen genommen und trotz Gnadengesuchen und Weinen ihrer Familien nach

«Υοσγάτη» παρόλα τα παρακάλια και τα κλάματα των οικογενειών τους.

Τον Ιούλιο στις 29 του 1921 τους μετέφεραν στην Αμάσεια για να δικασθούν από τα δικαστήρια (Ιστικάλ).

Στης 27 Σεπτεμβρίου 1921 απαγχονίστηκαν οι 19 και οι 8 επέστρεψαν ελεύθεροι πίσω. Τους δόθηκε χάρη (αφισχαανέ) από τον Κεμάλ όσοι είχαν αδέλφια που απαγχονίστηκαν και όσοι ήταν κάτω των 16 ετών. Μεταξύ των 8 ήταν και ο θείος μου.

Την χάρη αυτήν κατόρθωσε να πάρει και να γλιτώσει αυτά τα άτομα τότε ο ονομαστός Παπαευθήμ (ο διαβολοπαπάς), όπως τον ονόμαζαν, διότι είχε καλή συνεργασία με τον Κεμάλ.

Βοήθησε και τους (Κατσάκηδες) αυτούς που δεν υπηρέτησαν στα (Αμελέ Ταμπουρού).

Χειροτονήθηκε παπάς στο Μαχαλά του Κατσάχ και επειδή υπήρχε γηραιότερος παπάς εκεί, πήγε στο Κεσκίν Μαπέν όπου ζούσαν χριστιανοί που μιλούσαν την τούρκικη γλώσσα υποχρεωτικά για να κρατήσουν την θρησκεία τους. Αυτός τους διάβαζε το Ευαγγέλιο στην τούρκικη και αραβική.

Όταν μάζεψαν τους κατοίκους του Κεσκίν, περίπου 2.500 σε μια χαράδρα για να τους σκοτώσουν, ο διαβολοπαπάς με την γνωριμία του με τον Κεμάλ, κατάφερε να τους γλυτώσει, πείθοντας τον ότι όλοι αυτοί ήταν τεχνίτες καλοί και ήταν χρήσιμοι για την αποκατάσταση του τουρκικού κράτους, που θα χρειάζονταν να φτιάξουν τζαμιά, σχολεία, γέφυρες και θα γινόταν το όνομα του μεγάλο, σαν κυβερνήτης.

Η επιθυμία του Παπαευθήμ ήταν να μείνουν οι χριστιανοί εκεί και να δημιουργήσει το δεύτερο Τουρκοορθόδοξο Πατριαρχείο όπου μόνος του.

Χειροτονήθηκε με την βοήθεια του Κεμάλ Πατριάρχης τουρκοορθόδοξος.

Γι΄αυτό, τον Νοέμβριο του 1921 πίεσαν τους χριστιανούς Έλληνες, ο Παπαευθήμ μαζί με κάποιον Καχριζανίδη και κάποιους Χριστιανομάχους να παραδεχθούν ότι είναι

„Josgati“ geschickt. Dies geschah mit der Begründung, dass sie den Widerstandskämpfern helfen und „scheinbar“ Geld sammeln, um ein Waisenhaus mit 300 Kindern zu erhalten, die ihre Eltern bei dieser Vertreibung verloren hatten, und mit der Anklage, dass keiner von der türkischen Armee beitreten wolle. Am 29. Juli 1921 wurden sie nach Amasia gebracht, um vom örtlichen Gericht (Istikal) verurteilt zu werden.

Am 27. September 1921 wurden 19 von ihnen gehängt und die restlichen 8 kehrten als freie Menschen zurück. Allen, die bereits hingerichtete Geschwister hatten oder unter 16 Jahre alt waren, wurde die Milde des Kemal zuteil. Bei diesen 8 begnadigten befand sich auch mein Onkel. Diese Milde konnte sich damals der sogenannte Papaefthim (der Teufelspfarrer, wie er aufgrund seines guten Verhältnisses zu Kemal genannt wurde,) einholen und so diese Menschen retten.

Er half auch den Katschaken (albanische Minderheit), die keinen Dienst in den Amele Tampourou (Arbeitslager) geleistet haben. Er wurde im Stadtviertel „Katschak“ zum Pfarrer erkoren und ging, weil er dort der älteste Pfarrer war, nach Keskin Mapen, wo Christen lebten, die unter Zwang die türkische Sprache sprachen, um ihre Religion behalten zu können. Er las ihnen in türkischer und arabischer Sprache vom Evangelium. Als man die rund 2500 Bewohner von Keskin an einer Schlucht versammelte, um sie zu töten, schaffte es der Teufelspfarrer durch seine Beziehungen zu Kemal, sie zu retten, indem er ihn davon überzeugte, dass alle Bewohner gute Handwerker und nützlich für die Wiederherstellung des türkischen Staates waren, indem sie für die Erbauung von Moscheen, Schulen, Brücken verwendet werden könnten und Kemal so zu großem Ruhm als Herrscher verhelfen würden.

Der Wunsch Papaefthims war es, dass sie dort bleiben könnten und er das zweite türkisch-orthodoxe Patriarchat erschaffen würde. Er wurde mit Kemals Hilfe zum türkisch-orthodoxen Patriarch ernannt. Deshalb zwangen Papaefthim gemeinsam mit einem gewissen Kachrizanidis

Μαρία Μουρατίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 20 ετών

Maria Mouratidou, Herbrechtingen, Alter 20

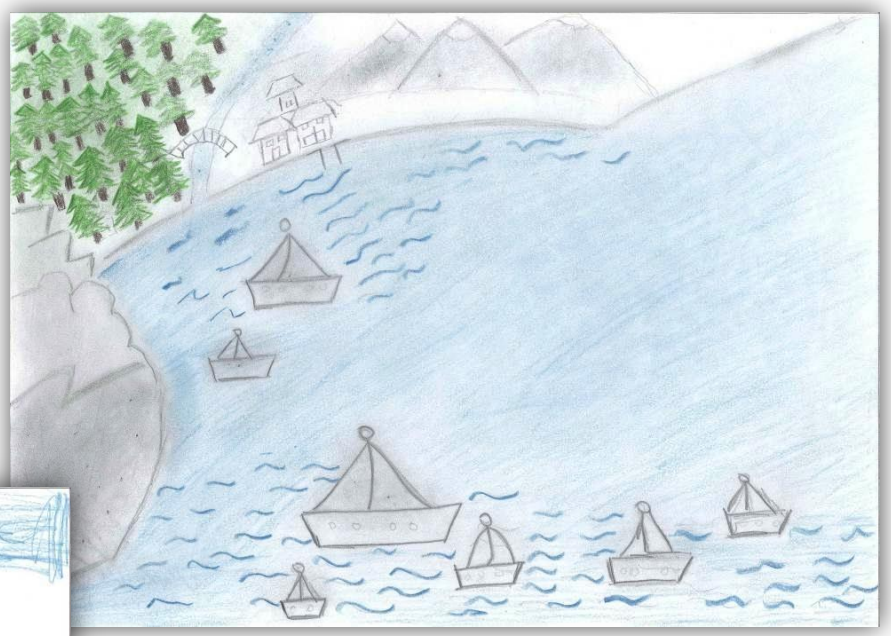

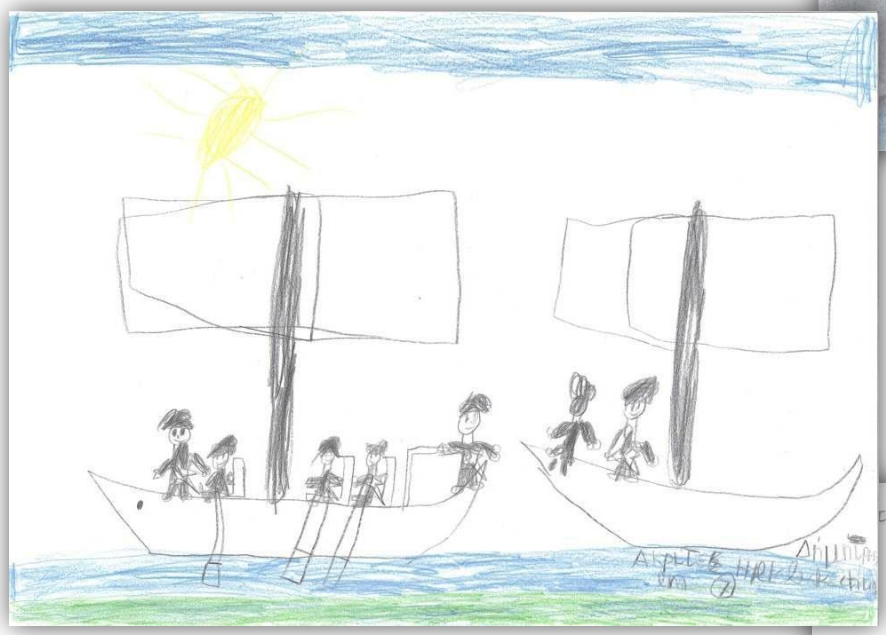

Δημήτριος Χατζηγεωργίου, Χερμπρέχτινγκεν, 7 ετών

Dimitrios Chatzigeorgiou, Herbrechtingen, Alter 7

Ιωάννα Μπένκισερ, Χερμπρέχτινγκεν, 13 ετών

Ioanna Benkißer, Herbrechtingen, Alter 13

Τουρκοορθόδοξοι. Οι Έλληνες όμως δεν το δέχθηκαν και του απάντησαν ότι είναι ελληνόφωνες.

Έτσι συνελήφθηκαν πρόκριτοι και ιερείς της περιοχής και φυλακίσθηκαν ως τον Δεκέμβριο του 1922.

Ο Παπαευθήμ ήταν κουμπάρος του θείου Ηλία και προσφέρθηκε να βοηθήσει την οικογένεια μας με σκοπό να παραμείνουμε στην Τουρκία. Όμως ο θείος μου δεν το δέχτηκε, απαντώντας του ότι είμαστε Έλληνες, γεννηθήκαμε Έλληνες Χριστιανοί και θα παραμείνουμε και θα πεθάνουμε Έλληνες χριστιανοί.

Από τις εξορίες, διώξεις, απαγχονισμούς, αρρώστιες, θανάτους λιγόστεψε πάνω από 3 χιλιάδες ο Ελληνισμός του «Ακ δαγ». Από τις 11.000 που θα επέστρεφαν με την ανταλλαγή δεν ξέρουμε ακριβός πόσοι! Που! Και πότε έφτασαν στην Ελλάδα.

Έτσι το 1924 τον Ιούνιο ξεκίνησε η οικογένεια μας, πάνω από 20 άτομα με αρχηγό την γιαγιά Πίστη, ναυλώνοντας 12 κάρα με ότι μας επέτρεψαν να πάρουμε μαζί, φτάσαμε στην Άγκυρα στο Ατ Παζάρ, στην πλατεία μετά από 6 ημέρες. Από εκεί σε εφτά ημέρες μας βάλανε στα τρένα σαν τα ζώα στοιβαγμένους και πήγαμε στην Κων/πόλη Ιούλιος μήνας με πολύ ζέστη (ανοίγαμε τις πόρτες των τρένων). Περνώντας από την Προύσα, οι Νεότουρκοι που εγκαταστάθηκαν στην Τουρκία στήνανε ενέδρα και πετροβολούσαν τους πρόσφυγες Έλληνες στα τρένα.

Φτάνοντας στο Μπαλουκλού, όπου ήταν σχολικά και στρατιωτικά κτήρια γεμάτα Έλληνες , μείναμε έναν μήνα ώσπου φύγαμε για την Πατρίδα. Οι περισσότεροι αρρώστησαν από ελονοσία και πολλοί πέθαιναν.

Κι εμείς χάσαμε την μικρή αδελφή μας Αναστασία και την εξαδέλφη μας Ουρανία.

Εκεί στην Κων/πολη μας επισκέφτηκε ο Παπαευθήμ και θέλησε να πείσει τον θείο μου Ηλία σαν κουμπάρος του, να μας τακτοποιήσει σε νοσοκομειακό κτήριο και να βολευτεί η οικογένεια μια που είχε τόσο καλές σχέσεις.

Ο θείος όμως τον απάντησε: «Ζητιάνος γίνομαι και θα πάω στην Ελλάδα, έδωσα όρκο στον αδελφό μου, ο

und anderen christenfeindlichen Söldnern im November 1921 die christlichen Griechen, sich zur türkischen Orthodoxie zu bekennen. Die Griechen akzeptierten dies jedoch nicht und antworteten ihm, sie seien griechisch-sprachig. So wurden die Qualifizierten und der Klerus der Gegend bis Dezember 1922 gefangengenommen.

Papaefthim war der Trauzeuge Onkel Ilias´ und bot sich an, unserer Familie zu helfen, mit der Absicht, in der Türkei zu bleiben. Mein Onkel aber akzeptierte dies nicht mit der Antwort, wir seien Griechen – als Griechen geboren bleiben wir Griechen und werden als solche sterben.

Mit den Verbannungen, Vertreibungen, Hinrichtungen, Krankheiten, Toden nahm die griechische Bevölkerung „Ak-Ntags“ um mehr als 3000 ab. Von den 11.000, die ursprünglich mit dem Völkeraustausch hätten zurückkehren sollen, wissen wir nicht genau, wie viele, wo und wann in Griechenland angekommen sind.

So zog unsere Familie im Juni 1924 mit mehr als 20 Leuten unter Führung von Großmutter Pistis los, indem sie 12 Karren mit allem, was man uns mitzunehmen erlaubte, und erreichten nach sechs Tagen Ankara und den Marktplatz in Ata-Pazar. Von dort aus wurden wir innerhalb der folgenden sieben Tage mitten im Juli unter brennender Hitze wie Tiere auf Züge verladen und nach Konstantinopel gebracht. Wir öffneten die Türen der Züge. An Prousa vorbeifahrend stellten die dortigen Neu-Türken, die sich nun in der Türkei niederließen, Hinterhalte auf und bewarfen die griechischen Flüchtlinge auf den Zügen mit Steinen.

In Mpalouklou angekommen, wo sich schulische und militärische Einrichtungen voller Griechen befanden, blieben wir einen Monat, bis wir in die Heimat aufbrachen. Die meisten erkrankten an Malaria und viele starben daran. Wir verloren unsere kleine Schwester Anastasia und unsere Cousine Ourania.

In Konstantinopel wurden wir von Papaefthim besucht, der meinen Onkel Ilias, also seinem Trauzeugen überreden wollte, uns in einem Krankenhausgebäude unterzubringen,

οποίος θυσιάστηκε για την Ελλάδα και την ορθοδοξία, να προστατέψω τα 6 παιδιά του μαζί με τα δικά μου και να τους μεταφέρω στην Ελλάδα.»

Έτσι στις 14 Αυγούστου 1924 ξεκινήσαμε για την Ελλάδα. Μας βάλανε σε φορτηγό καράβι και ήρθαμε στην Θεσ/νίκη.

Στην Καλαμαριά μας έβαλαν στο απολυμαντήριο και σε καραντίνα και όταν τελείωσαν αυτά μας πήγαν στο Χαρμανίκιοι στα Ελευθέρια.

Μετά 15-20 ημέρες, αφού μια επιτροπή δικών μας έψαξε να εύρη κάποιο χωριό με πολλά νερά και κοντά σε βουνό, κατέληξαν στην Γουμένισσα (Παιανίας Κιλκίς)

Μεταφερθήκαμε με το τρένο στο σταθμό Γουμένισσης με βοϊδόκαρα και μας βάλανε στο σχολείο και στην εκκλησία προσωρινά και ύστερα ο οικισμός ταχτοποίησε σε διάφορα σπίτια τούρκων που είχαν φύγει για Τουρκία. Τους Έλληνες από Βουλγαρία σε σπίτια Βουλγάρων που πήγαν στην Βουλγαρία.

Έτσι έγινε ο εποικισμός και από τη Μ. Ασία, οι Πόντιοι ήταν 250 οικογένειες, από Βουλγαρία 150 οικ. (μεταξύ άλλων και η οικογένεια της γυναίκας μου από την Στενήμαχο) και 700 οικογένειες εντόπιοι.

Αυτή ήταν η κοινότητα της σημερινής Γουμένισσας.

Ήμουν σχεδόν 11 χρονών. Μετά από έναν χρόνο πήγα στην Β Τάξη.

Στο σχολείο μιλώντας τουρκικά, ποντιακά, ελληνικά όσα είχα μάθει στο σχολείο «Ακ δαγ.» και από τους συμμαθητές μου, έμαθα τα σλάβικα και τα βουλγάρικα.

Ως την 1η του γυμνασίου και 14ων ετών, βοηθούσα στο καφενείο που άνοιξαν ο θείος και τα αδέλφια μου.

Στη συνέχεια βγήκα στην βιοπάλη δουλεύοντας στα αναχώματα, στα κανάλια, στα αποξηραντικά έργα που είχε αρχίσει ο Ελευθ. Βενιζέλος.

Το 1935 τον Σεπτέμβριο, κατατάχτηκα στο στρατό στο 5ο Σύνταγμα στον 3ο λόχο. Με βάλανε στην Μοίρα Νοσοκόμων στη Λάρισα και εκπαιδεύτηκα σαν μάχιμος

da er doch so gute Beziehungen hatte. Der Onkel erwiderte jedoch: „Eher werde ich Bettler und gehe nach Griechenland! Ich gab meinem Bruder, der sich für Griechenland und die Orthodoxie geopfert hat, den Schwur, seine sechs Kinder zusammen mit den meinen zu schützen und sie nach Griechenland zu führen!“

So brachen wir am 14. August 1924 nach Griechenland auf. Man setzte uns in ein Frachtschiff und wir kamen in Thessaloniki an. In Kalamaria steckte man uns in Quarantäne; als dies beendet war, brachte man uns nach Charmanikioi in Eleftheria.

Nach 15 bis 20 Tagen, nachdem ein Ausschuss unserer Leute nach einem Dorf mit vielen Gewässern und nahe eines Berges gesucht hat, einigten sie sich auf Goumenissa (Peanias Kilkis).

Wir wurden mit Zügen zum Bahnhof Goumenissas gebracht und mit Ochsenkarren brachte man uns vorläufig in der Schule und in der Kirche unter, später brachte uns die Gemeinde in verschiedenen Häusern von Türken, die in die Türkei zurückgekehrt waren, unter. Die Griechen aus Bulgarien wurden entsprechend in Häusern von Bulgaren untergebracht, die nach Bulgarien zurückgekehrt waren.

So besiedelten wir das Dorf; es lebten nun 250 Familien aus Kleinasien/Pontos, 150 Familien aus Bulgarien (unter ihnen auch die Familie meiner Frau aus Stenimachos) und 700 einheimische Familien.

Ich war fast elf Jahre alt. Ein Jahr später kam ich in die 2. Klasse. In der Schule sprach ich Türkisch, Pontisch, Griechisch, soviel ich in der Schule in „Ak-Ntag“ gelernt hatte, und erlernte Slawisch und Bulgarisch von meinen Mitschülern. Bis zur 1. Klasse des Gymnasiums und zum 14. Lebensjahr half ich in der Gaststätte aus, die mein Onkel zusammen mit meinen Brüdern eröffnete. Seit dem kämpfte ich ums Überleben, indem ich an Staudämmen, Kanälen und Trockenbauten arbeitete, die Eleftherios Venizelos zu errichten begonnen hatte.

Im September 1935 schloss ich mich der Armee in der 3. Kompanie des 5. Regiments an. Ich wurde der Staffel der

Ευστάθιος Γκουτσαμανίδης, Στουτγάρδη, 18 ετών

Efstathios Goutsamanidis, Stuttgart, Alter 18

Κωνσταντίνος Μπακαλούδης, Έσλινγκεν, 19 ετών

Konstantinos Bakaloudis, Esslingen, Alter 19

Νοσοκόμος για το νοσοκομείο Ιωαννίνων.

Στα Γιάννενα στο Κάστρο έγινα θαλαμάρχης, απολύθηκα τον Σεπτέμβριο του 1936 και μετά σαν νέοι αρχίσαμε να νοικοκυρευόμαστε ως το 1938 που σκέφτηκα να δημιουργήσω οικογένεια και αρραβωνιάστηκα την Φανή Βαλτάρα.

Μετά από χρόνια αποκτήσαμε δυο παιδιά την Σούλα (Καλυβά σήμερα) με δυο παιδιά, και τον Τάσο Περπερίδη με δυο παιδιά.

Το όνειρο μου είναι να επισκεφτώ τα πάτρια εδάφη (δεν κατάφερα ακόμη).

Η μεγάλη χαρά είναι ότι η κόρη μου Σούλα και ο γαμπρός μου Άρης (που η καταγωγή του είναι από το Ακ δαγ Ματέν), οι οποίοι ζούνε σήμερα στην Φρανκφούρτη και ασχολούνται με το στοιχείο μας για να μην υποστεί η ιστορία μας, η θρησκεία μας, τα ήθη και έθιμα μας και να συνεχιστούν στα παιδιά και στα εγγόνια μας.

Η ικανοποίηση μου είναι μετά από πολλά χρόνια να αντικρίσω σε κάποιο χωριό των Γρεβενών στην «Κοιβωτό» όπου πήγαν και αρκετοί κάτοικοι του «Ακ δαγ», ένα μνημείο στο οποίο είναι γραμμένο το όνομα του πατέρα μου μαζί με άλλων πατριωτών από τον Πόντο σαν ήρωες που θυσιάστηκαν στον Πόντο για την πατρίδα Ελλάδα και την πίστη τους και άφησαν εκεί άθαφτα και αδιάβαστα τα κορμιά τους.

Sanitäter in Larisa zugeordnet und zum kampffähigen Sanitäter fürs Krankenhaus in Ioannina ausgebildet. In der Festung zu Ioannina bin ich zum Aufseher geworden. Im September 1936 wurde ich vom Bund entlassen und als junger Mann begann ich, ein geregeltes Leben zu führen, bis ich 1938 daran gedacht habe, meine eigene Familie zu gründen. Ich verlobte mich mit Fani Valtara. Nach Jahren bekamen wir zwei Kinder, Soula (heute Kalyva) und Tasos Perperidis, die beide jeweils zwei Kinder haben.

Mein Traum war es, die Erde des Vaterlandes zu besuchen (ich habe es bis heute nicht geschafft).

Meine große Freude liegt darin, dass meine Tochter Soula und mein Schwiegersohn Aris (,dessen Herkunft aus Ak-Ntag-Maten ist) heute in Frankfurt leben und sich mit unserer Herkunft beschäftigen, damit unsere Geschichte, unsere Religion, unsere Sitten und Bräuche nie verloren gehen und von unseren Kindern und Enkeln weitergetragen werden.

Meine innere Genugtuung liegt darin, nach vielen Jahren im Dorf „Kivotos“ in Grevena, in das auch viele Bewohner „Ak-Ntag“ eingesiedelt sind, ein Monument zu erblicken, in welches der Name meines Vaters als Held zusammen mit weiteren Mitbewohnern des Vaterlandes Pontos, die sich dort für die Heimat Griechenland und ihren Glauben geopfert haben und ihre Leichname unbeerdigt und unbelesen zurückließen, eingeschrieben sind.”

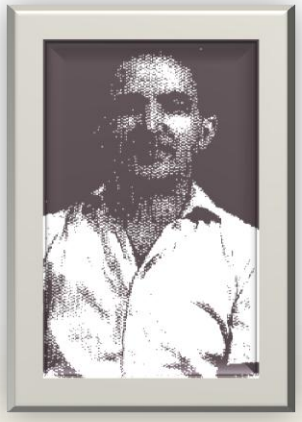

Κωνσταντίνος Περιβερίδης – Konstantinos Perperidis
του Σταύρου (1914-1998) des Stavros (1914-1998)

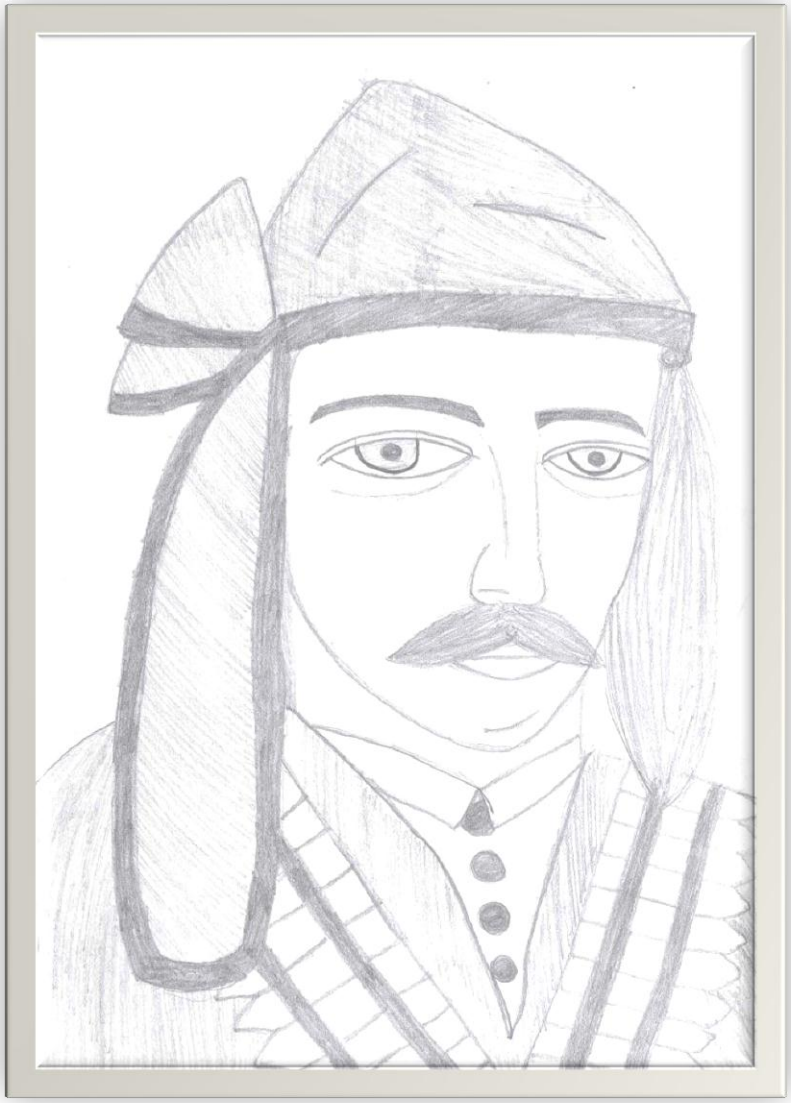

Ελισάβετ Παπαδοπούλου, Αννόβερο, 17 ετών

Elisabeth Papadopoulou, Hannover, Alter 17

Ελισάβετ Πινίδου, Κρέφελντ, 23 ετών

Elisabeth Pinidou, Krefeld, Alter 23

Θανάσης Φωκάς, 7 ετών Thanasis Fokas, Alter 7

Η ζωγραφιά του μικρού Θανάση αποτελεί ένα ονειρικό ταξίδι μέσα από τα μάτια ενός μικρού παιδιού και του τρόπου με τον οποίο αυτό αντιλαμβάνεται το πόσο σημαντικό και αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής των ανθρώπων στον Πόντο ήταν η θρησκεία.

Das Bild des kleinen Thanasi stellt eine traumhafte Reise mit den Augen eines kleinen Kindes dar und seine Sicht, wie wichtig und untrennbar die Religion für das Leben der Menschen in Pontos war.

Βαγγέλης Φωκάς, 8 ετών Vaggelis Fokas, Alter 8

Ο Βαγγέλης, αδερφός του Θανάση, ακούγοντας τις αφηγήσεις του παππού Θανάση για το δικό του παππού που έφτιαχνε το νοστιμότερο ψωμί στο χωριό του, ζωγράφισε τους συγχωριανούς του προγονού του, κατά τη διάρκεια των καθημερινών ασχολιών τους.

Vaggelis, Thanasis Bruder, hörte von den Erzählungen seines Großvaters Thanasis, dass dessen Großvater das köstlichste Brot des Dorfes buk, und hat deshalb die Dorfbewohner seines Vorfahren während ihrer täglichen Tätigkeiten gemalt.

Δέσποινα Θωμαΐδου, 7 ετών Despina Thomaidou, Alter 7

Η μικρή Δεσποινούλα εμπνεύστηκε τη ζωγραφιά της από τις αφηγήσεις της προγιαγιάς Ελευθερίας για τα βουνά της Τραπεζούντας και τον Εύξεινο Πόντο.

Die kleine Despina ließ sich bei ihrer Zeichnung von den Erzählungen ihrer Ur-Großmutter Eleftheria inspirieren, welche die Berge Trapezountas und Euxinos Pontos selbst beschrieben.

Ανδρέας Μάρκου,8 ετών Andreas Markou, Alter 8

Ο μικρός Ανδρέας, που φέτος έτυχε το φλουρί στην εκδήλωση της κοπής της βασιλόπιτας του συλλόγου μας, εμπνεύστηκε τη ζωγραφιά του από το βιβλίο που του διαβάζει η μαμά του για τα παρχάρια του Πόντου και το μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά.

Der kleine Andreas, der dieses Jahr die Glücksmünze beim Königskuchenfest unseres Vereines gewonnen hat, ließ sich bei seiner Zeichnung vom Buch inspirieren, das ihm seine Mutter über die Berglandschaften von Pontos und das Kloster Panagia Soumela vorliest.

Γρηγόρης Πολιτίδης, 13 ετών Grigoris Politidis, Alter 13

Ο έφηβος Γρηγόρης εμπνεύστηκε τη ζωγραφιά του από τις αφηγήσεις της μαμάς του για τον παππού της τον κεμεντζετζή και τα μουχαμπέτια στην αυλή του σπιτιού τους.

Der jugendliche Gregor ließ sich bei seiner Zeichnung von den Erzählungen seiner Mutter über ihren Großvater, den Lyraspieler, und die genüsslichen Zusammenkünfte im Hof ihres Hauses inspirieren.

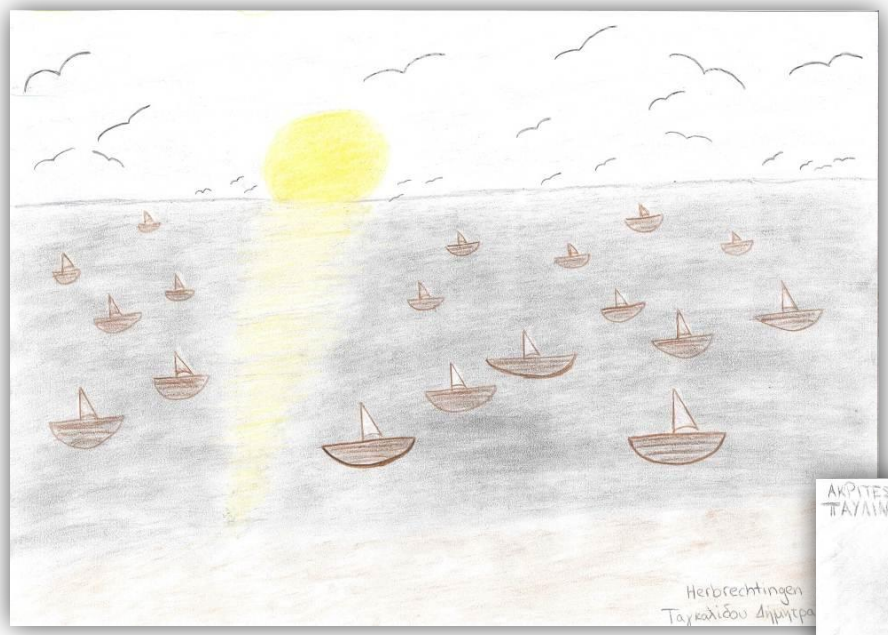

Δήμητρα Ταγκαλίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 18 ετών

Dimitra Tangalidou, Herbrechtingen, Alter 18

Παυλίνα Κυριακίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 19 ετών

Pavlina Kyriakidou, Herbrechtingen, Alter 19

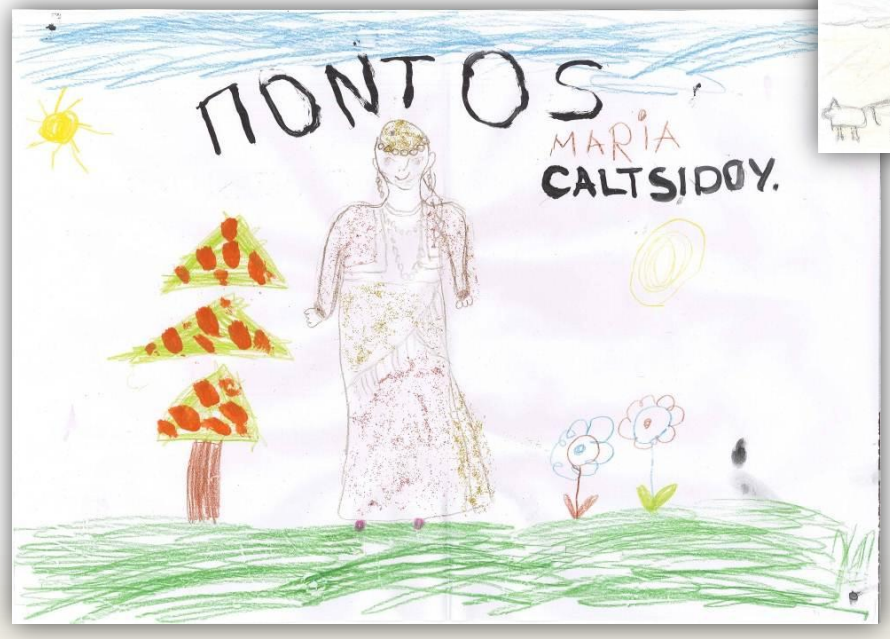

Μαρία Καλτσίδου, Έσλινγκεν, 6 ετών

Maria Kaltsidou, Esslingen, Alter 6

Η προγιαγιά μας η Δέσποινα

«Μετά από μια συζήτηση που είχατε, είπατε να σας γράψουμε κάποια ιστορία των προγόνων μας που ακούσαμε.

Εμείς στο σπίτι μας έχουμε μια προγιαγιά την Δέσποινα. Είναι περίπου 97 χρονών. Κάθε χρόνο και πριν 3 έως 4 χρόνια μας εξιστορούσε ιστορίες που εμείς φυσικά ούτε καταλαβαίναμε ούτε καν περιμέναμε να τελειώσει να μιλάει, διότι φεύγαμε να παίξουμε με τους φίλους μας (άλλωστε γι΄αυτό πηγαίναμε στην Ελλάδα). Τώρα πια ακούγοντας τόσα πολλά για την ιστορία μας ψάξαμε έστω και με πολλά κενά και μάθαμε λίγα πράγματα. Μας εξιστόρησαν αρκετά πράγματα η γιαγιά μας και η μαμά μας από αυτά που τους έλεγε η προγιαγιά και έτσι μπορούμε να γράψουμε κάτι.

Η προγιαγιά ήρθε από την Αμάσεια. Ήταν περίπου 2 χρονών, δεν κατάλαβε πολλά. Αλλά η μεγαλύτερη αδερφή της, η οποία την κουβάλησε στην πλάτη της, ήταν 8 χρόνια μεγαλύτερη, της τα εξιστόρησε και έτσι τα μάθαμε και εμείς. Ξεκίνησαν από την Αμάσεια και φτάσανε στο «Μπερούτ» (έτσι έλεγε όλο η προγιαγιά). Κάνανε οι δικοί μας κάποιες έρευνες και ενώ στην αρχή νομίζαμε ότι πρέπει να βρέθηκε σε μια πόλη ή κάποιο χωριό παρόμοιας έκφρασης που υπήρχε στην Αρμενία καταλάβανε τελικά ότι το «Μπερούτ» είναι η σημερινή Βυρηττός του Λίβανου. Η απόσταση είναι περίπου τα 1500 χμ. Τώρα πόσο δυνατόν είναι αυτό να περπατηθεί και ειδικά εκείνη την εκατονταετία;

Έλεγε ότι περπατούσαν, αλλά ότι δεν ήξεραν που πηγαίνουν. Εκεί κάπου πρέπει να πέθανε και η μητέρα της. Ο πατέρας της είχε επιστρατευτεί από τους Τούρκους και έτσι δεν τον ξαναείδανε. Στο μεγάλο ταξίδι που κάνανε, μείνανε και σε διάφορες οικογένειες Τούρκων ίσως και Κούρδων, ποιος ξέρει; Κάποιοι ήθελαν να τις κρατήσουν, αλλά η αδελφή της δεν έκατσε πουθενά. Από την Βυρηττό η πορεία τους έβγαλε με το καράβι Πειραιά, Θεσσαλονίκη, Κιλκίς Ομαλό Σερρών.

Έτσι η προγιαγιά μας βρέθηκε μαζί με όλους τους

Unsere Ur-Großmutter Despina

„Ihr habt uns nach einer Unterredung darum gebeten, eine uns überlieferte Erzählung unserer Vorfahren niederzuschreiben.

Meine Ur-Oma Despina ist mittlerweile um die 97 Jahre alt und jedes Jahr bis vor 3 bis 4 Jahren erzählte sie uns Geschichten, die wir natürlich nicht verstanden und die wir meistens auch nicht zu Ende hörten, da wir lieber mit Freunden spielen gingen (deswegen waren wir natürlich auch in Griechenland). Nun, da wir schon vieles über unsere Geschichte gehört haben, haben wir, wenn auch mit vielen Lücken, nachgeforscht und einige Sachen gelernt. Unsere Oma und Mutter erzählten uns einiges von dem, was die Ur-Großmutter ihnen damals erzählte, und so sind wir heute in der Lage, etwas zu schreiben.

Unsere Ur-Oma stammt aus Amasia. Sie hat nicht viel von der Vertreibung mitbekommen, denn sie war zu dem Zeitpunkt nur 2 Jahre alt. Ihre 8 Jahre ältere Schwester hat sie auf ihren Schultern getragen. Sie war auch diejenige, die unserer Ur-Oma die Geschehnisse erzählt hat und die es somit auch ermöglich hat, dass diese sie schließlich auch an uns weitergeben konnte. Sie brachen also damals in Amasia auf und kamen nach „Berout“ (so erzählte es die Ur-Oma stets). Unsere Verwandten haben Nachforschungen angestellt, wobei sie anfangs dachten, dass „Berout“ eine gleichnamige Stadt oder ein gleichnamiges Dorf in Armenien sei. Sie kamen jedoch zu dem Ergebnis, dass mit „Berout“ eigentlich Beirut im Libanon gemeint ist.

Sie erzählte, dass sie im Grunde völlig ziellos in eine Richtung gelaufen sind. Die Mutter unserer Ur-Oma muss auf dieser Strecke ums Leben gekommen sein. Ihr Vater war von den Türken zum Zwangsmilitärdienst eingezogen worden und man sah ihn nie wieder. Für kurze Zeit wurde unsere Ur-Oma und ihre Schwester von türkischen oder kurdischen Familien aufgenommen – es ist nicht genau bekannt – bevor sie schließlich weiterzogen. Manche wollten sie längerfristig aufnehmen, doch die Schwester lies sich nicht darauf ein.

πρόσφυγες στην Ελλάδα. Η μαμά μας λέει ότι οι ιστορίες όλων των προσφύγων αυτών είναι ίδιες. Και πώς να μην είναι; Ακούσαμε κάπου ότι είχε 35 χμ. μάκρος η πορεία από τον πρώτο μέχρι τον τελευταίο πρόσφυγα.

Η προγιαγιά έλεγε πολλές ιστορίες από την ζωή της. Την πάντρεψαν στα 13 της με τον προπάππου μας, αλλά πέρασε πολύ καλά μαζί του. Τον προπάππο μας δεν τον γνωρίσαμε. Ήταν από την Γαύζα. Ήταν 16 χρονών η προγιαγιά όταν έκανε το πρώτο της παιδί. Αλλά η μοίρα τα έφερε ώστε το παιδί της σε ηλικία 16 χρονών να πεθάνει από καρδιά. Και έτσι η όλη της εξιστόρηση από εκεί και μετά είναι ο χαμός του παιδιού της. Έχει περάσει πολλές ταλαιπωρίες με πολέμους και πείνα και όμως εκείνα της φαινόντουσαν απλά μπροστά στο χαμό του παιδιού της.

Για τον προπάππο μας δεν μάθαμε πολλά. Πέθανε πριν γεννηθούμε εγώ και ο αδερφός μου. Ήταν άνθρωπος χαμηλών τόνων, αλλά πολύ ευχάριστος στην παρέα. Ίσως δεν ήθελε να θυμάται και να στεναχωρεί και τους άλλους με την ιστορία του. Ποιός ξέρει; Έλεγε αστεία στην κατάλληλη στιγμή σε κάθε γεγονός. Ήξερε πολύ καλό 66, ένα είδος χαρτοπαιχτικού. Δεν τον νικούσε κανείς στο σπίτι. Έλεγε ότι το έμαθε στην πατρίδα, προφανώς και αυτός από τον παππού του.

Σίγουρα, εάν η μητέρα μας όταν ζούσε με τον προπάππο ήξερε ότι κάποια μέρα θα χρειαζόταν η ίδια να ξέρει τις ρίζες της, θα ρωτούσε να μάθαινε. Γι΄αυτό και εμείς αφού μας δώσατε εσείς το κίνητρο να μάθουμε, ρωτάμε.

Είχαμε την τύχη να γνωρίσουμε την αδελφή του προπάππου μας, την θεία Γεσθημανή. Πέθανε στην ηλικία 93 ετών περίπου (δεν ξέρανε πότε γεννήθηκαν, άλλωστε γνωρίζουμε όλοι τους λόγους). Ήταν ένας άγγελος. Στην παιδική της ηλικία έπαθε μηνιγγίτιδα και έτσι της άφησε ένα ελάττωμα στο να μην μιλάει καλά. Αλλά ήξερε τα πάντα. Θυμόταν όλα τα παιδιά με το όνομά τους. Το ποιο παράδοξο όμως ήταν ότι θυμόταν και όλους τους νονούς των παιδιών. Εάν κάποιος δεν θυμόταν κάποιο όνομα ήταν ο Χρυσός Οδηγός μας. Είχε ένα μεγάλο σημάδι στο πόδι της.

Ein Schiff brachte sie von Beirut nach Piräus, von dort ging es nach Thessaloniki, dann nach Kilkis und schließlich nach Omalo in Serres.

So erreichte meiner Großmutter zusammen mit anderen Flüchtlingen Griechenland. Meine Mutter meint, dass die Geschichte aller Flüchtlinge der Region dieselbe sei. Wie soll es auch anders sein? Wir hörten einst, dass diese Flüchtlingsgruppe eine Länge von 35 Kilometern spannte!

Meine Ur-Oma erzählte viele Geschichten aus ihrem Leben. Sie wurde mit 13 Jahren mit unserem Ur-Opa, der ursprünglich aus Gavza kam und den wir nicht mehr kennen lernen konnten, zwangsverheiratet. Trotz dessen, dass sie unter diesen Umständen zueinander fanden, verbrachten die zwei eine sehr schöne und friedliche Zeit miteinander. Meine Ur-Oma war 16, als sie ihr erstes Kind bekam. Das Schicksal meinte es nicht gut mit diesem Kind, da es im Alter von 16 an Herzversagen starb. Unsere Ur-Oma ist nie wirklich darüber hinweg gekommen und erzählt auch heute noch davon. Obwohl sie viel Leid in den Kriegen erfahren hat, waren diese in ihren Augen nichts im Vergleich zum Verlust ihres Kindes.

Über unseren Ur-Opa wissen wir sehr wenig, da er ein Mann leiser Töne war, doch er soll ein sehr geselliger Mensch gewesen sein. Er setzte seinen Humor immer passend ein und war ein hervorragender 66-Spieler (ein spezielles Kartenspiel), in dem er im Hause unbesiegbar war. Er sagte immer, dass er dieses Spiel in der Heimat gelernt hatte – wahrscheinlich auch von seinem Opa. Sicherlich hätte meine Mutter mehr Wert auf diese Geschichten gelegt und nachgefragt, als sie damals mit ihrem Opa zusammenlebte, hätte sie gewusst, dass alle Erzählungen wertvoll sind. Ihr habt uns aber dazu bewegt, diesen Fehler nicht zu wiederholen und soviel wie möglich zu erfragen.

Wir hatten das Glück, die Schwester unseres Ur-Opas kennenzulernen, unsere Tante Gesthimani. Sie starb im Alter von ungefähr 93 Jahren (ihr genaues Alter kannte sie nicht – die Gründe sind nachvollziehbar). Sie war ein wirklicher Engel. Im Kindesalter erkrankte sie an Meningitis

Όταν το κοίταζε καμιά φορά και ακόμα και όταν ήταν μόνη της μιλούσε γι΄αυτό το σημάδι. Έλεγε όλο «παπόρ΄». Όταν πήγαν να ανέβουν στο καράβι, έλεγε, σκόνταψε και κόντεψε να πέσει στην θάλασσα. Ο προπάππος μας την άρπαξε από το χέρι και την τράβηξε. Εκεί μάλλον σκάλωσε σε κάτι και της άφησε αυτό το σημάδι από την πατρίδα που γεννήθηκε.

Αυτή η θεία ήξερε πάρα πολλά. Αλλά … δεν ρωτήσαμε, δεν μάθαμε. Δεν έχει όμως σημασία. Μαθαίνουμε τώρα έστω αυτά που μείνανε.»

und dies ließ eine Sprachstörung hervorrufen. Dennoch war sie sehr schlau.

Sie erinnerte sich an alle Kinder, die sie jemals getroffen hatte. Das Paradoxe war, dass sie sich sogar an die Namen der Taufpaten dieser Kinder erinnern konnte. Wenn irgendjemand einen Namen nicht mehr wusste, war sie unsere „Gelbe Seiten“. Sie hatte eine große Narbe an ihrem Bein, über die sie oft sprach und über die sie auch oft Selbstgespräche führte. Sie sagte stets: „Papor“. Als sie auf ein Schiff stiegen, ist sie gestolpert und wäre fast ins Meer gefallen. Unser Ur-Opa griff an ihrem Arm und zog sie zurück. Dabei ist sie wohl an irgendwas hängen geblieben, was ihr diese Narbe aus der Heimat einbrachte, in der sie geboren wurde.

Diese Tante wusste sehr viel. Aber … wir haben nicht gefragt, nicht gelernt. Das kann man leider nicht mehr ändern. Wir lernen jetzt und in Zukunft aus dem, was noch geblieben ist.“

Δέσπωνα Ηλιάδου – Despoina Iliadou

Φιλιππίνα Μάνου – Filippina Manou
Σύλλογος Ποντίων Μάνχαϊμ
Verein der Griechen aus Pontos Mannheim

Ιωάννα Θάνου, Χερμπρέχτινγκεν, 18 ετών

Ioanna Thanou, Herbrechtingen, Alter 18

Ραφαέλα Ταχτσίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 13 ετών

Rafaela Tachtsidou, Herbrechtingen, Alter 13

Κατερίνα Κυριακίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 14 ετών

Katerina Kyriakidou, Herbrechtingen, Alter 14

Ειρήνη Δριγγοπούλου, Χερμπρέχτινγκεν, 18 ετών

Irini Driggopoulou, Herbrechtingen, Alter 18

Γάμος στον Πόντο – Hochzeit in Pontos

Γεώργιος Καλύβας, Χερμπρέχτινγκεν, 15 ετών

Georgios Kalywas, Herbrechtingen, Alter 15

Παναγιώτα Κυριακίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 10 ετών

Panagiota Kyriakidou, Herbrechtingen, Alter 10

Ο παππούς μου ο Ανέστης

«Καλά, απ΄ ατώρα σον οφθαλμίατρο θα πέρετ' εμέν και πάτε;»

Ο Ανέστης Παπανικολάου από τον Νικηφόρο, Δράμας ήταν 90 ετών όταν το είπε αυτό. Έμεινε ο ίδιος αστείος άνθρωπος μέχρι τα 105 του όταν ήρθε η μέρα να επιστρέψει εκεί που πάντα ήθελε να είναι, στην πατρίδα. Ήξερε ότι την ημέρα του θανάτου του θα επέστρεφε στην πατρίδα, στον Πόντο. Με τις σκέψεις πάντα ήταν εκεί. Όταν ήμουν μικρή μου έλεγε: «Εγώ έναν ημέραν θα πάω ξάν' σην πατρίδαν, να πάω εβρίκω το πεγάδ' του πατέρα μ', θα πάω μήπως εβρίκω και τ'αδέρφια μ΄.» Εγώ αναρωτιόμουν για ποιά πατρίδα μιλάει, τον Νικηφόρο, τη Δράμα, την Ελλάδα; Μα αφού εδώ είμαστε;

Λίγα στοιχεία για τον παππού μου:

Γεννήθηκε το 1904 στο Τσίμελι του Πόντου. Συνάντησε την γιαγιά μου Ελευθερία Παπαγεωργίου στον Νικηφόρο και παντρεύτηκαν. Σήμερα έχουν 6 παιδιά, 15 εγγόνια, 16 δισέγγονα, 9 τρισέγγονα. Έπαιζε ντραούλι, ήρθε στα 18 του στην Ελλάδα, παντρεύτηκε στα 23 του, Έζησε τον διωγμό και τον θυμόταν καλά μέχρι τον θάνατο του πριν από 2 χρόνια, αλλά πάντα έλεγε: «Με τους Τούρκους ζούσαμε σαν αδέρφια.» Κανονικά τον λέγανε Παπαδόπουλο, αλλά ο πατέρας του ήταν παπάς και το όνομα του ήταν Νικόλας, και έτσι κάπως βγήκε το Παπανικολάου, αστείο δεν είναι;

Ήταν 8 αδέρφια, τα 5 χάθηκαν. Αμερικάνοι πήγαν τον παππού μου και τον αδερφό του σε ένα ορφανοτροφείο στην Ελλάδα, και εκεί πάντα λέγανε για την αδερφή τους τη Μαρία, η οποία έφυγε πριν από αυτούς στην Ελλάδα. Η αδερφή τους άκουσε ότι δυο αδέρφια ψάχνουν την αδερφή τους και πήγε να δει στο ορφανοτροφείο εάν είναι τα αδέρφια της, και όσο απίστευτο και αν ακούγεται, τους βρήκε εκεί.

Επιμένω ότι ο παππούς μου είχε πολύ πλάκα, όταν πέθανε ο αδερφός του με 92 ετών, είπε: «΄Ει κι τι, αδερφέ, αλίγορα ετελέθε και τεσόν τ'ελάδ'.»

Mein Großvater Anestis

„Wollt ihr mich wirklich jetzt schon zum Augenarzt bringen?“

Anestis Papanikolaou aus dem Dorf Nikiforos bei Drama, war 90 Jahre alt, als er das gesagt hat. Auch mit 105 Jahren ist er derselbe humorvolle Mensch geblieben, bis zu seiner “Rückkehr“ in die Heimat von der er immer nostalgisch sprach. Er wusste, dass er an seinem Todestag zurück in die Heimat gehen würde, nach Pontos. Mit seinen Gedanken war er stets dort. Als ich klein war, sagte er immer: „Eines Tages gehe ich in die Heimat, ich gehe zu dem Brunnen meines Vaters, ich werde nach meinen Brüdern suchen.“ Ich fragte mich immer, von welcher Heimat er spricht, von Nikiforos, Drama oder von Griechenland? Aber wir sind doch hier!

Jetzt noch ein paar Informationen über meinen Opa:

Er wurde 1904 geboren in Tsimeli, Pontos, meine Oma Eleftheria Papageorgiou traf er im Dorf Nikiforos und später heirateten sie. Heute haben sie, 6 Kinder, 15 Enkel, 16 Ur-Enkel und 9 Ur-Ur-Enkel. Er hat Ntaouli (Schlaginstrument) gespielt. Mit 18 kam er nach Griechenland und heiratete mit 23. Er hat die Vertreibung miterlebt und hat sich noch genau daran erinnert, bevor er vor 2 Jahren gestorben ist. Er sagte jedoch immer: „Mit den Türken waren wir wie Brüder“. Eigentlich war sein Nachname Papadopoulos, jedoch heißt er heute Papanikolaou, weil sein Vater Pfarrer (papas) war und er Nikolas hieß, witzig oder?

Er hatte 7 Geschwister, 5 davon sind verschwunden. Amerikaner haben meinen Opa und seinen Bruder in ein Waisenhaus in Griechenland gebracht. Dort sprachen beide stets von Ihrer Schwester Maria, die vor ihnen nach Griechenland flüchtete. Die Schwester hat mitgekriegt, dass 2 Brüder auf der Suche nach ihrer Schwester waren. Sie fand beide im Waisenhaus – ist das nicht unglaublich?

Ich komme auf den Humor meines Opas zurück. Als sein Bruder mit 92 Jahren starb, sagte er: „Bruder, du warst noch zu jung, um zu sterben.“

Η γιαγιά μου σήμερα όποτε τυχαίνει να είναι μόνη τραγουδάει ποντιακά και τούρκικα. Τα βράδια δεν κοιμάται πολύ, ξυπνάει, πιάνει στυλό και χαρτί και γράφει την ιστορία του παππού μου, την ιστορία της ζωής τους, μια ιστορία που μετράει 82 χρόνια γάμου, πολλές στεναχώριες αλλά και πάρα μα πάρα πολλές χαρές!»

Η εγγονή, 12.03.2011

Meine Oma singt heute, wenn sie alleine ist, pontische und türkische Lieder. Nachts kann Sie nicht schlafen, sie steht auf, nimmt Stift und Block in die Hand und schreibt die Geschichte meines Opas auf, die Geschichte beider Zusammenleben, eine Geschichte, die 82 Jahre Ehelebens, viel Trauer aber auch sehr viel Schönes beinhaltet.“

Die Enkelin, 12.03.2011

Βασιλική Καλπακίδου – Vasiliki Kalpakidou

Σύλλογος Ποντίων Χερμπρέχτινγκεν

Verein der Griechen aus Pontos Herbrechtingen

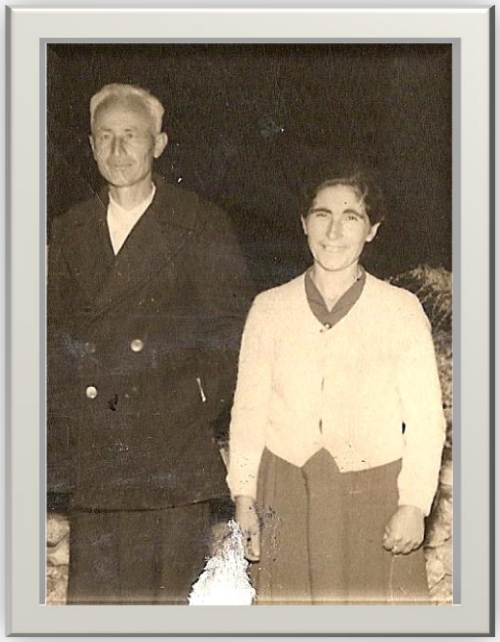

Ανέστης Παπανικολάου – Anestis Papanikolaou

Αδριάνα Σταυρίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 10 ετών

Adriana Stavridou, Herbrechtingen, Alter 10

Μαρίνα Τζιμπουνάκης Μουταφίδης, Ελβετία, 8 ετών

Marina Tzimpounakis Moutafidis, Schweiz, Alter 8

Ανέστης Μαυρίδης, Χερμπρέχτινγκεν, 11 ετών

Anestis Mavridis, Herbrechtingen, Alter 11

Σεβαστή Καλυμνίου, Χερμπρέχτινγκεν, 7 ετών

Sewasti Kalymniou, Herbrechtingen, Alter 7

Σιμόνε Σβάϊερ, Χερμπρέχτινγκεν, 13 ετών

Simone Schweyer, Herbrechtingen, Alter 13

Γεωργία Βενάκης Παυλίδης, Ελβετία, 8 ετών

Georgia Venakis Pavlidis, Schweiz, Alter 8

Ειρήνη Βενάκης Παυλίδης, Ελβετία, 10 ετών

Irini Venakis Pavlidis, Schweiz, Alter 10

Μικρές ιστορίες της Ανατολής

«Μικρές ιστορίες, γεμάτες πόνο αλλά και διδάγματα, που εξιστορούσε ο παππούς τις βραδινές ώρες κάτω από το αμυδρό φως της γκαζόλαμπας, ήταν η πρώτη μου επαφή με την ποντιακή καταγωγή μου.

Γεννημένη το 1977, στην Γεωργία της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, τα πρώτα χρόνια της ζωής μου τα έζησα με τους παππούδες μου.

Με έναν στοργικό και προστατευτικό παππού, τον παππού μου τον Μιχάλη και την γιαγιά μου την Σοφία ή Τσόφα όπως την φώναζαν οι συγχωριανοί. Μια χαρακτηριστική φιγούρα πόντιας γιαγιάς, με την παραδοσιακή μαντήλα στο κεφάλι και την ποδέαν εμπροστά που δεν σκιαζόταν στα χωράφια ούτε από κακοκαιρίες, ούτε από υγρασίες, ούτε από σκοτάδια.

Με τον πατέρα μου οι ημέρες που θυμάμαι είναι λίγες και μετρημένες. Ως αντικαθεστωτικός δεν συμβιβάστηκε ποτέ με το γεγονός πως έπρεπε να είναι υπάλληλος του κόμματος στην εργασία του όπου δούλευε ως μάγειρας σε σανατόριο και να "φακελώνει" τους συναδέλφους του. Φυλακίστηκε με ψευδές κατηγορητήριο εκτίοντας ποινή δέκα ετών και μερικές εβδομάδες μετά την αποφυλάκισή του μας τον φέρανε νεκρό και αποκεφαλισμένο, ως θύμα εγκληματικής πράξης από αγνώστους.

Η μητέρα μου, η Βαρβάρα, εργαζόμενη στην κοντινή πόλη Μπορζούμι ως εργάτρια σε κρατικό εργοστάσιο, ήταν αυτή που συνεισέφερε οικονομικά ώστε να μη μας λείψουν, εμένα και τις αδερφές μου, τουλάχιστον τα απαραίτητα.

Μια από τις ιστορίες του χειμώνα που ακούγαμε πάντα με ενδιαφέρον από τα χείλη του παππού, ήταν αυτή που εξιστορούσε το χτίσιμο του χωριού μας. Το Τσιχισντζβάρι μας, που στην ελληνική γλώσσα μεταφράζεται ως Σταυρός της φυλακής. Έτσι λοιπόν μάθαμε ότι ιδρύθηκε, κάπου στα 1860,από Έλληνες μετανάστες της περιοχής Τραπεζούντας του Πόντου και κυρίως του χωριού Ίμερα από το οποίο έλκυαν την

Kleine Geschichten des Ostens

„Kleine Geschichten voller Schmerz aber auch Lehren, die der Großvater in den Abendstunden unter dem schimmernden Licht der Gaslampe erzählte, stellten meinen ersten Kontakt zu meiner pontischen Herkunft dar.

Geboren 1977 im ehemaligen sowjetischen Georgien lebte ich meine ersten Lebensjahre mit meinen Großeltern. Mit einem liebevollen und behutsamen Großvater, meinen Großvater Michalis, und meiner Großmutter Sofia oder Tsofa, wie sie von den Dorfbewohnern genannt wurde. Sie war eine typische pontische Großmutter, mit ihrer traditionellen Kopfbedeckung (gr. μαντίλα) und ihrer Schürze (gr. ποδέαν). Sie scheute die ertragreichen Felder weder bei schlechtem Wetter noch bei Dunkelheit.

Meine Kindheitserinnerungen an meinen Vater sind sehr lückenhaft. Als Regime-Oppositioneller konnte er sich nie mit der Tatsache abfinden, ein Angestellter der Partei mit seiner Tätigkeit als Koch in einem Sanatorium zu sein und seine Kollegen zu beschatten und zu verraten. Er wurde mit Hilfe einer falschen Anklageschrift in Gefangenschaft gebracht, wo er eine Strafe von 10 Jahren und einigen Wochen absaß. Nach seiner Entlassung wurde er uns Tod und geköpft zurückgebracht, als Opfer einer kriminellen Tat Unbekannter.

Meine Mutter Barbara, tätig in der nahegelegenen Stadt Borzumi als Arbeiterin einer städtischen Fabrik, war diejenige, die uns finanziell getragen hat, sodass es uns, mir und meinen Schwestern, zumindest nie an den notwendigsten Gütern fehlte.

Eine der Geschichten zur Winterzeit, die wir stets mit Interesse aus den Lippen des Großvaters verfolgten, war diese, in welcher er vom Aufbau des Dorfes erzählte – unser Tsikhisdjvari, das im Deutschen mit „Kreuz der Gefangenschaft“ übersetzt werden könnte. So erfuhren wir also, dass das Dorf um ca. 1860 von griechischen Siedlern des Gebietes Trapezounta in Pontos und vor allem des Dorfes Imera gegründet wurde, von welchem auch die Großväter meines Großvaters abstammten.

καταγωγή τους και οι παππούδες του παππού μου.

Μετά την επανάσταση του 1821 στην Ελλάδα, οι Έλληνες του Πόντου καταπιέζονταν όχι μόνο για την θρησκεία τους, αλλά και την καταγωγή τους. Ήταν δύσκολο να εξασφαλίσουν εργασία κι έτσι αναγκάζονταν να μεταναστεύσουν κατά κύματα σε χώρες πιο φιλικές προς αυτούς.

Έτσι λοιπόν, ανάμεσα σε αυτούς τους πολυάριθμους μετανάστες ήταν και η φαμίλια του παππού μου, οι οποίοι με συντοπίτες από τον πόντο χτίσανε το χωριό μας.

«Άρα παππού, πατρίδαν εμούν ΄κ΄ εν΄ η Ρωσία», ρωτάγαμε.

«Πατρίδαν εμούν εν΄ η Ελλάδα», απάνταγε ο παππούς.

Και όταν φτάναμε στο σημείο να εκφράσουμε τον προβληματισμό μας, πως είναι δυνατόν να είναι πατρίδα μας η Ελλάδα αφού οι παππούδες μας ήρθαν από την Τραπεζούντα, δάκρυα κύλαγαν από τα μάτια του και με βουρκωμένη, αλλά και επιβλητική φωνή μας έλεγε. «Χάιτε σα κρεβάτε ΄σούν, αύριο πιρνά πιρνά θα σκούμες και φάζομε τα χτίνε.»

Έπειτα, έσβηνε την γκαζόλαμπα και ξάπλωνε στο ντιβάνι. Τον ακούγαμε να μονολογεί ψιθυριστά μέχρι να μας πάρει ο ύπνος.

Το πρωί ξυπνούσαμε από πολύ νωρίς για να ετοιμάσουμε τα αγελάδια. Να τα ταΐσουμε και να τα ποτίσουμε, να τα αρμέξει ο παππούς, μέχρι να έρθει ο τσοπάνος του χωριού να τα πάρει για βοσκή στα λιβάδια, για να μας τα φέρει το βράδυ πίσω. Από το γάλα φτιάχναμε βούτυρο, γιαούρτι και τυρί, τα οποία ο παππούς μαζί με άλλα προϊόντα του κήπου και του χωραφιού όπως φρέσκα λαχανικά και πατάτες τα πούλαγε στο παζάρι μιας μικρής κωμόπολης μερικά χιλιόμετρα μακριά από το χωριό μας. Όποτε ο καιρός ήταν ευνοϊκός πήγαινα μαζί του και τον βοηθούσα. Παλαιότερα, με έλεγε ο παππούς, οι χωριανοί μας δεν μπορούσαν να πουλάνε τα προϊόντα τους έτσι ελεύθερα. Τους τα έπαιρναν οι Γεωργιανοί και τα

Nach der Revolution von 1821 in Griechenland wurden die in Pontos lebenden Griechen nicht nur aufgrund ihrer Religion unterdrückt, sondern auch aufgrund ihrer Abstammung. Die Arbeitssuche gestaltete sich schwierig und so wurden sie gezwungen, in Scharen in Länder auszuwandern, die ihnen friedlicher gesonnen waren. So befand sich schließlich auch die Familie meines Großvaters inmitten dieser zahlreichen Auswanderer, die mit Hilfe von ehemaligen Dorfbewohnern aus Pontos unser Dorf aufbauten.

„Also ist Russland nicht unsere Heimat, Großvater?“ fragten wir.

„Unsere Heimat ist Griechenland.“ antwortete der Großvater.

Und als wir an dieser Stelle tiefer ins Detail gingen und wissen wollten, wie es sein kann, dass Griechenland unsere Heimat sei, wo doch unsere Großeltern aus Trapezounta kommen, flossen Tränen aus seinen Augen und mit trüber, jedoch auch autoritärer Stimme sprach er zu uns: „Auf geht´s in eure Betten! Morgen müssen wir in Herrgotts-Frühe aufstehen, um die Tiere zu füttern.“ Anschließend machte er die Gaslampe aus und legte sich auf das Sofa. Wir hörten ihn minutenlang flüsternd Selbstgespräche führen, bis wir einschliefen.

Morgens wachten wir sehr früh auf, um uns um die Kühe zu kümmern. Wir fütterten und tränkten sie, sodass der Großvater mit dem Melken beginnen konnte, ehe der Hirte des Dorfes vorbeikam, um sie zum Weiden auf die Wiesen zu führen und sie am Abend wieder zurückzubringen. Aus der gewonnenen Milch stellten wir Butter, Joghurt und Käse her, welche dann vom Großvater zusammen mit anderen Garten- und Feldprodukten, wie frisches Gemüse und Kartoffeln, auf dem Markt einer Kleinstadt in der Nähe unseres Dorfes verkauft wurden. Bei heiterem Wetter begleitete ich ihn immer und unterstütze ihn. Mein Großvater erzählte mir, dass unsere Dorfbewohner früher ihre Produkte nicht frei verkaufen durften. Diese wurden ihnen von den ortsansässigen Georgiern genommen und auf die Straße geworfen mit der Begründung, sie machten

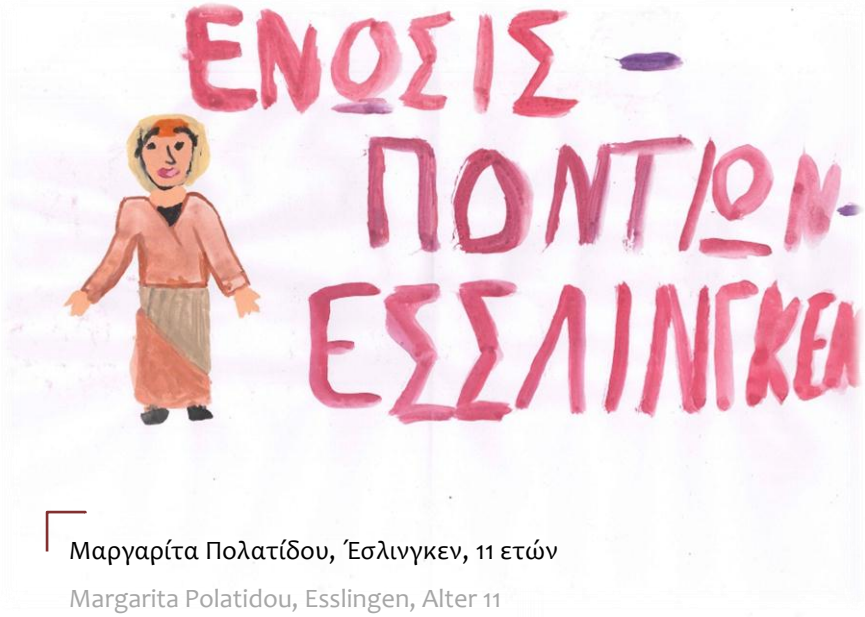

Μαργαρίτα Πολατίδου, Έσλινγκεν, 11 ετών

Margarita Polatidou, Esslingen, Alter 11

Κική Κωνσταντινίδου, Ελβετία

Kiki Konstantinidou, Schweiz

Αλέξανδρος Κέρογλου, Έσλινγκεν, 20 ετών

Alexandros Keroglou, Esslingen, Alter 20

Πέταγαν στον δρόμο με την αιτιολογία ότι τους παίρνανε τις δουλειές και αυτός ο τόπος ήταν δικός τους. Μόνο κρυφά γίνονταν οι αγοροπωλησίες. Στο παζάρι και γενικώς όπου υπήρχαν Γεωργιανοί μιλούσαμε την ρωσική γλώσσα. Όσοι μιλούσαν την ποντιακή, αυτήν που μιλούσαμε στο χωριό θεωρούνταν χωριάτες κατωτέρου επιπέδου από τους Γεωργιανούς και η πραμάτεια τους δεν είχε τύχη. Οι Γεωργιανοί δεν μας ήθελαν στον τόπο εκείνο, παρότι τους προσφέραμε πολλά.

«Φίλοι» μας οι Γεωργιανοί γίνανε από το 1989 και έπειτα, με το άνοιγμα των συνόρων της τέως Σοβιετικής Ένωσης, όπου ψάχνανε τρόπους, παράνομους τις περισσότερες φορές, να εισέλθουν στην Ελλάδα. Στα δικά μας τα έγγραφα αναφερόταν η εθνικότητα μας, η ελληνική. Αργότερα έμαθα από την μητέρα μου, πως ο παππούς, όπως και όλοι οι συγχωριανοί μας, πλήρωνε στις τοπικές αρχές για να αναγράφουν την πραγματική μας εθνικότητα.

1989...Πτώση του κομουνισμού, τα τοίχοι πέφτουν, τα σύνορα ανοίγουν. Χαρές και πανηγύρια στο χωριό. «Θα πάμε στην Ελλάδα», «θα πάμε στην πατρίδα μας». Τότε όμως είναι που ξεσπάει ο πόλεμος. Οι Αμπχάζιοι διεκδικούσαν τα εδάφη του Βατούμ και του Σοχούμι και οι Οσέτοι την ανεξαρτησία τους από την Γεωργία. Γίνεται επιστράτευση. Ποιος όμως νέος και δικό μας παιδί θα πάει να πολεμήσει για μια πατρίδα που δεν ένοιωσε ποτέ δική του. Για μια χώρα που δεν τον αγκάλιασε ποτέ. Οι Ελληνικές προξενικές αρχές δίνουν προτεραιότητα τακτοποίησης εγγράφων στα παιδιά που κλήθηκαν στον πόλεμο και στις οικογένειες τους. Άρον άρον φορτώνονται στα λεωφορεία και παίρνουν τον δρόμο για την Ελλάδα. Μαζί τους και πολλοί Γεωργιανοί που σε μια νύχτα μέσα «γίνανε» Έλληνες. Μη με ρωτάτε πως. Δεν ξέρω να σας απαντήσω.

Κι ενώ στο χωριό η ζωή κυλάει ομαλά ακόμη, στις πόλεις επικρατεί χάος και αναρχία. Αγάλματα του Λένιν γκρεμίζονται και ο,τι θυμίζει κάτι από το παρελθόν καταστρέφεται. Ρώσοι εργάτες, δάσκαλοι, διευθυντές

ihnen die Arbeit streitig, wo das Land doch ihnen gehöre. Nur heimlich konnten die lebensnotwendigen Marktverkäufe durchgeführt werden. Wir sprachen Russisch auf dem Markt und generell überall dort, wo sich Georgier aufhielten. Jene, die die pontische Sprache sprachen, wie wir sie im Dorf sprachen, wurden als minderwertige Dorfbewohner, verglichen zu den Georgiern, erachtet und ihre Ware galt als wertlos. Wir waren den Georgiern nicht Willkommen, obwohl wir eine Bereicherung waren.

Unsere „Freunde“ wurden die Georgier erst nach 1989 mit der Öffnung der Grenzen der ehemaligen UdSSR, als sie – meist illegale – Möglichkeiten ersuchten, nach Griechenland einzureisen. In unseren Dokumenten wurde unsere Staatsangehörigkeit aufgeführt, die griechische. Später erfuhr ich von meiner Mutter, dass der Großvater, wie alle anderen Dorfbewohner auch, die örtlichen Ämter schmieren musste, damit unsere wahre Nationalität auf die offiziellen Papiere eingetragen wurde.

1989… Niedergang des Kommunismus, die Mauern fallen, die Grenzen werden geöffnet. Freude und Feiern herrschten im Dorf. „Wir ziehen nach Griechenland, wir ziehen in unsere Heimat!“, schallte es durch die Massen. Aber genau da bricht der Krieg aus. Die Abchasier forderten die Ländereien in Batumi und Suchumi und die Osseten ihre Unabhängigkeit von Georgien. Es kommt zur militärischen Mobilmachung. Welcher unserer jungen griechischen Männer soll aber in den Krieg für eine Heimat ziehen, die er nie als seine gefühlt hat, für ein Land, das ihn nie in seine Arme aufgenommen hat? Die griechischen Konsulate geben den jungen Männern und ihren Familien Vorrang bei der Regelung der Einschreibung, die in den Krieg eingezogen wurden. Eilig werden sie in Busse gesteckt und nach Griechenland überführt. Zusammen mit ihnen auch viele Georgier, die in nur einer Nacht zu Griechen geworden sind. Fragt mich nicht wie. Ich kenne die Antwort nicht.

Und obwohl das Leben im Dorf noch immer ruhig abläuft, herrscht in den Städten Chaos und Anarchie. Statuen

και υπάλληλοι δημόσιων υπηρεσιών φεύγουν στην Ρωσία. Κλείνουν μαγαζιά λόγω του πολέμου. Πείνα και δυστυχία παντού. Και όλα αυτά τα βλέπαμε με τα μάτια μας, αφού κατεβαίναμε στην πόλη να επισκεφτούμε τις αρχές, από τις οποίες περιμέναμε την έγκριση της άδειας εισόδου στην Ελλάδα.

Το χωριό μας σιγά σιγά άρχισε να ερημώνει. Μένανε πίσω μόνον οι γέροι και όσοι ήταν στην αναμονή όπως εμείς.

Στο διάστημα αυτό αρρώστησε και η γιαγιά μου. Ήταν πλέον αδύνατον να την πάρουμε μαζί μας. Θα έμενε πίσω μαζί με τον παππού να την φροντίζει. Ήταν οι τελευταίες μέρες, εβδομάδες ή και μήνες που θα ήμασταν μαζί. Για αυτό και δεν μας στεναχωρούσε το γεγονός της καθυστέρησης των εγγράφων μας. Συνεχίζαμε τον ίδιο τρόπο ζωής κουρεύοντας το χορτάρι στο τσαΐρι, φροντίζοντας τον κήπο της γιαγιάς, βοηθώντας τον παππού στην φροντίδα των ζώων, και πηγαίνοντας βόλτες μαζί του στα παρχάρια, ίσως την τελευταία μας κάθε φορά.

Έτσι κυλούσε ο καιρός, ως που έφτασε η μέρα που μας δόθηκε η άδεια εισόδου στην Ελλάδα με διετή παραμονή. Διετή παραμονή στην χώρα για την οποία ο παππούς μας έλεγε πως ήταν η πατρίδα μας.

Τίποτα πια δεν θα ήταν όπως παλιά. Αποχαιρετίσαμε τον παππού και την γιαγιά και ανεβήκαμε στα λεωφορεία με προορισμό την πατρίδα μας. Σε μια πατρίδα που μας νομιμοποίησε έξι χρόνια μετά την είσοδό μας σε αυτήν και στην οποία αναγκαστήκαμε να ζήσουμε παράνομα για τέσσερα χρόνια, μην μπορώντας να επισκεφτούμε τους παππούδες, που μας μεγάλωσαν όταν αυτοί ήταν ετοιμοθάνατοι στο κρεβάτι και χρειάζονταν την βοήθειά μας.

Αν πατρίδα είναι τα χώματα που νοσταλγούμε περισσότερο, τότε πατρίδα μου είναι τα χώματα εκείνα που σκεπάζουν τον άνθρωπο που μου έμαθε πως και με έναν στακάν νερό κι έναν φελίν ψωμίν, ο άνθρωπος μπορεί να ζει ευτυχισμένα.»

Lenins werden abgerissen und alles, was an Vergangenes erinnert, wird dem Boden gleich gemacht. Russische Arbeiter, Lehrer, Vorstände und Angestellte amtlicher Behörden kehren nach Russland zurück. Geschäfte schließen aufgrund des Krieges. Hunger und Unzufriedenheit überall. All das sahen wir mit unseren eigenen Augen, wenn wir in die Stadt fuhren, um die amtlichen Behörden aufzusuchen, von denen wir die Einreisegenehmigungen nach Griechenland erhielten.

Unser Dorf begann langsam, zu entvölkern. Es blieben lediglich die Alten und diejenigen zurück, die auf der Warteliste standen, wie wir es waren.

In diesem Zeitraum erkrankte auch meine Großmutter. Es war uns mittlerweile unmöglich, sie mit uns zu nehmen. Sie musste zusammen mit dem Großvater zurückbleiben, der sie pflegen würde. Es waren die letzten Tage, Wochen oder auch Monate, in denen wir zusammen sein würden. Deshalb störte uns die Tatsache der Verzögerung der Einreisegenehmigungen nicht. Wir setzten unseren Alltag fort, indem wir das Gras im Vorgarten mähten, den Garten der Großmutter pflegten, dem Großvater bei der Viehzucht halfen und zusammen mit ihm auf die Bergwiesen gingen, stets mit dem Gedanken, dass es das letzte Mal sei.

So verging die Zeit, bis schließlich der Tag kam, als uns die Einreise nach Griechenland mit zweijähriger Aufenthaltsgenehmigung gestattet wurde. Eine zweijährige Aufenthaltsgenehmigung in diesem Land, von dem unser Großvater behauptete, es sei unser „Vaterland“.

Alles änderte sich schlagartig. Wir verabschiedeten den Großvater und die Großmutter und stiegen in die Busse mit dem Fahrtziel Heimat. Eine Heimat, die uns erst sechs Jahre nach unserer Einreise in diese zu Vollbürgern machte und in der wir gezwungen waren, vier Jahre lang illegal zu leben, wobei uns keine Chance gegeben wurde, unsere Großeltern, die uns aufzogen, zu besuchen, als diese im Sterbebett lagen und unsere Hilfe brauchten.

Wenn Heimat die Erde ist, nach der wir uns am meisten sehnen, dann ist meine Heimat jene Erde, die denjenigen Menschen begräbt, der mir beigebracht hat, dass ein Mensch auch mit einem Tropfen Wasser und einem Happen Brot glücklich leben kann.“

Άννα Καρασαββίδου – Anna Karasavvidou
Σύλλογος Ποντίων Μπίλεφελντ
Verein der Griechen aus Pontos Bielefeld

Μιχάλης Καρασαββίδης – Michalis Karasavvidis

Σοφία Καρασαββίδου – Sofia Karasavvidou

Ονομάζομαι Μαργαρίτα Κυριακίδου. Είμαι 17 ετών. Η ζωγραφιά μου απεικονίζει έναν γέροντα με τον εγγονό του μαθαίνοντας την ελληνική ποντιακή λύρα όπως εμφανίζονται στα παλαιότερα χρόνια των γενιών μας. Μαζί με τον Σύλλογο Ποντίων Λουντβικσχάφεν θέλουμε μέσω της ζωγραφιάς αυτής να σας δείξουμε ότι στηρίζουμε τα ελληνικά, ποντιακά ήθη και έθιμα.

Mein Name ist Margarita Kyriakidou, ich bin 17 Jahre alt. Meine Zeichnung bildet einen alten Mann ab, der seinem Enkel das Spielen der griechisch-pontischen Lyra beibringt, wie es in den alten Zeiten unserer Vorfahren geschah. Zusammen mit dem Verein der Griechen aus Pontos in Ludwigshafen möchten wir euch durch diese Zeichnung zeigen, dass wir die Bräuche und Traditionen der Pontos-Griechen stützen und am Leben halten.

Μαργαρίτα Κυριακίδου – Margarita Kyriakidou
Σύλλογος Ποντίων Λουντβικσχάφεν
Verein der Griechen aus Pontos Ludwigshafen

«Τέχνη = Ένα ψέμα που μας κάνει να συνειδητοποιήσουμε την αλήθεια.»

Πάμπλο Πικάσο

Τα σκοτεινά χρόνια

Die dunklen Jahre

„Kunst = Eine Lüge, die uns die Wahrheit erkennen lässt.“

Pablo Picasso

Έφη Πολατίδου, Έσλινγκεν, 16 ετών

Efi Polatidou, Esslingen, Alter 16

Μαρία Μαυρίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 17 ετών

Maria Mavridou, Herbrechtingen, Alter 17

Η ζωή μου όλη είναι μια ιστορία

«Ο πατέρας μου λεγόταν Θεόδωρος Βαμβακίδης. Με την πρώτη του γυναίκα είχαν γεννήσει τον Αβραάμ και τον Ισαάκ, ο οποίος πέθανε πολύ μικρός. Την μητέρα μου την έλεγαν Μαρία Μουράτογλου, το παρατσούκλι της ήταν Τίεζε. Αυτή έφερε από τον πρώτο της γάμο τον Μιχάλη, την Παναγιώτα (Παναγίτσα) και τον Βασίλη. Από τον γάμο των γονιών μου γεννήθηκα μόνο εγώ. Τον πατέρα μου δεν τον θυμάμαι πολύ, πέθανε όταν ήμουν πολύ μικρή σε μια εργολαβία που δούλευε. Ο μεγαλύτερος μου αδερφός ο Αβραάμ δεν είχε και πολύ διαφορά ηλικίας με τον Μιχάλη. Ένα με δυο χρόνια το πολύ. Και οι δύο δούλευαν, όμως η μαμά μου κρατούσε το πορτοφόλι τους. Του Αβραάμ του έδινε πάντα πιο πολύ χαρτζιλίκι απ΄ ότι του Μιχάλη. Εκείνος νευρίαζε και της ζητούσε τον λόγο και η μαμά του απαντούσε ότι ο Αβραάμ είναι μεγαλύτερος του και χρειάζεται πιο πολλά χρήματα. Τον είχε σαν παιδί της.

Η ζωή μας ήταν ήσυχη και ωραία στην πατρίδα μας, όμως ξαφνικά όλα άρχισαν να αλλάζουν. Αρχίσαμε να φοβόμαστε. Οι Τούρκοι άρχισαν να τα βάζουν με τους χριστιανούς. Δεν τους είχαμε πειράξει. Ζούσαμε μαζί δίπλα, δίπλα και από την μια στιγμή στην άλλη, γίναμε ξαφνικά εχθροί. Ήμουν μικρή και δεν καταλάβαινα πολλά πράγματα. Ρωτούσα την μητέρα μου γιατί, αλλά αυτή ότι και να μου έλεγε, εγώ που να καταλάβω.

Στην αρχή, έπιαναν κυρίως τους άνδρες σε μεγάλη ηλικία και τους βγάζανε έξω από το χωριό. Η μάνα μου είχε αγοράσει του Αβραάμ καινούρια ρούχα και τον έστειλε στην Αμερική. Ο άλλος μου αδερφός έφυγε μαζί με άλλους στο βουνό για να μη τους πιάσουν οι Τούρκοι, για να γλιτώσει από τα χέρια τους και να μας βοηθήσει από εκεί πάνω να γλιτώσουμε κι εμείς. Μόλις το έμαθαν οι Τούρκοι, άρχισαν να κυνηγάνε την οικογένεια μου. Η μάνα μου μας έπαιρνε με τα άλλα μου αδέρφια και κρυβόμασταν να μη μας πιάσουν και μας σκοτώσουν. Μια μέρα βρέθηκε ξαφνικά ο Αβραάμ μπροστά μας. Η μαμά δεν πίστευε στα μάτια της. «Μα εσένα σε έστειλα στην Αμερική», του είπε.

Mein gesamtes Leben ist eine Geschichte

„Mein Vater hieß Theodoros Vamvakidis. Mit seiner ersten Frau gebaren sie Abraham und Isaak, der sehr jung starb. Meine Mutter hieß Maria Mouratoglou, ihr Spitzname war Thiese. Sie brachte aus erster Ehe Michali, Panagiota (Panagitsa) und Vasili mit. Aus der Ehe meiner Eltern wurde nur ich geboren. An meinen Vater kann ich mich nicht erinnern. Er starb bei Bauarbeiten. Mein ältester Bruder Abraham hatte keinen allzu großen Unterschied zu Michali – höchstens ein bis zwei Jahre. Beide haben gearbeitet, aber meine Mama verwaltete ihr Geld. Sie gab Abraham mehr Taschengeld als Michali. Dieser wurde immer wütend und fragte sie nach dem Grund und Mama antwortete ihm, dass Abraham älter sei und mehr Ausgaben hat. Sie behandelte ihn wie ihr eigenes Kind..

Unser Leben war ruhig und schön in unserer Heimat, als sich plötzlich alles zu ändern begann. Wir begannen, Angst zu haben. Die Türken begannen, sich mit den Christen anzulegen. Wir hatten ihnen nichts getan. Wir lebten friedlich als Nachbarn zusammen, doch von einem Moment zum anderen wurden wir plötzlich Feinde. Ich war klein und verstand nicht allzu viel. Ich fragte meine Mutter, warum dies so sei, aber egal, was sie mir sagte, ich verstand es nicht.

Zu Beginn nahmen sie meist Männer mittleren Alters gefangen und brachten sie aus dem Dorf. Meine Mutter kaufte für Abraham neue Kleidung und schickte ihn nach Amerika. Meinem anderen Bruder gelang zusammen mit anderen die Flucht in die Berge, um der Gefangennahme der Türken zu entgehen und nicht in deren Hände zu geraten. Er wollte uns von dort aus helfen, zu entfliehen. Nachdem die Türken es erfahren hatten, begannen sie meine Familie zu jagen. Meine Mutter nahm uns zusammen mit meinen anderen Geschwistern mit sich und wir versteckten uns gemeinsam, um nicht von den Türken gefangen und getötet zu werden.

Eines Tages erschien plötzlich Abraham vor uns. Mama traute ihren Augen nicht.

«Πήγα με τον Μιχάλη στο βουνό γιατί θέλω να βοηθήσω την οικογένεια μου.», απάντησε εκείνος. «Μη φοβόσαστε, εγώ θα είμαι πάντα εδώ και θα σας προστατεύω, ξέρω πάντα που βρίσκεστε.»

Το μοιραίο έγινε όταν έπιασαν τελικά την μάνα μου και την πήγαν στις φυλακές. Εκείνη, μας πήρε μαζί της, δεν ήθελε να μας αφήσει μόνους και να χαθούμε. Οι Τούρκοι της έλεγαν ότι θα την κρεμάσουν αν δεν τους πει που είναι ο αδερφός μου και την ρωτούσαν γιατί μας πήρε μαζί της. Αυτή απαντούσε ότι τον γιό της τον σκότωσαν οι Τούρκοι και ότι τα παιδιά της θα είναι πάντα κοντά της ότι και να γίνει.

Μια μέρα μαζί με άλλους Έλληνες, μας πήγαιναν για εκτέλεση στην Αμάσεια. Εκεί ήτανε ο τελευταίος μας προορισμός. Κρατούσα μαζί με τον Βασίλη της μαμάς το φουστάνι γιατί φοβόμουν μη χαθώ. Και όμως, λίγο πριν φτάσουμε, ήρθε ξαφνικά μια διαταγή που έλεγε ότι όσοι Έλληνες ήταν στην ομάδα μας να τους γυρίσουν πίσω. Έτσι σωθήκαμε. Μας πήγαν σε ένα λιμάνι και από εκεί μας ανέβασαν σε ένα καράβι και μας έστειλαν στην Ελλάδα.

Ο Θεός δεν μας άφησε να χαθούμε. Ζήσαμε.

Τον καιρό που περιμέναμε να ανέβουμε στο καράβι, μέναμε σε ένα σπίτι μαζί με πολλούς άλλους ανθρώπους. Ένας Τούρκος που περνούσε από έξω και κοίταξε από το παράθυρο, είδε την αδερφή μου που ήταν πάρα πολύ όμορφη και ήθελε να την παντρευτεί. Είπε στην μαμά μου ότι αν του δώσει την κόρη της, θα φέρει τον Μιχάλη και της υποσχέθηκε ότι δεν θα τον πειράξει κανένας. Μόλις έμαθε όμως ότι η Παναγίτσα είναι αρραβωνιασμένη με τον «Παντού κι εφέντη», τότε φοβήθηκε πολύ και έφυγε. Ο αρραβωνιαστικός της αδερφής μου ήταν από μια πολύ πλούσια, καπεταναία οικογένεια. Ήταν πόντιος από το Αμπές στα βάθη της Ασίας και τον φοβόντουσαν όλοι. Με εκείνον ήρθαμε στην Ελλάδα.

Φτάνοντας στην Λάρισα, ήρθε ένας καφετζής στο στρατόπεδο που μας είχαν βάλει και έψαχνε την μάνα

„Dich habe ich doch nach Amerika geschickt“, sagte sie zu ihm. „Ich bin zusammen mit Michali in die Berge gegangen, weil ich meiner Familie helfen möchte.“, antwortete er. „Habt keine Angst, ich werde immer hier sein und auf euch aufpassen. Ich weiß immer, wo ihr euch befindet.“

Das Schicksal ereilte uns, als schließlich meine Mutter gefasst und ins Gefängnis gebracht wurde. Sie nahm uns mit sich, da sie uns nicht alleine lassen wollte, um nicht verloren zu gehen. Die Türken sagten ihr, sie würden sie aufhängen, wenn sie ihnen nicht erzählen würde, wo sich mein Bruder aufhalte, und fragten sie, warum sie uns mitgenommen hat. Sie antwortete, dass die Türken ihren Sohn bereits umgebracht haben, und dass ihre Kinder immer bei ihr sein werden, was auch immer passieren würde.

Eines Tages brachten sie uns gemeinsam mit weiteren Griechen nach Amasia zur Hinrichtung. Das sollte unser letztes Reiseziel sein. Ich hielt zusammen mit Vasili Mamas Kleid fest, weil ich Angst hatte, verloren zu gehen. Doch kurz bevor wir ankamen, wurde plötzlich ein Befehl kund, der sie aufforderte, alle Griechen, die sich in unserer Gruppe befanden, zurückzubringen. So wurden wir gerettet. Wir wurden zu einem Hafen gebracht und von dort auf Schiffe geladen und nach Griechenland gebracht.

Gott ließ also nicht zu, dass wir verloren gehen. Wir haben überlebt.

Während wir auf das Schiff warteten, wohnten wir zusammen mit vielen anderen Menschen in einem Haus. Eines Tages kam ein Türke vorbei und schaute durch das Fenster. Er sah meine Schwester, die sehr hübsch war und wollte sie zur Schwiegertochter machen. Er sagte zu meiner Mama, dass er ihr ihren Sohn bringt, ohne dass ihm jemand etwas antut, wenn sie ihm Ihre Tochter gibt. Als er aber erfahren hat, dass Panagitsa die mit dem Sohn von „Pantou ki efenti“(überall der Chef) verlobt war, bekam er Angst und ging fort. Der Verlobte meiner Schwester kam aus einer sehr reichen und hochangesehenen Familie. Er war Pontos-Grieche aus Ampes, in den Tiefen Asiens gelegen. Mit ihm kamen wir nach Griechenland.

Χρήστος Δριγγόπουλος, Χερμπρέχτινγκεν, 14 ετών

Christos Driggopoulos, Herbrechtingen, Alter 14

Σεβαστή Καλυμνίου, Χερμπρέχτινγκεν, 7 ετών

Sewasti Kalymniou, Herbrechtingen, Alter 7

μου. Της έδωσε 1.500 δραχμές και της είπε ότι είναι από τον γιό της τον Μιχάλη. Ο Μιχάλης ζούσε. Ήρθε πιο νωρίς από εμάς στην Ελλάδα και έδωσε στον καφετζή τα χρήματα και την εντολή να ρωτάει κάθε φορά για εμάς όταν έρχονται καράβια από τον Πόντο. Τους είχαν στήσει μπλόκο οι Τούρκοι, τους έπιασαν αιχμάλωτους, τους έβαλαν σε ένα σάπιο καράβι και τους πήγαιναν να τους σκοτώσουν. Εκείνη την μέρα όμως είχε πιάσει τρικυμία η θάλασσα και το καράβι έσπασε και τους έριξε στην θάλασσα. Ο Μιχάλης ήξερε όμως κολύμπι, κρατήθηκε από ένα σανίδι και σώθηκε. Τον βρήκε μια κοπέλα Ελληνίδα και την παρακάλεσε να τον βοηθήσει. Εκείνη τον πήγε σε έναν ράφτη, ο οποίος βοηθούσε πολύ κόσμο να γλιτώσει.

Τους έραβε καινούρια ρούχα για να μη φαίνονται ότι είναι αντάρτες και κυνηγημένοι και τους ανέβαζε στα καράβια που έφευγαν για την Ελλάδα.

Αργότερα μάθαμε από τον Μιχάλη για την γιαγιά μας που έμεινε στο χωριό μαζί με τις άλλες ηλικιωμένες γυναίκες για να το προστατέψουν. Ήταν πολύ μεγάλη στην ηλικία. Ο παππούς μου ήταν καπνέμπορας και είχαν αρχοντικό σπίτι με υπηρέτες. Θυμάμαι το μεγάλο τζάκι με την κρεμαστή κατσαρόλα. Μια μέρα πήγαν οι Τούρκοι στο χωριό και χτυπούσαν τις καμπάνες για να μαζευτούν οι γυναίκες. Πίστευαν ότι ήρθε ο παπάς για λειτουργία. Που να ήξεραν ότι θα υποστούν βασανισμούς και σφαγές. Την γιαγιά μου την σκότωσε ο Τούρκος υπηρέτης της για να μην υποστεί τα βασανιστήρια των κακοποιών. Όταν το έμαθε ο Μιχάλης πήγε τον βρήκε και τον σκότωσε... Ο αδερφός μου ο Αβραάμ... αιώνιος αγνοούμενος.

Εγκατασταθήκαμε στην Σωσάνδρα Αριδαίας, Ν.Π., Περιφέρεια Αλμωπίας. Δούλευα στις τσάπες, στα καπνά, στα καλαμπόκια, έσκαβα για μεροκάματο και για ένα κομμάτι ψωμί. Δεν πήγα στο σχολείο, δεν έμαθα γράμματα. Παντρεύτηκα τον Ματθαίο τον άντρα μου. Κάναμε εφτά παιδιά μαζί. Η πρώτη μας κόρη η Βαρβάρα πέθανε στα τρία της. Μετά ήρθε ο Χρήστος, ο Λευτέρης, ο Ιορδάνης, ο Θεόδωρος, η Λευτεριά και ο Γιάννης.

In Larissa angekommen kam ein Cafébesitzer ins Militärlager, in dem wir untergebracht wurden, und suchte nach meiner Mutter. Er gab ihr 1.500 Drachmen und sagte ihr, das Geld sei von ihrem Sohn Michali. Michali lebte. Er gab dem Cafébesitzer das Geld und die Anweisung, jedes Mal nach uns zu fragen, sobald ein Schiff aus Pontos neu anlegt. Sie gerieten in einen Hinterhalt der Türken. Diese nahmen sie gefangen und brachten sie in einem morschen Schiff unter, um sie zu einem Ort zu bringen, wo sie getötet werden sollten. An diesem Tag war es aber stürmisch. Das Schiff brach zusammen und warf die Menschen ins Meer. Doch Michali konnte schwimmen, er hielt sich an einem Brett fest und konnte sich retten. Eine junge Griechin fand ihn. Er bat sie um Hilfe. Sie brachte ihn zu einem Schneider, der vielen Menschen half. Er nähte ihnen neue Kleider, damit sie nicht wie Rebellen und Gejagte aussahen. Danach brachte er sie auf die Schiffe, die nach Griechenland fuhren.

Später erfuhren wir von Michali, was aus unserer Oma, die zurück im Dorf blieb, geworden ist. Dort blieb sie zusammen mit den anderen älteren Frauen, um es zu beschützen. Sie war in einem hohen Alter. Mein Opa war Tabakhändler und sie hatten ein aristokratisches Haus mit Dienern. Ich kann mich an den großen Kamin mit dem hängenden Topf erinnern. Eines Tages gingen die Türken ins Dorf und läuteten die Glocken, damit sich die Frauen versammeln. Sie dachten, dass der Priester gekommen sei, um zu predigen. Woher sollten sie auch wissen, dass sie gefoltert und getötet werden sollten. Meine Oma wurde von ihrem türkischen Diener getötet. Er wollte nicht, dass man sie foltert. Als es Michali erfuhr, fand er den Diener und tötete ihn. Mein Bruder Abraham... auf ewig verschollen.

Wir haben uns in Sosandra niedergelassen. Ich habe auf den Tabak- und Maisfeldern für einen Tagelohn und ein Stück Brot geschuftet. Ich bin nicht zur Schule gegangen, habe nie Schreiben und Lesen gelernt. Ich habe Matthäus, meinen Mann, geheiratet. Wir gebaren zusammen sieben Kinder. Unsere erste Tochter Barbara starb, als sie drei Jahre alt war. Danach kam Christos, Leuteris, Iordanis, Leuteria und Giannis.

Δουλεύαμε στα καπνά και στο μετάξι. Ήρθε και ο μεγάλος πόλεμος (*ο δεύτερος παγκόσμιος*), ήρθε και το δεύτερο Ελλάς (*ο εμφύλιος*), οι αντάρτες έκαψαν το σπίτι μας, τα ζώα μας, τον στάβλο, τον αχυρώνα. Τη μισή μας ζωή την περάσαμε κυνηγημένοι. Δύσκολα χρόνια. Όλα τα είδαμε και τα ζήσαμε. Πείνα, φτώχια, όμως πάντα με το κεφάλι ψηλά και τίμια. Τα παιδιά μας τα μεγαλώσαμε με σουρβά, χαβίτς και τσουκνιδόπιτες. Μεγαλώσαμε καλά παιδιά. Έφυγαν όμως στη Γερμανία, μόνο δύο μου έμειναν. Παντρεύτηκαν όλα και έκαναν καλές οικογένειες. Είδα 14 εγγόνια και δύο δισέγγονα.

Η ζωή μου όλη είναι μια ιστορία, που δεν έχει τελειωμό!»

Wir arbeiteten auf den Tabakfeldern und sammelten Kokons der Seidenraupe. Der Zweite Weltkrieg kam, der Bürgerkrieg kam auch. die Rebellen legten unser Haus in Brand, unsere Tiere, unsere Scheunen. Unser halbes Leben verbrachten wir flüchtend. Schwere Zeiten. Wir haben alles gesehen und alles erlebt. Hunger, Armut, aber immer mit erhobenem Haupt und Stolz. Unsere Kinder haben wir mit Schurwa, Chavitz und Pita aus Brennnessel großgezogen. Wir haben gute Kinder großgezogen. Sie sind aber nach Deutschland gezogen, nur zwei sind mir geblieben. Sie haben alle geheiratet und haben gute Familien gemacht. Ich habe 14 Enkel und 2 Ur-Enkel

Mein ganzes Leben ist eine Geschichte, die kein Ende hat!“

Σεβαστή Συμεωνίδου – Sevasti Simeonidou

Σεβαστή Συμεωνίδου – Sevasti Simeonidou

το γένος Βαμβακίδου (1912-1997), από το Καβάχ Σαμψούντας

geborene Vamvakidou (1912-1997), aus Kavach bei Sampsounta

Μαρία Αναστασία Μυστακίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 13 ετών

Maria Anastasia Mystakidou, Herbrechtingen, Alter 13

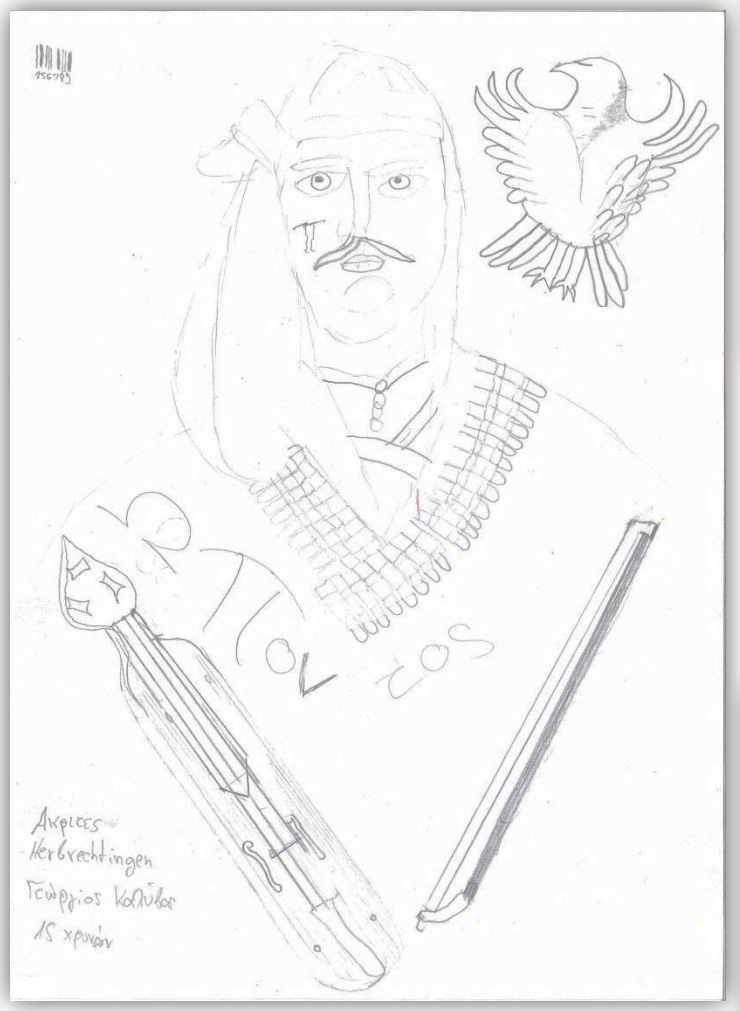

Γεώργιος Καλύβας, Χερμπρέχτινγκεν, 15 ετών

Georgios Kalywas, Herbrechtingen, Alter 15

Σουσάνα Κωνσταντινίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 12 ετών

Susanna Konstantinidou, Herbrechtingen, Alter 12

Θυμάμαι

Θυμάμαι...
Κείνες της όμορφες πλαγιές
με αμάραντα στολισμένες,
που τ'ουρανού το φως
θαρρείς απορροφούσαν.

Και την οσμή τους άπλωναν
σ'οροσειρές και θάλασσες
και στις καρδιές μας συνεχώς
χαρές πάντα σκορπούσαν.

Θυμάμαι...
Τις εκδρομές που κάναμε
στα ύψη του Μελά,
της Παναγιάς να λάβουμε
μετάληψη την θεια.

Και του πατέρα συμβουλές
σαν μες στην λειτουργία
στο μοναστήρι το ιερό
δεν κάναμε ησυχία.

Θυμάμαι...
Ήρθε καιρός και τράνεψα
δυο μέτρα παλικάρι
κι η μάνα μου εχήρεψε
κ'έγινα νοικοκύρης.

Και τον πατέρα μου έβλεπα
σαν πλάγιαζα την νύχτα
στα όνειρα μου να μου λέει
«γουρπάν σ'εσέν ο κύρης΄.»

Θυμάμαι...
Ήρθε η Αϊσέ και χτύπησε
στο σπίτι μας την πόρτα
την μάνα μου συμβούλεψε
χλωμή και τρομαγμένη.

«Ήρθαν τ'Οσμάν Αγά οι άντρες
και το χωριό θερίζουν
ψάχνουνε άντρες χριστιανούς
τον γιο σου κρύψε, Ελένη!»

Θυμάμαι...
Της μάνας μου τους σπαραγμούς
σαν στα βουνά ανεβαίνω
να ακούω από χιλιόμετρα
μες απ'τα δέντρα να περνούν.

Κι 'ρθανε μέρες δύσκολες
μαύρα κι' άχαρα χρόνια
και τα πουλιά σταμάτησαν
κι'άλλο δεν κελαηδούν.

Θυμάμαι...
Πείνες, πόνους, κακουχίες
και τ'άλλα όσα τραβήξαμε
στου Πόντου τα ψηλά βουνά
για της φυλής το αίμα.

Πολλοί όμως δεν άντεξαν
χύσανε το δικό τους
για να ποτίσουν με τιμή
κείνο το άγιο χώμα.

Θυμάμαι...
Και δεν ξεχνώ ποτέ
τούτους άγιους ανθρώπους
που την ψυχή τους άφησαν
στης Πατρίδας τα μέρη.

Αυτούς πάντα να σκέφτεστε
και πάντα να τιμάτε
Πυρρίχιο σαν χορεύετε
πιασμένοι χέρι, χέρι.

Γεώργιος Κέλογλου – Georgios Keloglou
Σύλλογος Ποντίων Κολωνίας
Verein der Griechen aus Pontos in Köln

Περίληψη ποιήματος «Θυμάμαι»

Το ποίημα μεταφέρει το νου και την ψυχή σε εικόνες και αρώματα του Πόντου. Μεταφέρει το μυαλό σε τοποθεσίες ορόσημα της πατρίδας, συσχετίζοντας το κομμάτι αυτό με την οικογένεια, την ψυχοσύνθεση και τον κώδικα ηθικών αρχών & αξιών των ανθρώπων αυτών, με σημείο αναφοράς τον ξεριζωμό και την επιτακτική ανάγκη να «θυμόμαστε» και να υμνούμε τους ανθρώπους και τα μέρη εκείνα μέσα από ένα χορό...

Gedichtzusammenfassung „Ich erinnere mich"

Das Gedicht führt Sinn und Seele auf Bilder und Eindrücke aus Pontos. Es lässt die Gedanken in Gebiete der Heimat schweifen und bringt sie dabei mit der Familie, dem Wesen, den Moral- und Wertvorstellungen der dort lebenden Menschen in Beziehung, wobei das Gedicht uns an die Entwurzelung und unsere obligatorische Pflicht erinnert, die dortigen Menschen und Gebiete durch einen Tanz zu ehren und nicht in Vergessenheit geraten zu lassen...

Γιατί – Warum

Ελισάβετ Ιωσηφίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 19 ετών

Elisabeth Iosifidou, Herbrechtingen, Alter 19

Ο Κυρ΄ Απόστολος από τη Σαμψούντα

«Μια ζωή γεμάτη περιπέτεια

Γεννημένος στην Σαμψούντα (Αμισό) του Πόντου και μεγαλωμένος στον Καύκασο ο κυρ΄ Απόστολος, δεν είδε με καλό μάτι, την αλλαγή του καθεστώτος στη Ρωσία, ίσως και να παρασύρθηκε από άλλους, ίσως και η νοσταλγία για την Μητέρα Ελλάδα, τον έκαμε να πει μια μέρα στο γέρο πατέρα του.

> «΄Κι μένομεν άλλο ση Ρουσία, πατέρα. Η κουμούνα αστεία ΄κ΄ εφτάει, έκλεισεν τα εκκλησίας, έκαψεν ατά. Ούτε εικόνας, ούτε τίποτα, πώς να μένομεν με τσι αντίχριστους; Εταγούτεψαν τα οικογένειας, επέρεν ατ'ς η σπασμονή. Θα φέβομεν για την Ελλάδαν. Άιτε, επάρτεν ίντιαν εποφείτε και φέβομεν.»

Πανικός έπιασε όλη την οικογένεια του κυρ΄ Αποστόλου (παλικάρι τότε 22 χρονών), και άλλους μερικούς από τον Καύκασο, το 1917 και μαζεύτηκαν όλοι, η φαμίλια η δική του και του πατέρα του (10 άτομα) κάνανε μπόγους τα ρούχα τους και τα νοικοκυριά τους και μπάρκαραν για την Ελλάδα.

Η μαρτυρική περιπέτεια

Στην αρχή όλα πήγαιναν καλά και πίστευαν ότι πολύ γρήγορα θα έφταναν στον προορισμό τους.

Αμ' δε! Μήνες κράτησε τούτο το ταξίδι. Θάλασσα και ουρανό έβλεπαν. Κύματα θεόρατα, σαν βουνά, που έλεγες ότι τώρα θα καταπιούν το καράβι.

Πέρασαν τη Μαύρη Θάλασσα με μαύρη την ψυχή και είχαν χάσει τις ελπίδες τους ότι τα βάσανά τους θα τελείωναν. Γιατί η πείνα άρχισε να τους θερίζει. Οι ψείρες γέμισαν τα κεφάλια και τα κορμιά τους, έτσι όπως βρίσκονταν στριμωγμένοι ο ένας πάνω στον άλλο.

Οι πιο καλοπερασμένοι δεν άντεξαν την κακοπέραση και πέθαναν πρώτοι. Η θάλασσα γέμισε αποθαμένους. Άλλους απ' αυτούς τους έριχναν στους φούρνους για να βράζουν τα καζάνια και έτσι να φεύγει γρηγορότερα το καράβι, θυμάται ο κυρ΄ Απόστολος και βουρκώνουν τα μάτια του.

Herr Apostolos aus Sampsounta

„Ein Leben voller Abenteuer

Geboren in Sampsounta (Amisos) in Pontos und aufgewachsen im Kaukasus hat Herr Apostolos den Machtwechsel in Russland negativ eingeschätzt. Äußere Einflüsse oder auch die Liebe zum Vaterland Griechenland haben ihn eines Tages dazu verleitet, folgendes seinem Vater zu sagen:

> „Wir müssen Russland Verlassen, Vater. Die Kommunisten machen Ernst, sie schließen und verbrennen Kirchen. Wie sollen wir ohne Heiligenbilder, ohne etwas mit diesen Menschen leben? Alle Familien werden voneinander getrennt. Wir gehen nach Griechenland. Nehmt, was ihr könnt und wir machen uns auf den Weg."

Das qualvolle Abenteuer

Anfangs schien alles reibungslos zu laufen und alle glaubten dem Ziel sehr nah zu sein.

Dem war nicht so. Die Reise dauerte Monate an. Man kannte nur Meer und Himmel. Berghohe Wellen waren oft kurz davor, das Schiff unter sich zu begraben. Mit einer trauernden Seele überquerte man das Schwarze Meer. Man hatte die Hoffnung verloren, noch einen Tag ohne Leid zu erleben. Hungersnot machte sich breit. Läuse waren das Ergebnis von monatelangem aufeinanderliegen in dem engen Boot. Diejenigen, die diese schweren Bedingungen aus Ihrem Alltag nicht kannten, starben als erste. Das Meer füllte sich mit Leichen. Einige der Leichen wurden verbrannt, um den Antrieb zu fördern, sagt uns Herr Apostolos den Tränen nah.

Endlich, der Bosporus, die Dardanellen waren überquert. und die Ägäis war nah. Die Hoffnung war zurück, man war auf griechischen Gewässern und das Vaterland Griechenland umarmte alle. Die Freude war unbeschreiblich, alle lagen sich in den Armen. Bald würde man auf griechischem Boden sein und ein Stück Brot zu sich nehmen können. Brot gab es auf der Fahrt kaum, sondern nur eine Kelle Bohnensuppe pro Tag, wenn überhaupt.

Επί τέλους! Πέρασαν τον Βόσπορο, Προποντίδα, Δαρδανέλια και μπήκαν στο Αιγαίο. Οι ελπίδες τους αναπτερώθηκαν. Έπλεαν σε ελληνική θάλασσα. Η μητέρα Ελλάδα τους αγκάλιαζε στοργικά. Συγκίνηση, δάκρυα, αγκάλιαζε ο ένας τον άλλο, αλάλαζαν από άγρια χαρά. Γρήγορα θα πατούσαν χώμα Ελληνικό. Θα έτρωγαν λίγο ψωμάκι που μέσα στο καράβι το είχαν στερηθεί. Μια κουταλιά της σούπας φασόλια συσσίτιο για τον καθένα και εκείνο όχι κάθε μέρα.

Με μια χρυσή λίρα θα μπορούσαν ν' αγοράσουν ολόκληρη περιουσία και όχι δύο-τριών δραχμών σύκα για να φας, παραπονιέται ο κυρ Απόστολος. Και έπειτα ούτε και θα πουλούσε τα χρυσά σκουλαρίκια της γυναίκας του για μια χούφτα καλαμποκίσιο αλεύρι. Και το ταξίδι στο Αιγαίο συνεχιζόταν. Θα τελείωναν πια τα βάσανά τους και οι φόβοι τους. Θα ξεψειριάζονταν και θα ζούσαν σαν άνθρωποι. Θα στέριωναν τα νοικοκυριά τους...

Αμ' δε! Τα βάσανά τους συνεχίστηκαν. Διαταγή πήρε το καράβι να πάει στη Μακρόνησο για καραντίνα. Άλλο μαρτύριο εκεί. Δυο μήνες στο ξερονήσι. Απογοήτευση!

«Θεέ μ΄ τα βάσανα μ΄ ΄κ΄ ετελέθαν ακόμα. Εχάσα τη γαρή μ', τα παιδία μ', τσι συγγενείς ιμ'», λέει ο δύστυχος κυρ΄ Απόστολος και αναστενάζει βαριά. Η Μακρόνησος και η θάλασσα ήταν ο τάφος μερικών από αυτούς.

Από εκεί το καράβι τράβηξε για την Πάργα. Πέρασαν τον Σαρωνικό, Κορινθιακό, αφήνοντας δεξιά κι αριστερά παραλίες και ακτές και στο βάθος του ορίζοντα τις κορυφές των βουνών να βροντοφωνάζουν την ελληνικότητά τους και βαθιά συγκινημένοι μπήκαν στο Ιόνιο. Φτάσανε στην Πάργα. Μόλις που πλησίαζε το καράβι και άρχισε να βγαίνει ο κόσμος και οι μπόγοι με τα σκουτιά, η θάλασσα θύμωσε, αγρίεψε λες και ήθελε να τους κρατήσει ακόμα στην αγκαλιά της. Ήθελε να τους έχει συντροφιά; Ποιός ξέρει! για να ρουφήξει και άλλους ταλαίπωρους και βασανισμένους; Χαιρότανε με την Οδύσσεια τους; Δεν ξέρω!

Ο καπετάνιος πάσχιζε να δαμάσει τα κύματα. Μάταια όμως.

Mit einer goldenen Münze hätte man eigentlich ein riesiges Anwesen erwerben können und nicht nur ein Paar Feigen zum essen, beschwert sich Herr Apostolos. Die goldenen Ohrringe seiner Frau hätte er ebenfalls nicht verkaufen müssen für etwas Maismehl. Die Reise auf der Ägäis ging weiter. Das Leid und die Ängste neigten sich dem Ende zu. Man würde sich endlich die Läuse vom Leib waschen und wie Menschen leben. Man würde sich ein Leben aufbauen…

Weit gefehlt! Das Leid ging weiter. Das Schiff erhielt den Befehl nach Makronisos zu fahren, um alle in Quarantäne zu stecken. Was für eine Qual. Ganze 2 Monate auf dieser Felseninsel. Was für eine Enttäuschung!

„Mein Gott, muss ich noch mehr Leid erleiden? Ich habe Frau, Kinder und Verwandte verloren.“, sagt der unglückliche Herr Apostolos tief schluchzend. Makronisos und das Meer waren das Grab für ein Paar dieser Menschen.

Von dort nahm das Schiff Kurs auf Parga. Man fuhr an den Meeren Saronikos und Korinthiakos vorbei, also an den Buchten und Stränden dieser. Am Horizont sah man schon die Bergspitzen, die Griechenland repräsentierten. So enterte man das Ionische Meer. Schließlich kamen sie in Parga an. Als man das Schiff mit dem Hab und Gut verließ, schien die See wütend zu werden, als ob sie sich nicht trennen wollte von den Menschen. Das Meer war einsam. Es wollte noch mehr arme und gepeinigte Menschen aufsaugen, so schien es mir. Ich weiß nicht genau warum.

Der Kapitän kämpfte mit den Wellen. Das Schiff war kurz vorm zerschellen an den Felsen. Er entschloss sich, wieder in Richtung des Meeres zu drehen. Wer es geschafft hatte, an Land zu gehen, hatte Glück. Der Kapitän hatte keine Gnade, denn auf dem Schiff blieben Ehemänner ohne ihre Frauen, Mütter ohne ihre Kinder, Kinder ohne ihre Eltern, Ehefrauen ohne ihre Männer, Hab und Gut ohne ihre Besitzer und gepeinigte Menschen ohne ihr Hab und Gut.

Nach einigen Tagen hatte ihre Odyssee ein Ende. Das Schiff legte irgendwo bei Ipiros an und lies die verhungernden Menschen an Land.

Η καταστροφή του Πόντου – Die pontische Katastrophe

Χρυσούλα Ταχτσίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 13 ετών

Chrisoula Tachtsidou, Herbrechtingen, Alter 13

Φωτεινή Παπαδοπούλου, Χερμπρέχτινγκεν, 9 ετών

Fotini Papadopoulou, Herbrechtingen, Alter 9

Αδριάνα Σταυρίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 10 ετών

Adriana Stavridou, Herbrechtingen, Alter 10

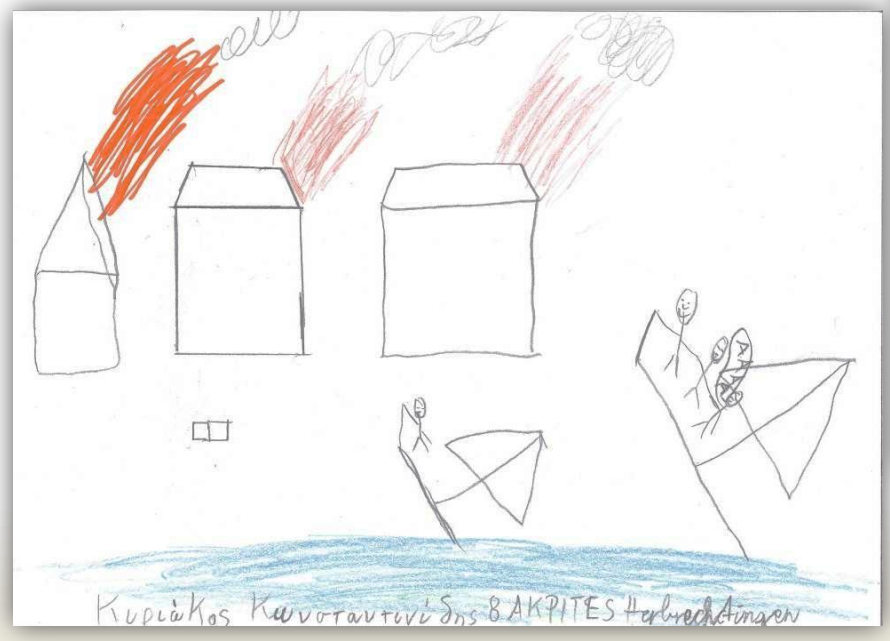

Κυριάκος Κωνσταντινίδης, Χερμπρέχτινγκεν, 8 ετών

Kyriakos Konstantinidis, Herbrechtingen, Alter 8

Το καράβι κινδύνευε να τσακιστεί στα βράχια. Όσπου πήρε την απόφαση να τραβηχτεί μέσα στα βαθιά, αφήνοντας στην αποβάθρα χωρίς λύπηση αυτούς που πρόλαβαν να βγούνε: άνδρες χωρίς γυναίκες, μανάδες χωρίς τα παιδιά τους, παιδιά χωρίς τις μανάδες και τους πατεράδες τους, γυναίκες χωρίς τους άνδρες τους, πράγματα χωρίς τους κατόχους τους και ταλαίπωρους χωρίς τα φτωχά νοικοκυριά τους.

Έπειτα από μερικές μέρες τέλειωσε η Οδύσσειά τους. Η θάλασσα γαλήνεψε και το καράβι τους ξέρασε σ' ένα όρμο της Ηπείρου αποκαμωμένους και σκελετωμένους.

«Από δέκα ανθρώπ' που έμνες, επέμναμε οι μισοί. Και από εννιάμιση χιλιάδες που εσέβαμε σα πλοία, έρθαμε σην Ελλάδαν πεντακόσιοι», λέει ο κυρ΄ Απόστολος και δακρύζει...

Τώρα τί θα γίνει; Παντού η ίδια κατάσταση. Ερημιά, ξεραΐλα, φτώχια. Δυστυχία! Τα λίγα λεφτουδάκια σώθηκαν. Η πείνα τους θέριζε. Δουλειά πουθενά. Κράτος πουθενά. Αγριόχορτα μεσημέρι – βράδυ, για να σταθούνε στα πόδια τους. Και ζητιάνος έγινε ο κυρ΄ Απόστολος για να θρέψει την υπόλοιπη φαμίλια και εργάτης και μπιστικός και ό,τι φανταστείς.

«Θα φέβω ση Ρουσίαν πατέρα!»

«Ντο λες γιάβρου μ'; Αδάκα εν η Ρουσία;»

«Αδά θα ψοφούμε.»

Ο δρόμος της επιστροφής

Και ο κυρ΄ Απόστολος, κεφάλι αγύριστο, ξεκίνησε για τη Ρωσία.

«Ρε πατριώτ', θέλω να πάω ση Ρουσία. Ποίον δρόμο θα παίρω;

«Ση Ρουσίαν θελ΄ς να πας; Απάν΄ και ΄κα, πάει είνας έμπορος. Μετ΄ ατόν, εντάμαν θα πας. Πάει σην Πρέβεζα να πωλεί χτίνε.»

Παρ' ότι τα πόδια του κυρ΄ Απόστολου τρίκλιζαν από την πείνα, ξυπόλητος και κουρελιασμένος με μόνη δύναμη τη θέληση και τα νιάτα του, έφτασε τον έμπορο

„Von den 10 Menschen, die wir waren, hat die Hälfte überlebt. Von den 9500, die auf die Schiffe gingen mit viel Hoffnung, sind etwa 500 geblieben.“, sagt Herr Apostolos und weint.

Was jetzt? Das gleiche Leid überall. Einsamkeit, Trockenheit, Armut, Leid! Etwas Geld ist geblieben. Hungersnot bei allen. Keine Arbeit. Kein Staat, nirgends. Die Nahrung bestand aus wilden Gräsern, morgens und abends, um überhaupt aufrecht stehen zu können. Herr Apostolos wurde zum Bettler, Arbeiter und zu allem anderen auch, um seine übriggebliebene Familie zu ernähren.

„Ich gehe nach Russland, Vater!“

„Was sagst du da ,mein Sohn?“

„Hier werden wir sterben!“

Die Rückkehr

Der sture Herr Apostolos machte sich also auf den Weg zurück nach Russland.

„Hey, Landsmann, ich will nach Russland. Wie komme ich da hin?“

„Nach Russland? Ab und zu fährt ein Geschäftsmann hin. Mit ihm zusammen könntest du gehen. Er fährt nach Preveza, um Vieh zu verkaufen.“

Obwohl Herr Apostolos halb verhungert kaum laufen konnte, konnte er den Geschäftsmann mit letzter Kraft und mit seinem unbändigen Willen und seiner Stärke erreichen. Zusammen fuhren sie also nach Preveza. Der Geschäftsmann stellte ihn an, da er sehr eifrig und gut war. Er nahm ihn abermals mit, um in Athen Kälber und Schafe zu verkaufen.

Die beiden starteten also mit der Herde nach Preveza. Diebe entwendeten viele der Tier, ohne dass die beiden etwas tun konnten.

Von Preveza aus legte man also in Athen an und wickelte das Geschäft mit dem Vieh ab. Mit dem Geld, das der Geschäftsmann Herr Apostolos gab, kaufte er sich

και παρέα κατέβηκαν στην Πρέβεζα. Ο έμπορος τον πήρε βοηθό του στο πούλημα και αφού τον είδε άξιο και δουλευταρά και καταφερτζή τον ξαναπήρε μαζί του για να κατεβάσουν και αρνιά και πρόβατα για πούλημα στην Αθήνα αυτήν τη φορά.

Ξεκίνησαν λοιπόν με το κοπάδι για Πρέβεζα. Στο δρόμο οι ληστές με τέχνασμα τους άρπαξαν μερικά αρνιά χωρίς αυτοί να μπορέσουν να τα γλυτώσουν, γιατί με τις τρύπες που είχαν κάνει στο δρόμο τα αρνιά εξαφανίζονταν στο άψε σβήσε.

Από την Πρέβεζα με καράβι έφτασαν στον Πειραιά και τα πούλησαν στα παζάρια της Αθήνας. Με το χαρτζιλίκι που του έδωσε ο έμπορος, ο κυρ΄ Απόστολος αγόρασε μια αλλαξιά ρούχα και τσαρούχια και αφού ντύθηκε καλά, μπήκε στο τρένο και έφτασε στη Δράμα. Κι εκεί που έψαχνε για να βρει το δρόμο για τη Ρωσία, τον θέρισε τον δύστυχο η θέρμη και μια μέρα πέφτει στο δρόμο αναίσθητος. Ούτε και να συρθεί δεν μπορούσε για να βρέξει τη γλώσσα του με δυο σταγόνες νερό, που γάργαρο έτρεχε δίπλα του και άρχιζε να φωνάζει με όση δύναμη, του απέμενε. «Νερόοοο, νερόοοο, νερόοοο».

Η καλή Μοίρα

Όμως ο κυρ΄ Απόστολος είχε κάποια καλή μοίρα που κάπου – κάπου τον θυμόταν και έτρεχε κοντά του. Έτσι και τώρα. Ένας περαστικός, άνθρωπος χριστιανός, τον είδε σ΄εκείνα τα χάλια, τον πήγε στο νοσοκομείο... Ένα παλικάρι ίσαμε κει πάνω δίνει μάχη με τον θάνατο. Πάλεψε και τον νίκησε.

> «Εκάτσα 22 ημέρας σο νοσοκομείον, και επ΄εκεί εξέβα. Εκατήβα σην πλατείαν και από μακράν τερώ σ' έναν τραπέζ' να τρων΄ κρέατα και να πίνε κρασίν.»

Εκεί λοιπόν στο τραπέζι ο κυρ΄ Απόστολος είδε κάποιο ταλαίπωρο ανθρωπάκι, που είχε μοιραστεί το ψωμί που είχε στο ταγάρι του, όταν ταξίδευε με το τρένο. Το ανθρωπάκι αυτό τον φώναξε, του ανακούφισε την πείνα του φουκαρά κι έτσι με την καλή του μοίρα, όχι μόνο νίκησε τον χάρο, αλλά νίκησε και την δυστυχία.

Νίκησε όπως νίκησαν όλοι, το ενάμισι εκατομμύριο

Kleidung und Schuhe sowie ein Zugticket nach Drama. Dort kam er schließlich an. Jedoch schaffte er es nicht nach Russland, da die Hitze ihn zur Ohnmacht brachte und auf der Straße liegen ließ. Er hatte kaum Kraft, sich zu bewegen. Er verdurstete und schrie: „Wasser, Wasser, Wasser!“

Das gute Schicksal

Das Schicksal meinte es jedoch ab und zu gut mit Herrn Apostolos, wie in diesem Moment. Ein guter Mensch hat ihn gefunden und hat ihn ins Krankenhaus gebracht. Ein starker Junger Mann also nahm den Kampf mit dem Tod auf und er besiegte den Tod schließlich.

> „Nach 22 Tagen verließ ich das Krankenhaus. Ich bin Richtung Stadtmitte gelaufen und habe von der Ferne einen gedeckten Tisch gesehen, wo man Fleisch gegessen und Wein getrunken hat.“

An diesem Tisch saß ein Mann, mit dem er das wenig Brot, das Herr Apostolos hatte, auf dem Zug nach Athen geteilt hat. Dieser Mann lud ihn ein, mitzuessen und so konnte er nicht nur den Hunger und den Tod, sondern auch das Unglück besiegen

Er war nun ein Sieger, genauso wie die 1,5 Millionen Griechen Kleinasiens, die aus ihrer Heimat entwurzelt wurden. Durch ihren Kampf und Überlebenswillen haben sie die Armut überwunden zusammen mit den einheimischen Griechen. So hatte das Ansehen Griechenlands im Ausland einen positiven Einfluss. Der Glaube an Gott und die Heimat war ihr ständiger Begleiter. Trotz aller negativen Behandlung haben sie es geschafft, neue Familien zu gründen und sich etwas aufzubauen.

Herr Apostolos ist als Feldwächter viel herumgekommen und hat die schönen Berge und alle anderen Naturschönheiten Griechenlands kennengelernt. Er hat auch an der Front gegen die Bulgaren und die anderen Feinde gekämpft.

Σοφία Στεφανίδου, Χερμπρέχτινγκεν, 11 ετών

Sofia Stefanidou, Herbrechtingen, Alter 11

Ανδρέας Παπαδόπουλος, Χερμπρέχτινγκεν, 15 ετών

Andreas Papadopoulos, Herbrechtingen, Alter 15

Έλληνες πρόσφυγες της Μικράς Ασίας που ξεριζώθηκαν από τις πατρίδες τους. Πάλεψαν και έδιωξαν τη φτώχια από την Ελλάδα με τους ντόπιους και τη μεγάλωσαν και την έκαναν σεβαστή στους ξένους, γιατί δεν έχασαν την πίστη στο Θεό και στην πατρίδα. Οι κακουχίες και τα βάσανα τους χαλύβδωσαν και απέκτησαν νέες περιουσίες και νέες οικογένειες σε πείσμα των μεγάλων που τους εγκατέλειψαν και τους πρόσφεραν βορά στους Τούρκους.

Και ο κυρ΄ Απόστολος, το λοιπόν, αφού έκανε τον αγροφύλακα για κάμποσο καιρό και περπάτησε τους γύρω λόφους και βουνά και γνώρισε τις φυσικές ομορφιές της χιλιοτραγουδισμένης Ελλαδίτσας, μπήκε στ' αποσπάσματα για να διώξει τους Βούλγαρους, να πολεμήσει τους κομιτατζήδες που μόλυναν τ' άγια χώματά της. Και θέριζε τον εχθρό όπου τον έβρισκε.

Ξύπνημα

Και μέσα στην παραζάλη της μέθης του, της μέθης που προερχόταν από μίσος εναντίον της αθλιότητας και του αγώνα για να επιζήσει αυτός και η πατρίδα του, κάτι σοβαρό ξέφτισε στη μνήμη του. Ξέχασε ότι είχε αφήσει σε κάποιο χωριό της Ηπείρου τους δύστυχους γονείς του. Μάταια τον περίμεναν, ρωτούσαν τα διαβατάρικα πουλιά, αφουγκράζονταν μήπως τ' αγέρι τους φέρει κανένα μήνυμα για το παιδί τους, μα τίποτα. Κι έτσι τον θεώρησαν χαμένο, αποθαμένο. Και του έκαναν τα σαράντα του και τα εξάμηνά του και το χρόνο του και μοίραζαν κόλλυβα στον κόσμο και έκλαιγαν και έσκιζαν από τα μοιρολόγια τους, τους αιθέρες, τα όρη και τα βουνά και τον είχαν ξεγραμμένο...

Ώσπου... Ώσπου κάποια μέρα, όταν μπόρεσε να σταθεί στα πόδια του, όταν άρχισε να του χαμογελάει η ζωή, κάτι έφεξε μέσα του και θυμήθηκε τους ταλαίπωρους γονείς του. Στα γρήγορα τους ταχυδρομεί τις πρώτες του οικονομίες, ένα χιλιάρικο και τους καλεί να έρθουν να τον βρουν. Κόντευαν οι δύστυχοι να πεθάνουν από το απρόσμενο νέο. Το παιδί τους, το χαμένο, ζει; Ειν' αλήθεια; Δεν είναι αποθαμένος; Και τα κόλλυβα και τα μνημόσυνα; Και έκλαιγαν τα καημένα τα γεροντάκια και

Das Erwachen

In der ganzen Grausamkeit des Krieges, des Alltages, die einen wie betrunken, wie hypnotisiert wirken lassen, ist ihm etwas eingefallen. Er hat ganz vergessen, dass er seine Eltern in einem Dorf in Ipirus zurückgelassen hatte. Die Eltern haben auf ein Lebenszeichen gewartet, welches aber nie kam. Man hat sich schließlich mit seinem Tod abgefunden. Man hat regelmäßig in der Kirche an ihn gedacht und Klagelieder gesungen.

Das alles bis zu dem Tag, an dem er alle Kraft zusammengenommen hat und nur noch an seine armen Eltern dachte. Er sendete ihnen seine ersten Ersparnisse (1000 Drachmen) und rufte sie zu sich. Diese freudige Nachricht hat sie fast umgebracht. Der verlorene Sohn lebt, es ist wahr, er ist nicht Tod. Die ganzen Trauerfeiern waren Gott sei Dank umsonst. Jetzt lebte man schließlich glücklich miteinander.

Herr Apostolos heiratete wieder, seine Frau Kerasa. Sie bekamen 5 Kinder, 12 Enkel und aus Herrn Apostolos ist ein ehrenwerter Mann in seinem Dorf Kechrokampos (Tarowa) bei Kavala geworden. Er war auch ein Vorbild mit dem Gewähr, so verschaffte er sich bei Freund und Feind Respekt.

Sogar die Wildtiere flohen, sobald er sich mit seinem Gewähr auf die Jagd machte. Berge und Schluchten erzitterten bei seinen Schüssen. Die Wildschweine, die er erlegt hatte, waren zahlreicher als die Haare auf seinem Kopf. Hirsche, Hasen, Wölfe und Bären, sowie viele andere Wildtiere wurden zu seinen Opfern.

Und jetzt wo er 95 Jahre alt ist, sagt ihm sein Herz:

> „Kleine Tiere kann ich noch erlegen. Die großen nicht mehr. Meine Beine hören nicht mehr auf mich und ich kann nicht mehr auf die Berge. Wenn eines der Wildschweine jedoch in mein Maisfeld kommt, zieh ich ihm das Fell über die Ohren.“, sagt Herr Apostolos und weint.

Herr Apostolos starb 1986. Er musste vor seinem Tod jedoch den Tod seines gleichnamigen Enkels miterleben.“ [1]

ούρλιαζαν από χαρά. Και ήρθαν και έζησαν όλοι καλά κι ευτυχισμένοι.

Και παντρεύτηκε και πάλι ο κυρ΄ Απόστολος, την κυρά Κεράσα και απέκτησε πέντε παιδιά και δώδεκα εγγόνια. Έγινε πρώτος νοικοκύρης στο χωριό του, τον Κεχρόκαμπο (Δάροβα) Καβάλας. Αλλά ήταν και πρώτος στην σκοποβολή. Έκανε όλους να τον σέβονται και τους εχθρούς να τον φοβούνται.

Μα και τ' αγρίμια, όπου άκουγαν τα βήματά του και το τουφέκι του, έτρεχαν να κρυφτούν για να γλυτώσουν. Είχαν βογκήξει τα βουνά και τα λαγκάδια, οι ρεματιές και τα φαράγγια, από το τουφεκίδι. Περισσότερα από τα μαλλιά της κεφαλής του ήταν τ' αγριογούρουνα που είχαν πέσει κάτω από το βόλι του. Αμέτρητα ζαρκάδια, λαγοί, λύκοι, αλεπούδες και πάσης φύσεως ζώα και αγριοπούλια βρίσκονταν κάτω από το στόχο του.

Και τώρα στα ενενήντα πέντε του, το λέει η καρδούλα του.

> «Μικρά ζώα επορώ και σκοτών΄ ατά. Μα τα τρανά ΄κ΄ επορώ. Κι ακούν' εμέν τα ποδάρα μ', ν' ανεβαίνω σα ρασία. Άμαν, άμα ελέπω σο λαζούδι μ' απές μουχτερόν εκάεν η γούνα ΄θε», λέει ο κυρ΄ Απόστολος και δακρύζει.

Ο κυρ΄ Απόστολος απεβίωσε το 1986 ζώντας τον άδικο χαμό του μικρότερου εγγονού του, που είχε το όνομα του, σε ηλικία 12 ετών.» [1]

Στη μνήμη του παππού μου Απόστολου Παυλίδη από τον Κεχρόκαμπο Καβάλας.

In Gedenken an meinen Opa, Apostolos Paulidis aus Kechrokampos Kavalas,

Κεράσα και Απόστολος Παυλίδης
Kerasa und Apostolos Paulidis

Ιωάννης Παπαδόπουλος – Ioannis Papadopoulos
Σύλλογος Ποντίων Χερμπρέχτινγκεν
Verein der Griechen aus Pontos Herbrechtingen

«Kunst ist der beste Weg,
die Kultur der Welt zu begreifen.»

Πάμπλο Πικάσο

Μουσικά όργανα του Πόντου

Musikinstrumente des Pontos

„Η τέχνη είναι ο καλύτερος τρόπος
κατανόησης της κουλτούρας του κόσμου. “

Pablo Picasso

Κωνσταντίνος Ασλανίδης, Έσλινγκεν, 11 ετών

Konstantinos Aslanidis, Esslingen, Alter 11

Κυριάκος Γαλτσίδης, Έσλινγκεν, 7 ετών

Fotini Papadopoulou, Esslingen, Alter 7

Σάκης Γάτος, Έσλινγκεν, 8 ετών

Sakis Gatos, Esslingen, Alter 8

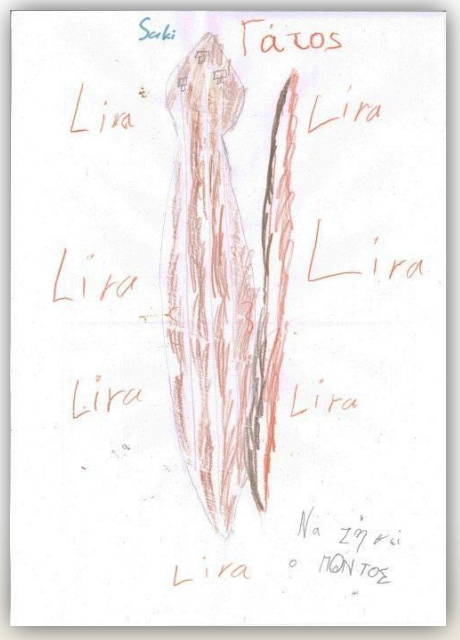

Ιωάννης Φιλιππίδης, Έσλινγκεν, 12 ετών

Ioannis Filippidis, Esslingen, Alter 12

Ηρωισμός ή θέληση για επιβίωση;

«Όποιος μου δείξει έναν ήρωα, θα του δείξω εγώ μια τραγωδία.» Scott Fitzgerald, Αμερικάνος Συγγραφέας

Η παρακάτω ιστορία βασίζεται πάνω σε πατροπαράδοτες διηγήσεις του πατέρα μου, Αναστάσιου Λαμπριανίδη, και ιδιαίτερα του παππού μου, Αβραάμ Λαμπριανίδη. Μας οδηγεί στη συναρπαστική, ποικιλόμορφη επαρχία της Πάφρας, η οποία με τη σειρά της, αποτελούνταν κυρίως από τη συνονόματη παράκτια πόλη της Πάφρας, απόστασης περίπου 100 χλμ. από την πόλη της Σινώπης και 40 χλμ. από την πόλη της Αμισούς, αλλά και από πολλά άλλα, αμιγώς ελληνικά χωριά. Σε ένα από αυτά τα χωριά, το 1889, γεννήθηκε ο προπάππους μου - Αναστάσιος Λαμπριανίδης, γιος του Αβραάμ με παρατσούκλι «Λάμπων».

Ο παππούς μου γεννήθηκε το 1925 και ανέφερε ότι το ειδυλλιακό χωριό έφερε την τουρκική ονομασία Ευρένουσα. Ελληνικό όνομα δεν θυμόταν, αλλά ούτε χρησιμοποιούταν στα μέρη εκείνα. Η Ευρένουσα, σύμφωνα με της διηγήσεις του παππού, βρίσκεται σε ένα φυσικά πλούσιο τοπίο, το οποίο περιτριγυρίζετε από ένα σύμπλεγμα βουνών και κοιλάδων, προσφέροντας στους κατοίκους της περιοχής αυτής, επαρκή γεωργική έκταση εξαιρετικής ποιότητας και καλό εισόδημα, συνδεδεμένο με μια, για την εποχή εκείνη, ευκατάστατη ζωή.

Ο προπάππους μου ο Λάμπων ήταν μέρος μιας 40-μελούς οικογένειας, η οποία, σύμφωνα με τα τότε δεδομένα, ζούσε κάτω από μία στέγη με πατριαρχικό πρότυπο (δηλαδή έως και 3 γενιές κάτω από μία στέγη). Ο παππούς αναφέρει το όνομα ενός αδελφού του προπάππου, Βαλάντη – τα υπόλοιπα αδέλφια πιθανόν να παραμείνουν για πάντα άγνωστα. Ο προπάππους και γενικότερα η οικογένεια του, ασχολούνταν με τη γεωργία και κυρίως με την καλλιέργεια του καπνού. Ο προπάππους μου ανέφερε ότι τα καπνά της Πάφρας φημίζονταν για την ποιότητά τους και εξασφάλιζαν έτσι την ετήσια αγορά της παραγωγής τους. Επιπλέον καλλιεργούσαν κριθάρι και σιτάρι. Ο παππούς μου τονίζει ότι διέθεταν, ιδίως στις πλαγιές των βουνών,

Heldentum oder Überlebenswille?

„Wer mir einen Helden zeigt, dem zeige ich eine Tragödie.“ Scott Fitzgerald, amerik. Schriftsteller

Die folgende Geschichte beruht auf mir überlieferten Erzählungen meines Vaters, Anastasios Labrianidis, und vor allem meines Großvaters, Avraam Labrianidis. Sie führt uns in die idyllische, artenreiche pontische Provinz von Pafra, welche wiederum aus der gleichnamigen, ca. 100 km von Sinopi und 40 km von Amisos entfernten Küstenstadt und darüber hinaus aus zahlreichen, rein griechischen Dörfern bestand. In einem dieser Dörfer wurde 1889 mein Ur-Großvater geboren – Anastasios Labrianidis, Sohn des Avraam mit Spitznamen „Lampon“.

Mein 1925 geborener Großvater berichtet, dass das idyllische Dorf den türkischen Namen Evrenousa trug. Ein griechischer Name war ihm nicht in Erinnerung. Evrenousa soll in einer artenreichen Landschaft liegen, eingebettet in einem Biotop aus Bergen und Tälern, die den Bewohnern genügend Landwirtschaftsfläche von herausragender Qualität boten, um die Ortsansässigen mit guten Erträgen und ein damit zusammenhängendes, für damalige Verhältnisse gut situiertes Leben zu bescheren. Mein Ur-Großvater war Teil einer etwa 40-köpfigen Familie, die, dem damaligen Stand entsprechend, mehrköpfig unter einem Dach nach patriarchalischem Vorbild lebten, sprich bis zu 3 Generationen unter einem Dach. Mein Großvater berichtet den Namen eines Bruders Valantis; die restlichen bleiben wohl für immer verschollen. Die Familie, sowie mein Ur-Großvater beschäftigten sich mit der Landwirtschaft und dort vor allem mit dem Anbau von Tabak. Mein Ur-Großvater erzählte, dass der Tabak aus Pafra für seine Qualität sehr bekannt war und ihnen so die jährliche Abnahme des Ertrags sicherte. Zudem bauten sie Gerste und Weizen an. Mein Großvater betont, dass ihnen vor allem auf dem Berghang sehr große Anbau- und Weideflächen zur Verfügung standen, weshalb sie ebenfalls die Viehzucht inne hatten und Ziegen besaßen. Sie Sprachen unter politischem Zwang die türkische Sprache und lebten unter Ausübung ihres christlichen Glaubens; sie

Ιωάννης Καλπαξίδης, Ελβετία, 8 ετών

Ioannis Kalpaxidis, Schweiz, Alter 8

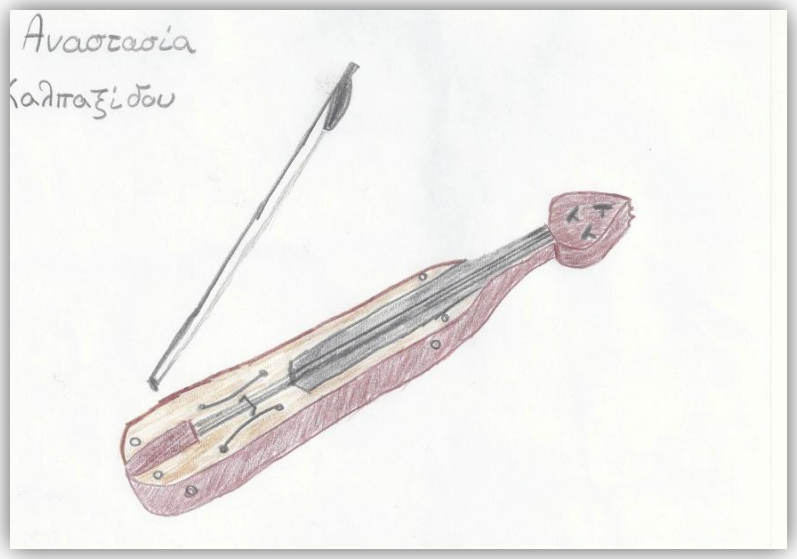

Αναστασία Καλπαξίδου, Ελβετία, 14 ετών

Anastasia Kalpaxidou, Schweiz, Alter 14

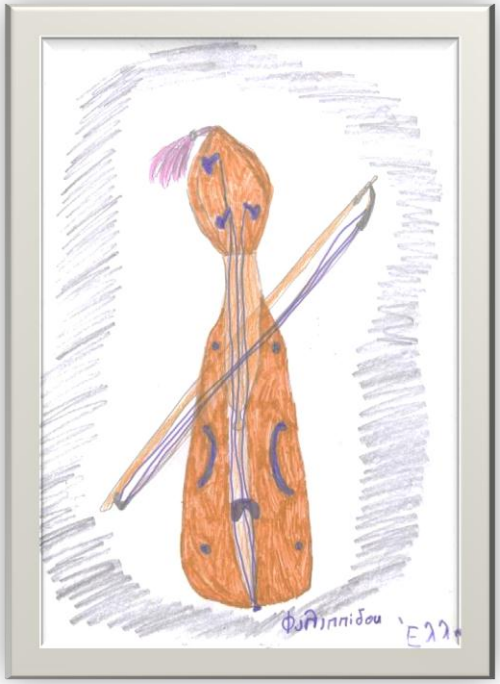

Έλλη Φιλιππίδου, 9 ετών

Elli Filippidou, Alter 9

Θανάσης Παρασκευάς, 8 ετών

Thanasis Paraskevas, Alter 8

Σοφία, 6 ετών και Θωμάς Στεφανίδης, 4 ετών

Sofia , Alter 6, & Thomas Stefanidis, Alter 4

Σύλλογος Ποντίων Έσλινγκεν Verein der Griechen aus Pontos Esslingen

πολύ μεγάλες γεωργικές και κτηνοτροφικές εκτάσεις και γι΄αυτό μπορούσαν να εκθρέψουν τα βοοειδή και τα αιγοπρόβατα που είχαν. Μιλούσαν την τούρκικη γλώσσα (υπό την πίεση των Τούρκων φυσικά), ζώντας όμως ως χριστιανοί ορθόδοξοι. Κάτοικοι των άλλων πόλεων και χωριών του Πόντου τους αποκαλούσαν «τουρκόφονους» και η ονομασία τους αυτή διατηρείται μέχρι και σήμερα.

Μετά από μια μακρά περίοδο ειρηνικής συμβίωσης, η «παλίρροια» γύρισε και οι Τούρκοι εισέβαλαν στο χωριό. Μία πρόταση του προπάππου μου, που θυμάται ο παππούς μου ακόμα και σήμερα, δείχνει πόσο γρήγορα και απροσδόκητα χτύπησε η εισβολή αυτή, τους ανθρώπους στα χωριά της Πάφρας και μέσα σε αυτούς τον προπάππου μου και την οικογένειά του:

«Δεν προλάβαμε να τελειώσουμε ούτε τον Καβουρμά, ούτε το μέλι!»

Ο προπάππους μου μπόρεσε και κατέφυγε μαζί με άλλους χωριανούς στα βουνά και από εκεί και μετά ανήκε πλέον στους αντάρτες. Υπέφεραν από πείνα και γι'αυτό «έμπαιναν» σε τούρκικα χωριά, παίρνοντας μαζί τους ότι έβρισκαν και έπειτα τρέπονταν σε φυγή μέσα στα βουνά και τα δάση όπου ένιωθαν προστατευμένοι. Η νύχτα ήταν σύντροφος τους στις επιθέσεις αυτές. Ο προπάππους μου έγινε ένας ισχυρός, γενναίος και ενεργητικός αντάρτης. Πολλοί άνθρωποι, μεταξύ αυτών και ορισμένοι πρόγονοι των κατοίκων του Ομαλού-Θρακικού Σερρών, στο οποίο εγκαταστάθηκε αργότερα αλλά και άλλων χωριών τριγύρω, ζητούσαν την βοήθεια του στις επιθέσεις ενάντια τούρκικων οικισμών. Μια άλλη φράση που έλεγε ο προπάππους μου συχνά και είχε άμεση σχέση με την επιτυχία αυτών των επιθέσεων είναι:

«Ο Καβουρμάς και το μέλι δεν μου τελείωσαν ποτέ!»

Έμοιαζε να έχει προσαρμοστεί στη ζωή του επαναστάτη ο προπάππους. Αλλά τους ανθρώπους που συλλάμβαναν σε αυτές τις επιθετικές ενέργειες, έτσι αναφέρει ο παππούς μου, τους πήγαιναν οι Τούρκοι στη θάλασσα, όπου μετά από τυραννία αρκετών ωρών, τους σκότωναν εν τέλη. Στην ερώτηση, πόσο καιρό ζούσε ο προπάππους στα βουνά, δεν είχε απάντηση. Πρέπει όμως να ήταν πολλά τα χρόνια τα οποία στιγμάτισαν μια ολόκληρη

wurden deshalb von den Bewohnern anderer Städte und Dörfer in Pontos als „Turkofoni“ (Türkischsprachler) bezeichnet, wobei der Name sich bis heute hält.

Nach langer Zeit der friedlichen Symbiose wendete sich das Blatt und die Türken fielen über das Dorf ein. Ein Satz meines Ur-Großvaters, an den sich mein Großvater noch heute erinnert, zeigt, wie unerwartet und schnell es die Bevölkerung in den Dörfern in Pafra und auch meinen Ur-Großvater und dessen Familie traf:

„Wir schafften es weder den Kavourma, noch den Honig aufzuessen!“

Mein Ur-Großvater konnte zusammen mit anderen Dorfbewohnern in die Berge flüchten und galt forthin als „Antartis“ – Rebell. Sie litten Hunger und fielen deshalb in türkische Dörfer ein, nahmen mit sich, was sie fanden und flüchteten zurück in die schützenden Berge und Wälder. Die Nacht war bei den Angriffen ihr Begleiter. Mein Ur-Großvater galt als tapferer und tatkräftiger Rebell und wurde von vielen Menschen, darunter auch einige Vorfahren der heutigen Bewohner aus Omalo-Thrakiko, in welchem er sich später niederließ, und weiterer umliegender Dörfer in Serres darum gebeten, ihnen bei den räuberischen Zuschlägen auf die türkischen Siedlungen zu helfen. Ein weiterer Satz, den mein Ur-Großvater oft erzählt hat und der eng mit dem Erfolg dieser Angriffe und dem oberen Satz in Verbindung steht, besagt:

„Mein Kavourma und mein Honig sind mir nie ausgegangen!“

Er schien sich also an das Leben als Rebell angepasst zu haben. Menschen, die jedoch bei solchen räuberischen Aktionen gefasst wurden, so berichtet mein Großvater, wurden von den Türken ans Meer gebracht und dort für mehrere Stunden umhergetrieben, bis diese sie schließlich töteten. Auf die Frage, wie lange Ur-Großvater Lampon in den Bergen lebte, hatte mein Opa keine Antwort, aber es muss eine ein ganzes Leben lang prägende Zeit gewesen sein, da er sich auch Jahre später daran erinnerte und oft davon erzählte.

Meine eigenen Erinnerungen an meinen Ur-Großvater beziehen sich auch auf diese Zeit, auch wenn sie Jahre

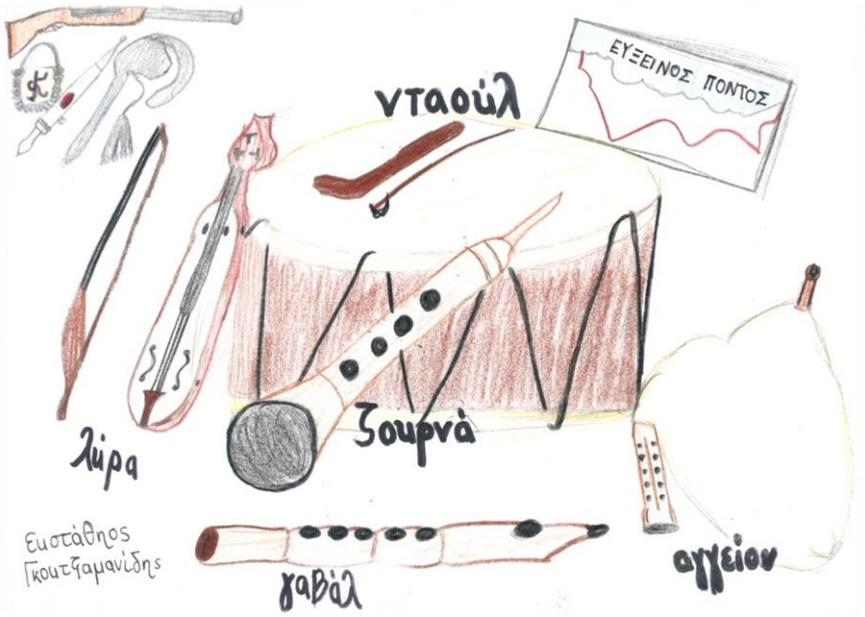

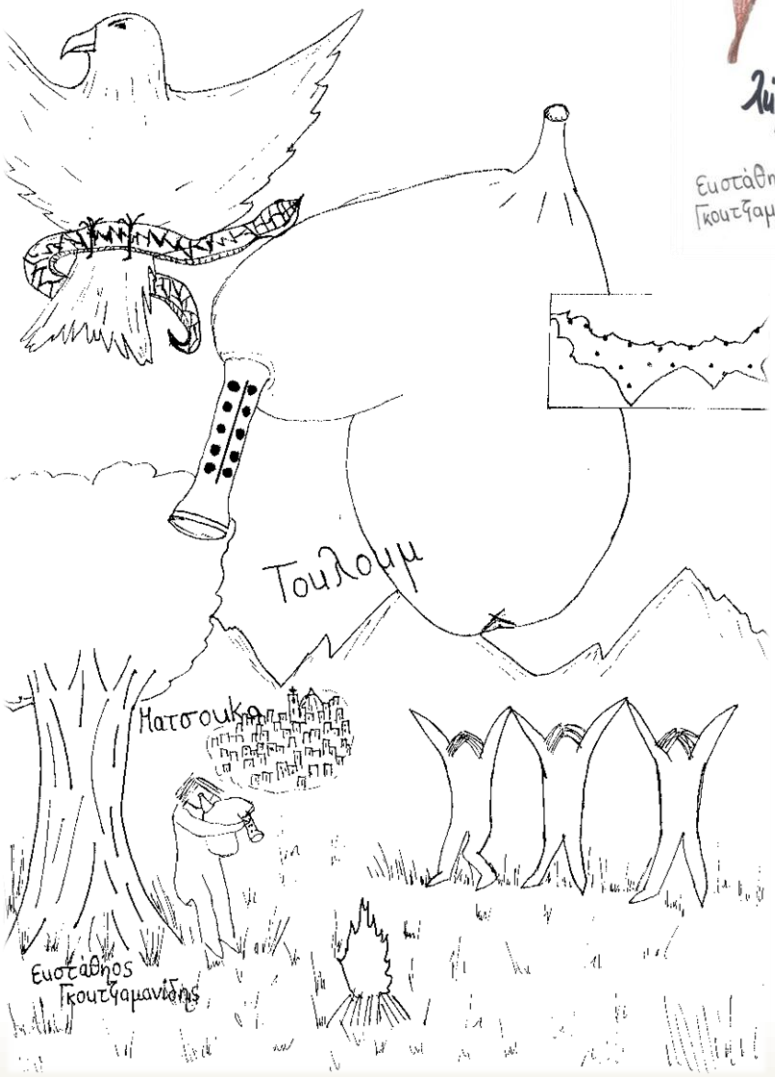

Ευστάθιος Γκουτσαμανίδης, Στουτγάρδη, 18 ετών

Efstathios Goutsamanidis, Stuttgart, Alter 18

ζωή, με έντονο τρόπο, μιας που τα θυμόταν ακόμα, τόσα χρόνια μετά και τα διηγούνταν συχνά με ακρίβεια.

Όλες οι προσωπικές μου αναμνήσεις από τον προπάππου μου ως δισέγγονο, ακόμα και τόσα χρόνια αργότερα, δηλαδή μέχρι και την δεκαετία του ΄90, σχετίζονται με την αντάρτικη ζωή του. Τα τελευταία 10 χρόνια της ζωής του λοιπόν, πίστευε ότι βρισκόταν συνεχώς σε μάχες με τους Τούρκους, έφευγε από το σπίτι του στα βουνά του Μπέλλες και έπαιρνε μαζί το τουφέκι του ... Οι συγγενείς μου τον ψάχνανε μέρες στα βουνά. Δεν ξεσυνήθισε ποτέ την ζωή του αντάρτη. Συχνά αναγκάζονταν οι συγγενείς να τον κλειδώνουν στο σπίτι του για να αποφεύγουν το προφανές πρόβλημα της φυγής του. Αλλά παρ΄όλα αυτά, πολλές φορές κατάφερνε να ξεφύγει από τα πλοκάμια του «δήθεν κινδύνου». Όταν τον επισκεπτόμουν, ούτε δέκα χρονών ήμουν, τα καλοκαίρια στο σπίτι του, φώναζε συχνά πανικοβάλλοντας με: «Τούρκοι! Θα πεθάνω!», μέχρι που τελικά καταλάβαινε ότι είμαι ο δισέγγονος του...

Τον αδελφό του Βαλάντη τον σκότωσαν κάποιοι Τούρκοι πριν τον ξεριζωμό, όταν πήγαν να τον ληστέψουν. Ο προπάππους παντρεύτηκε την πρώτη σύζυγό του (το όνομα δεν είναι γνωστό στον παππού μου). Ωστόσο, πέθανε στον Πόντο. Αργότερα παντρεύτηκε την Παρθένα, αργότερα Λαμπριανίδου.

Στη συνέχεια, λέει ο πατέρας μου, όταν ξεκίνησε η επανάσταση ο προπάππους μου είχε συλληφθεί σε μια επαναστατική δράση και θα τον κρεμούσαν οι τούρκικες αρχές. Μπόρεσε όμως να σώσει τον εαυτό του και τη σύζυγο του, καθώς πήρε τη βοήθεια ενός Τούρκου, ο οποίος βοηθούσε τον ελληνικό πληθυσμό και τον φώναζαν «Αγά». Στέγασε και έκρυψε τους προπαππούδες μου. Η επιβίωση τους οφείλεται σε αυτόν.

Στη συνέχεια αναχώρησαν, μαζί με σμήνος άλλων εκτοπισμένων, για την Ελλάδα. Οι περισσότεροι προέρχονταν από τα ίδια χωριά της Πάφρας όπως ο προπάππους μου, με συνέπεια, σύμφωνα με την γιαγιά μου Σαββατού Λαμπριανίδου, να μεταναστέψουν ταυτόχρονα σχεδόν ολόκληρα χωριά, ακόμα και ολόκληρες περιοχές. Εγκαταστάθηκαν αργότερα, ως επί των πλείστων, στα ίδια χωριά της νέας πατρίδας και

später eintraten. Er glaubte sich in seinen letzten 10 Lebensjahren ständig im Kampf gegen die Türken, flüchtete aus seinem eigenen Haus in die Berge von Belles, nahm sogar sein Gewehr mit sich… Meine Verwandten suchten ihn oft tagelang. Er hatte das „Antartis“-Sein wohl nie verlernt. Sie sahen sich des Öfteren gezwungen, ihn zu Hause einzusperren, um dieses offenkundige Problem abzuwenden, doch er schaffte es oft dennoch den Fängen der „scheinbaren Gefahr“ zu entfliehen. Wenn ich ihn als nicht einmal 10-jähriger in seinem Häuschen besuchte, rief er oft: „Türken! Ich werde sterben!“ bis er schließlich bemerkte, dass ich sein Ur-Enkel bin.

Sein Bruder Valantis wurde bei einem Raubüberfall der Türken noch vor der Entwurzelung getötet. Mein Ur-Großvater heiratete seine erste Frau, deren Name meinem Opa nicht bekannt war. Sie starb jedoch in Pontos. Später heiratete er Parthena, spätere Labrianidou.

Als dann die Revolution begann, so mein Vater, wurde mein Ur-Großvater wohl bei einer rebellischen Aktion gefasst und sollte gehängt werden, doch er konnte sich gemeinsam mit seiner Frau retten, indem er die Hilfe eines türkischen Mannes in Anspruch nahm, der der griechischen Bevölkerung half. Sie wurden von diesem „Aga“ untergebracht und versteckt. Ihm verdankten er und Ur-Großmutter Parthena größtenteils ihr Überleben.

Im Anschluss brachen sie zusammen mit Scharen anderer Vertriebener nach Griechenland auf. Die meisten kamen aus denselben Dörfern Pafras, sodass förmlich, meiner Großmutter Savvatou Labrianidou zu urteilen, ganze Dörfer, ganze Provinzen gemeinsam umsiedelten. Sie ließen sich später größtenteils auch in den gleichen Dörfern im Zielgebiet nieder und begannen gemeinsam ihr neues Leben mit alten Dorfbewohnern. Ur-Großvater Lampon war 25 oder 26 Jahre alt, als dies geschah, sodass es um das Jahr 1924 gewesen sein muss. Einzelheiten der Reise sind nicht bekannt, sondern nur, dass sie mit dem Schiff nach Piräus gebracht wurden, von dort nach Thessaloniki und im Anschluss nach Serres, das damals noch kaum bevölkert war. Sie entschieden sich deshalb für ein Leben auf dem Land, unter ähnlichen Verhältnissen, wie sie sie in der wahren Heimat gewohnt waren, berichtet mir meine Großmutter mit Aufregung, da sie die Stadt liebt. Sie ließen

Ελευθέριος Παρασκευάς, Έσλινγκεν, 10 ετών

Eleftherios Paraskevas, Esslingen, Alter 10

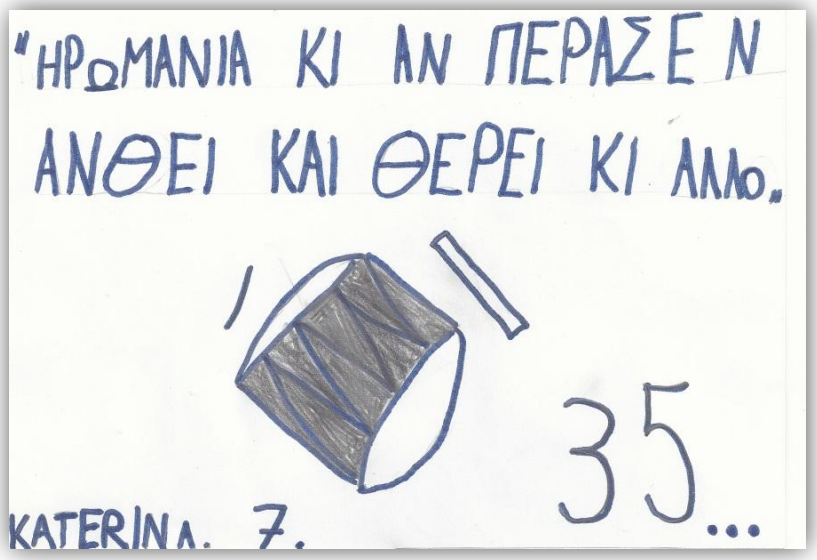

Κατερίνα Γκουαρνασέλλα Δημητριάδης, Ελβετία, 7 ετών

Katerina Guarnaschella Dimitriadis, Schweiz, Alter 7

Λία Ευσταθίου, 13 ετών

Lia Efstathiou, Alter 13

Κατερίνα Θεοδωρίδου, 11 ετών & Κυριακή Παρασκευά, 12 ετών

Katerina Theodoridou, Alter 11 & Kyriaki Paraskeva, Alter 12

Σοφία Αθανασόγλου, 13 ετών

Sofia Athanasoglou, Alter 13

Σύλλογος Ποντίων Έσλινγκεν Verein der Griechen aus Pontos Esslingen

ξεκίνησαν τη νέα τους ζωή με παλιούς συγχωριανούς. Ο προπάππους μου ο Λάμπων ήταν 25 ή 26 ετών όταν συνέβη αυτό, γι 'αυτό πρέπει να ήταν περίπου στο έτος 1924. Λεπτομέρειες για το ταξίδι δεν είναι γνωστές. Μόνο ότι είχαν φτάσει με πλοίο στον Πειραιά, έπειτα στη Θεσσαλονίκη και από εκεί στην πόλη των Σερρών, η οποία ήταν τότε αραιοκατοικημένη. Αυτός ήταν άλλωστε και ο λόγος που επέλεξαν τη ζωή σε χωριό. Ζούσαν με παρόμοιες συνθήκες όπως γνώριζαν από την παλιά τους πατρίδα, λέει η γιαγιά μου με ενθουσιασμό, παρ΄όλο που αγαπάει την πόλη. Εγκαταστάθηκαν λοιπόν στην Άνω Βροντού Σερρών, όπου γεννήθηκε το 1925 ο παππούς μου Αβραάμ και αργότερα ο μοναδικός του αδερφός Ελευθέριος.

Λόγω του ξεριζωμού τους κανένα άλλο μέλος της οικογένειας δεν κατάφερε να επιζήσει, απ' όσο γνωρίζουν οι απόγονοι.

Από την Άνω Βροντού αποφάσισαν να εγκατασταθούν, στο Θρακικό, λόγω των καλύτερων γεωργικών συνθηκών, το σημερινό Ομαλό-Θρακικό, ένα χωριό του νομού Σερρών. Ένας άλλος, ίσως πολύ πιο σημαντικός λόγος, όπως αναφέρθηκε από τον πατέρα μου, είναι το γεγονός ότι εκεί υπήρχαν επίσης χωριανοί από την Ευρένουσα, ή μάλλον τα γύρω μικρά χωριά της Πάφρας. Έτσι, μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι οι χωρικοί γύρω από τον Ομαλό-Θρακικό, όπως από το Ακριτοχώρι και τη Βυρώνεια, προέρχονται σε μεγάλο βαθμό από την Πάφρα, μάλλον από ίδιες περιοχές κι έτσι αναγκάστηκαν να κάνουν ένα ταξίδι από κοινού, για την αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος.

Στην Ελλάδα ασχολήθηκε ο προπάππους μου, όπως και στην παλαιά πατρίδα του, με τη γεωργία και έλεγε πολλές ιστορίες από εκεί... είχε πολλά να αφηγηθεί. Ο παππούς μου, μετά το εγκεφαλικό του, δε θυμόταν να πει πια πολλά. Όμως ο πατέρας μου, μου είπε το εξής:

Ο προπάππους μου ήταν ακόμα στην Ευρένουσα και οι βιασμοί των κοριτσιών και των γυναικών, όπου ζούσαν στα ελληνικά χωριά, ήταν μέρος της καθημερινής τους ζωής. Μια μέρα ήταν κρυμμένος σε μια κρυψώνα επειδή είχαν σχεδιάσει ενέδρα από κοινού μαζί με άλλους. Άκουσε τη συζήτηση μιας ομάδας Τούρκων φαντάρων για το βιασμό μιας κοπέλας που ονομάζονταν Μαρία και

sich also in Ano Vrontou bei Serres nieder und zeugten 1925 meinen Großvater und später dessen einzigen Bruder Eleftherios.

Kein weiteres Familienmitglied überlebte, soweit ihnen bekannt ist, die Vertreibung aus Pafra.

Von Ano Vrontou aus beschlossen sie nach Thrakiko, heute Omalo-Thrakiko, einem Dorf des Landkreises Serres, umzusiedeln, aufgrund der besseren landwirtschaftlichen Verhältnisse. Ein weiterer, wohl weitaus wichtigerer Grund, so berichtet mein Vater, ist die Tatsache, dass sich dort ebenfalls Dorfmitglieder aus Evrenousa oder vielmehr den umliegenden kleinen Dörfern in Pafra befanden. So kann man bemerken, dass die Dorfbewohner rund um Omalo-Thrakiko, wie die aus Akritochori und Vironia größtenteils aus Pafra stammen, vielmehr aus denselben Dorfregionen und gemeinsam die aufgezwungene, im Grunde ziellose Reise ins ungewisse Heil antraten.

In Griechenland ging Ur-Großvater Anastasios wie bereits in der alten Heimat der Landwirtschaft nach und erzählte viele Geschichten aus der Heimat... er hatte viele zu erzählen. Nach seinem Schlaganfall kann sich mein Großvater kaum noch an welche erinnern, doch erzählte mir mein Vater die folgende:

Mein Ur-Großvater befand sich noch in Evrenusa und die Vergewaltigung griechischer Mädchen und Frauen aus griechischen Dörfern gehörte zum Alltag. Eines Tages hörte er von einem Hinterhalt versteckt aus, den sie gemeinsam mit anderen geplant hatten, wie sich eine Gruppe türkischer Soldaten über die Vergewaltigung einer gewissen Maria, die sie selbst begangen hatten, unterhielten. Er sprang nach eigener Überlieferung heraus und es gelang ihm, drei der vier mit einer Kugel zu erlegen... Ein russisches Gewehr soll sein ständiger Begleiter mit großer Feuerkraft gewesen sein.

Ob nun wahr oder nicht, Tapferkeit, Mut und Waghalsigkeit waren mit Sicherheit einige seiner Tugenden, wie es der Bevölkerung aus Pafra nachgesprochen wird, die eine besondere Rolle in der Geschichte von Pontos eingenommen hat.

Mein Ur-Großvater hatte für den Fall der Rückkehr in die Heimat, Geld in einem Versteck in Pafra deponiert, das er

έπραξαν οι ίδιοι. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του ίδιου, πήδηξε από έξω και κατάφερε να σκοτώσει τρείς από τους τέσσερεις με μια σφαίρα... Ένα ρωσικό όπλο με μεγάλη δύναμη πυρός, ήταν ο σταθερός σύντροφός του.

Είτε είναι αλήθεια είτε όχι, η ανδρεία, το θάρρος και η τόλμη ήταν σίγουρα μερικές από τις αρετές του. Όπως λένε για όλο τον πληθυσμό της Πάφρας, η οποία είχε παίξει σημαντικό ρόλο στην ιστορία του Πόντου.

Ο προπάππους μου είχε βάλει, σε περίπτωση επιστροφής του στην πατρίδα, χρήματα σε ένα κρησφύγετο. Αυτό, το σημάδεψε ανάλογα για να το βρει όταν θα ξαναγυρνούσε. Όταν επέστρεψε μετά από χρόνια για να ελέγξει την τύχη της οικογένειας και των φίλων του, δε βρήκε ούτε οικογένεια ούτε χρήματα. Μάλλον βρήκε όμως παλαιούς φίλους, επειδή λίγα χρόνια μετά το θάνατο του μας τηλεφώνησε ο γιος, προφανώς ενός φίλου του προπάππου μου. Ο Ισμαήλ, ο οποίος φάνηκε να γνωρίζει επίσης τον προπάππου μου. Μίλησε θερμά και με μεγάλο ενδιαφέρον με τον παππού μου, όπως και με απόλυτο ενθουσιασμό για τον προπάππου Λάμπων. Πολλές φορές προσκάλεσε τον παππού μου να πάει στην Πάφρα και στο παλαιό χωριό Ευρένουσα, όπου υπάρχει ακόμα το παλιό σπίτι. Πείστηκε μόνο όταν του είπε ο Ισμαήλ το εξής:

«Φοβάσαι την Τουρκία! Δεν είσαι τόσο γενναίος όσο ο πατέρας σου!»

Ποιός ακριβώς είναι ο Ισμαήλ και γιατί δείχνει τόσο ενδιαφέρον στην οικογένειά μας, δεν του έχει πει ποτέ.

Μήπως είναι ένας παλιός φίλος;

Μήπως ένας συγγενής;

Ο προπάππους μου πέθανε το 1996 σε ηλικία 107 ετών μετά από μια πολύπλευρη και ενδιαφέρουσα ζωή κατά τη διάρκεια μιας, ιστορικά πολυτάραχης Ευρώπης και Μικράς Ασίας.

am Tage seiner Rückkehr auffinden wollte, weshalb er es entsprechend markierte. Als er nach Jahren zurückkehrte, um nach dem Verbleib der Familie und alter Freunde zu sehen, fand er weder Familie noch Geld. Wohl schien er aber Freunde wiedergefunden zu haben, denn einige Jahre nach seinem Tod meldete sich der Sohn eines scheinbaren alten Freundes meines Ur-Großvaters per Telefon bei uns – Ismail, der auch den Ur-Großvater gut zu kennen schien. Er sprach warmherzig und voller Interesse zu meinem Großvater, mit voller Begeisterung über Ur-Großvater Lampon. Des Öfteren lud er meinen Großvater nach Pafra und das alte Dorf Evrenusa ein, in welchem das alte Haus immernoch zu sehen ist, doch konnte er erst dazu überredet werden, als ihm Ismail folgendes sagte:

„Du fürchtest dich vor der Türkei! Du bist nicht so mutig, wie dein Vater!“

Wer Ismail genau ist und wieso er Interesse an unserer Familie hegt, hat er ihm nicht erzählt.

Ist er vielleicht ein alter Freund?

Wohlmöglich ein Verwandter?

Mein Ur-Großvater starb 1996 im Alter von 107 Jahren nach einem facettenreichen, aufregenden Leben, in welchem sich historisch so vieles in Europa und Kleinasien änderte.“

Χρίστος Λαμπριανίδης – Christos Labrianidis
Αλίκη Αναστασιάδου – Aliki Anastasiadou

Παρθένα, Αβραάμ, Αναστάσιος Λαμπριανίδης
Parthena Avraam Anastasios Labrianidis

«Περιμένετε από εμένα να σας πω,
να σας καθορίσω τι είναι τέχνη;
Αν το ήξερα αυτό ,
θα το κρατούσα για μένα.»

Πάμπλο Πικάσο

Οι 12 μήνες στον Πόντο

Die 12 Monate in Pontos

„Sie erwarten von mir, dass ich Ihnen sage,
dass ich Ihnen definiere:
Was ist Kunst?
Wenn ich es wüsste, würde ich es für mich
behalten. “

Pablo Picasso

Η κάθε περιοχή του Πόντου είχε μεν το ίδιο έθιμο, όμως με διαφορετικό τρόπο. Σε κάποιες περιοχές, το πρωί της Πρωτοχρονιάς, πριν ξημερώσει ακόμη, τα κορίτσια της «ηλικίας» (ηλικίας του γάμου) επιδίωκαν να ανοίξουν πρώτες τη βρύση της γειτονιάς («να καλαντάζ' νε το πεγάδ'»). Στο δρόμο, δεν έπρεπε να μιλήσουν σε κανέναν, για να μην πάρουν τη φωνή τους οι μάγισσες, τις οποίες, για να εξευμενίσουν, είχαν μαζί τους πορτοκάλια και τσουρέκια, τα οποία άφηναν στη βρύση ως δώρο. [2]

Jedes Gebiet in Pontos hatte zwar denselben Brauch, der sich aber in der Weise der Ausübung unterschied. In manchen Gebieten bemühten sich am Neujahrsmorgen vor dem Morgengrauen die Mädchen der „ilikia" (so wurde das Alter, in dem geheiratet wurde, genannt), als erste die Wasserquelle der Nachbarschaft zu öffnen. Auf dem Weg dorthin sollten sie mit niemandem reden, damit die Hexen ihnen nicht ihre Stimme nehmen konnten; um diese zu besänftigen, führten sie Orangen und Gebäck mit sich, die sie an der Quelle als Geschenk zurückließen. [2]

Την 1η Φεβρουαρίου γινόταν ειδικός αγιασμός στην Εκκλησία. Όλοι τότε παίρνοντας λίγο αγιασμό ράντιζαν τα σπίτια και τους κήπους τους για να μη πέσει ακρίδα και να μην σκουληκιάσουν οι ρίζες των δέντρων και των φυτών. [2]

Am ersten Februar wurde eine besondere Segnung in der Kirche ausgesprochen. Jeder nahm im Anschluss ein wenig Weihwasser mit sich und besprengte sein Haus und seinen Garten, damit Heuschrecken ausblieben und die Wurzeln der Bäume und Pflanzen nicht faulten. [2]

Η νηστεία δεν κρατιόταν μόνο από τους μεγάλους, αλλά και από τους μικρούς. Την καθαρά Δευτέρα, όταν ξυπνούσαν τα μικρά, έβλεπαν από την οροφή να κρέμεται ένα απαίσιο στην όψη αντικείμενο, που το ονόμαζαν κουκαρά. Αυτό αποτελούταν από ένα μεγάλο κρεμμύδι πάνω στο οποίο κάρφωναν σε ημικύκλιο εφτά φτερά από κότα ή κόκορα (όσες οι εβδομάδες της νηστείας) από μακριά φαινόταν σαν ιπτάμενο ερπετό με απαίσια όψη. Με τον κουκαρά αυτόν, φοβέριζαν τους μικρούς ότι, όποιος τολμήσει να μη νηστέψει, θα κατέβει από την οροφή και θα τον φάει. Με τρόπο φυσούσαν τον κουκαρά που καθώς κουνιόταν και περιστρέφονταν προκαλούσε τον φόβο. Κάθε εβδομάδα που περνούσε αφαιρούσαν και ένα φτερό μέχρι να τελειώσουν όλα με το τελείωμα της νηστείας. [3]

Es fasteten nicht nur die älteren, sondern auch die jungen Menschen. Am Rosenmontag entdeckten die kleinen nach dem Aufstehen ein fürchterlich aussehendes Objekt, das von der Decke hing und das sie Koukara nannten. Dieser bestand aus einer großen Zwiebel, auf die in einem Halbkreis sieben Federn eines Huhns genagelt wurden (die sieben Wochen des Fastens symbolisierend). Von weitem sah er wie ein fliegendes Reptil mit einem schrecklichen Anblick aus. Mit diesem Koukara machten sie den kleinen Angst, er würde von der Decke herunter kommen und deren Zungen auffressen, die es wagten, nicht zu fasten. Auf eine bestimmte Weise versetzten sie durch Anblasen den Koukara eine Drehbewegung, wobei dieser den Kindern Angst einflößte. In jeder vergehenden Woche wurde ihm eine Feder gerupft, sodass mit dem Ende der Fastenzeit alle Federn weg waren. [3]

Είναι ο μήνας της σποράς. Αυτή την εποχή οι γεωργικές δουλειές βρίσκονταν σε πλήρη ένταση. Οι σιγανές βροχές του Απριλίου ήταν πολύ ευεργετικές και ωφέλιμες και γι΄ αυτό στην περίπτωση αυτή ευτυχισμένοι τραγουδούσαν οι κάτοικοι για την πλούσια συγκομιδή που θα έρχονταν και θα γέμιζαν τα αμπάρια και οι αποθήκες τους. [2]

Es ist der Monat der Aussaat. Zu dieser Zeit befanden sich die landwirtschaftlichen Arbeiten in voller Intensität. Der leise Regen im April war sehr hilfreich und nützlich, weswegen die Menschen glücklich sangen für die reiche Ernte, die kommen würde und Speicher und Keller füllen würde. [2]

Στον Πόντο οι Έλληνες στη βροχή του Μάη έδιναν πολλές ιδιότητες και τη θεωρούσαν και σαν ευλογία. Με της πρώτες σταγόνες της πρωτομαγιάτικης βροχής νόμιζαν ότι μπορούσαν να πήξουν το γάλα σε ξύγαλα και να μεταβάλουν το ξύγαλα σε βούτυρο. Επίσης με τη μαγιάτικη βροχή έβρεχαν το κεφάλι τους, για να προφυλάγονται από τον πονοκέφαλο. Τέλος τα κορίτσια στεκόταν κάτω από τη βροχή με ξεπλεγμένα τα μαλλιά τους, για να μεγαλώσουν και να κάνουν μακριές κοτσίδες. Το ίδιο έκαναν και οι μεσόκοποι για να προφυλαχτούν από την τριχόπτωση και την πιτυρίδα. [2]

Die Griechen in Pontos ordneten dem Mai-Regen besondere Kräfte zu und hielten ihn für einen Segen. Sie dachten, dass sie mit den ersten Tropfen des Mai-Regens die Milch zu saurer Milch gerinnen lassen und diese wiederum in Butter umwandeln können. Zusätzlich machten sie mit dem Mai-Regen ihre Haare nass, um sich vor Kopfschmerzen zu schützen. Schließlich standen die Mädchen mit offenen Haaren unter dem Regen, damit diese länger werden und zu langen Zöpfen geflochten werden können. Gleiches taten auch die Menschen mittleren Alters, um dem Haarausfall und Schuppen vorzubeugen. [2]

Σχεδόν σε όλα τα παρχάρια του Πόντου, κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού ετοίμαζαν όλα τα γαλακτοκομικά προϊόντα που θα χρησιμοποιούσαν στη διάρκεια του χειμώνα. [2]

In fast allen Almen in Pontos wurden während des gesamten Sommers sämtliche Milchprodukte vorbereitet, die über die Winterzeit verwendet wurden. [2]

Ήταν ο μήνας του θερισμού. Ο θερισμός έπαιρνε πανηγυρικό χαρακτήρα. Κύριο όργανο του θερισμού ήταν το καγάν΄ ή δρεπάν΄. Το θέρισμα γινόταν κατά των πλείστων από γυναίκες και νέες κοπέλες, που με πολύ χαρά και με τραγούδι θέριζαν, χωρισμένες σε ομάδες, από το πρωί ως το βράδυ. Οι θεριστές και οι θερίστριες κρατούσαν με το δεξί το δρεπάνι, ενώ με το αριστερό τα στάχια που κόβανε, ώσπου να συμπληρωθεί ένα χερόβολο. [2]

Es war der Monat der Ernte. Dieser wurde ein festlicher Charakter gegeben. Das Hauptwerkzeug der Ernte war das Kagan oder Drepan (Sichel oder Sense). Die Ernte wurde meistens von Frauen und jungen Mädchen getätigt, die diese Arbeit, aufgeteilt in Gruppen, mit großer Freude und Gesang von morgens bis abends durchführten. Die erntenden Männer und Frauen hielten die Sichel mit der rechten Hand, während sie mit der linken die Ähren hielten, die sie schnitten, bis sie ein Bündel zusammen hatten. [2]

Αυτό το μήνα τελείωνε σε πολλές περιοχές και η συγκομιδή των καπνόφυλλων. Εκτός από την καλλιέργεια του φουντουκιού οι Πόντιοι είχαν τη φήμη του ειδικευμένου καπνοπαραγωγού και καπνέμπορου. Στην τσαρική Ρωσία είχαν τα πρωτεία στην παραγωγή και στην εμπορία του καπνού, γι΄αυτό και τους ονόμαζαν «βασιλείς του καπνού». Γυναίκες και κοπέλες ετοίμαζαν καθισμένες σταυροπόδι τα «άρμάθια» του καπνού. Χώριζαν τα πράσινα μαλακά φύλλα κατά μέγεθος και κατά ποιότητα και τα περνούσαν από το μίσχο τους στους σπάγκους. [2]

In diesem Monat endete in vielen Gebieten auch die Ernte der Tabakblätter. Neben dem Haselnussanbau hatten die Pontos-Griechen den Ruf, Spezialisten der Tabakproduktion und des Tabakhandels zu sein. Im zarischen Russland hatten sie die Führung in der Produktion und Vermarktung von Tabak, weshalb sie auch "Könige des Tabaks“ genannt wurden. Frauen und Mädchen bereiteten im Schneidersitz "Armathia" des Tabaks vor. Sie trennten die grünen, weichen Blätter nach Größe und Qualität und zogen durch ihre Stiele eine Schnur. [2]

Σε αρκετά μέρη του Πόντου, ο Σεπτέμβρης ήταν ο μήνας της ξενιτειάς. Επειδή λοιπόν ετοιμάζονταν να ξενιτευτούν οι νέοι αυτή την εποχή, προέβαιναν στην αρπαγή, στο κλέψιμο της καλής τους, πράξη που στον Πόντο την έλεγαν «το φυγάδεμαν» ή «το σύρισμον». [2]

In vielen Gebieten des Pontos war der September der Monat der Fremde. Da sich die jungen Männer in diesem Zeitraum vorbereiteten, in die Fremde zu gehen, ergriffen sie die Gelegenheit, ihre Geliebte zu stehlen – eine Tat, die in Pontos als „das Figademan“ oder als „das Schirismon“ bezeichnet wurde. [2]

Το μήνα αυτό προσπαθούσαν να τελειώσουν τις εξωτερικές δουλειές τους, τη συγκομιδή των, το μάζεμα των ξύλων. Οι ρομάνες και οι παρχαρέτ' κατέβαζαν τα κοπάδια από τα παρχάρια και τα πήγαιναν, άλλοι στους μεζιρέδες και άλλοι στα χωράφια τους, για να λιπανθούν, και έμεναν εκεί ωσότου χιονίσει. [2]

In diesem Monat versuchten die Menschen, ihre Arbeiten im Freien abzuschließen – die Ernte der Früchte und das Sammeln von Holz. Die männlichen und weiblichen Hirten holten das Vieh aus der Alm zurück. Die meisten brachten es auf ihre Felder, damit es dort Fett anreichert. Es blieb dort bis es schneite. [2]

Το μήνα αυτό τελείωναν όλες οι γεωργικές ασχολίες και ακολουθούσαν οι αργίες. Οι αγρότες έβαζαν τα εργαλεία τους μέσα στις αποθήκες και τα ζώα στους στάβλους. Καμιά δουλειά δεν μπορούσε να γίνει στην ύπαιθρο, επειδή την εποχή αυτή άρχιζε το πολύ κρύο στον Πόντο και έπεφτε πολύ χιόνι. Έτσι οι άνθρωποι περνούσαν τις περισσότερες ώρες της ημέρας γύρο από το τζάκι μέσα στα σπίτια τους. Με το μήνα αυτό έκλεινε ο κύκλος του φθινοπώρου και άρχιζε για τα καλά ο χειμώνας.

In diesem Monat wurden alle landwirtschaftlichen Arbeiten beendet und es folgten die Feiertage. Die Bauern legten ihr Werkzeug in die Lager und brachten die Tiere in die Ställe. Im Freien konnte keine Arbeit mehr getätigt werden, denn zu dieser Zeit begann in Pontos die Kälte und es schneite sehr viel. So verbrachten die Menschen die meiste Zeit des Tages im Haus rund um den Kamin. Mit diesem Monat schloss sich der Kreis des Herbstes und der Winter begann richtig.

Όταν πλησίαζαν τα Χριστούγεννα, η εκκλησιαστική επιτροπή, σε συνεννόηση με τους δημογέροντες, όριζε μια επιτροπή, η οποία επισκεπτόταν όλα τα εύπορα σπίτια και συγκέντρωνε γεννήματα και διάφορα άλλα φαγώσιμα. Αυτά, στη συνέχεια, τα συγκέντρωναν στο «Συνοδικό» (δωμάτιο του σχολείου, όπου συνεδρίαζε η σχολική Επιτροπή) και την παραμονή των Χριστουγέννων τα μοίραζαν στις άπορες οικογένειες. [2]

Während sich Weihnachten näherte, berief der Kirchenausschuss in Absprache mit den Gebietsältesten ein Komitee ein, das alle wohlhabenden Häuser besuchte, um Getreide und verschiedene Nahrungsmittel zu sammeln. Diese sammelten sie im Anschluss im „Synodiko“ (ein Zimmer in der Schule, in dem sich der Schulvorstand traf) und verteilten sie an Heiligabend an bedürftige Familien. [3]

Δημήτρης Κυριακίδης, Ουρανία Ιακωβίδου, Σεβαστή Συμεωνίδου «Παναγία Σουμελά» Λούντενσαϊτ
Dimitris Kiriakidis, Ourania Iakovidou, Sewasti Simeonidou „Panagia Soumela“ Lüdenscheid

Δήμητρα Παπαδοπούλου, 16 ετών
Παναγιώτης Παπαδόπουλος, 26 ετών
Ιωάννα Σαλπινγκίδου, 17 ετών
Χριστίνα Τσολακίδου, 19 ετών
Έφη Τσούκνη, 16 ετών

«Παναγία Σουμελά» Λούντενσαϊτ

Dimitra Papadopoulou, Alter 16
Panagiotis Papadopoulos, Alter 26
Ioanna Salpingidou, Alter 17
Christina Tsolakidou, Alter 19
Evi Tsoukni, Alter 16

„Panagia Soumela“ Lüdenscheid

«Η ζωγραφική είναι σιωπηλή ποίηση, η ποίηση τυφλή ζωγραφική.»

Leonardo Da Vinci

„Malerei ist stumme Poesie, Poesie blinde Malerei.“

Ευχαριστήρια

Danksagungen

«Ευχαριστούμε την Συντονιστική Επιτροπή Νεολαίας της ΟΣΕΠΕ που μας έδωσε την ευκαιρία να βρισκόμαστε και μέσα στην εβδομάδα, εκτός συλλόγου και χορευτικές πρόβες για να ανοίξουμε πολλά και διάφορα βιβλία, να μάθουμε για το πώς ζούσαν τότε οι πρόγονοί μας στον Πόντο και να μπορέσουμε να συμμετάσχουμε κι εμείς σαν σύλλογος στη μεγάλη και πρωτότυπη προσπάθεια αυτή. Χάρη σε εσάς ζήσαμε όμορφες στιγμές γεμάτες χαμόγελα και ιστορίες για το κάθε τι που ζωγραφίζαμε. Ασχοληθήκαμε με τις φορεσιές, τα έθιμα και τα μέρη του Πόντου και αφήσαμε την φαντασία μας ελεύθερα να ταξιδεύει.»

„Wir danken dem Jugendvorstand der OSEPE, dass er uns die Gelegenheit gegeben hat, uns auch während der Woche und außerhalb der Tanzproben zu treffen, um viele, verschiedene Bücher zu öffnen. Wir haben gelernt, wie unsere Vorfahren damals in Pontos lebten und konnten gemeinsam als Verein bei diesem einzigartigen und vorbildlichen Versuch teilnehmen. Dank euch haben wir wunderbare Momente erlebt, die mit Freude und vielen Geschichten erfüllt waren, bei allem, was wir gemalt haben. Wir haben uns mit den Trachten, den Sitten und den Gebieten des Pontos auseinandergesetzt und ließen unserer Phantasie freien Lauf.“

Άννα Καρασαββίδου, Σύλλογος Ποντίων Μπίλεφελντ

Anna Karasavvidou, Verein der Griechen aus Pontos Bielefeld

«Καλή επιτυχία στο έργο σας νεολαίοι και να θυμάστε πως φεύγοντας από αυτόν τον κόσμο δεν θα πάρουμε μαζί μας τίποτα. Μπορούμε όμως, όσο ήμαστε σε αυτόν, να δώσουμε πολλά.»

„Viel Erfolg für euer künftiges Werk, ihr Jugendlichen, und erinnert euch stets daran, dass wir beim Verlassen dieser Welt nichts mit uns nehmen werden. Wir können jedoch, solange wir in dieser sind, vieles geben.“

Σύλλογος Ποντίων Λούντενσαϊτ

Verein der Griechen aus Pontos Lüdenscheid

«Θα ήθελα, εκ μέρους του συλλόγου Ποντίων Νέας Καρβάλης, να σας συγχαρώ για αυτή τη δραστηριότητα γιατί δόθηκε η ευκαιρία στα παιδιά μας να βάλουν χρώμα στις όποιες αφηγήσεις κατά καιρούς έχουν ακούσει, να τους δημιουργηθούν απορίες, να ψάξουν, να μάθουν και πάνω απ' όλα να κατανοήσουν την έννοια "Η ζωή στον Πόντο.»

„Ich möchte euch im Namen des Vereins der Griechen aus Pontos in „Nea Karvali“ für eure Aktivität beglückwünschen, da unseren Kindern so die Gelegenheit geboten wurde, Farbe in die Erzählungen zu bringen, die sie im Laufe der Zeit gehört hatten, aber auch gewissen Fragen, die sich boten, nachzugehen, sie zu ergründen, dabei zu lernen und vor allem die Bedeutung „Das Leben in Pontos“ zu verstehen.“

Αργυρώ Τσολίδου Σύλλογος Ποντίων Νέας Καρβάλης

Argyro Tsolidou Verein der Griechen aus Pontos Nea Karvali

Πηγές

Quellen

1 **Ιωάννα Σερενέ-Τσουρουκίδη:** «Ξετυλίγοντας Μνήμες (Διηγήματα)»
Α΄ Έκδοση, Αθήνα 1990

Ioanna Serene-Tsouroukidi: „Das Aufrollen von Erinnerung (Erzählungen)“
1. Auflage, Athen 1990

2 **Έλσα Γαλανίδου-Μπαλφούσια:** «Ποντιακή Λαογραφία (Οι 4 Εποχές και οι Μήνες τους)»
Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, Α΄ Έκδοση, Αθήνα 1999

Elsa Galanidou-Balfousia: „Pontische Volkskunde (Die 4 Jahreszeiten und ihre Monate)“
The Commitee of Pontian Studies, 1. Auflage, Athen 1999

3 **Θωμάς Τσουπουρίδης:** «Ποντιακά ήθη και έθιμα»
Εκδόσεις Τσοπουρίδου, Β΄ Έκδοση (επαυξημένη), Θεσσαλονίκη 2003

Thomas Tsoupouridis: „Pontische Sitten und Bräuche“
Verlag Tsopouridou, 2. Auflage (überarbeitet), Thessaloniki 2003

«Όταν άλλοι νέοι ξεθωριάζουν σε παράλογες συνήθειες,
τα ποντιόπουλα της Γερμανίας με αυτό το βιβλίο
μας φέρνουν πολύ κοντά στα μακρινά γεγονότα.»

Ιωάννης Δελόγλου, Δημοσιογράφος / Συγγραφέας
Ioannis Deloglou, Journalist / Autor

„Während andere Jugendliche in absurde Gewohnheiten verfallen, bringt uns die in Deutschland lebende pontische Jugend mit diesem Buch sehr nah an weit entfernte Geschehnisse."

«Η νεολαία πάντοτε είναι αφορμή για να γεμίζουμε με ελπίδες. Όταν δε είναι τόσο δραστήρια και δημιουργική, έχει αυξημένες κοινωνικές ευαισθησίες και καλή γνώση της ιστορίας, όπως η νεολαία της ΟΣΕΠΕ, τότε σίγουρα ένα καλύτερο μέλλον μας περιμένει.
Συγχαρητήρια και καλή συνέχεια.»

Θεοδόσης Κυριακίδης, Διευθυντής Ερευνητικού Κέντρου Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα
Theodosis Kyriakidis, Direktor des Forschungszentrums des Heiligen Georgios Peristereotas

„Die Jugend ist stets der Grund, dass Hoffnung in uns keimt. Wenn sie zudem so tatkräftig und kreativ ist, gesellschaftliches Feingefühl und solides Wissen der Geschichte besitzt, wie die Jugend der OSEPE, so erwartet uns mit Gewissheit eine bessere Zukunft.
Glückwunsch und ein gutes Gelingen."

«Συγχαρητήρια στη νεολαία της ΟΣΕΠΕ που δημιουργεί μέσα από τα έργα της, τον δικό της μύθο...
Συγχαρητήρια διότι επέλεξαν μία διαδρομή που κουβαλάει την πίστη, την ελπίδα, την ίδια τη ζωή...
Συγχαρητήρια στη νεολαία μας που συμπορεύεται με την αλήθεια και την εντιμότητα...»

Αχιλλέας Βασιλειάδης, Καλλιτέχνης
Achilleas Vasiliadis, Künstler

„Glückwunsch an die Jugend der OSEPE, die durch ihre eigenen Werke ihren eigenen Mythos schafft...
Glückwunsch, da sie einen Weg gewählt hat, der den Glauben, die Hoffnung und das eigene Leben in sich trägt...
Glückwunsch an unsere mit Wahrheit und Ehrlichkeit lebende Jugend..."

«Οι νέες και οι νέοι της Ποντιακής Νεολαίας στην Ευρώπη έχουν αναπτύξει τη συλλογικότητα στη δράση τους. Δουλεύουν με το νου και τη γνώση, νοσταλγώντας την Πατρίδα.
Δημιουργούν με τις ζωγραφιές τους, γράφουν ιστορίες από τις αφηγήσεις των προπάππων τους, διασώζουν την μικροϊστορία.
Βαδίζουν ση στράτα τη Πατρίδας.»

Φάρης Πεταλίδης, Δημοσιογράφος
Faris Petalidis, Journalist

„Die Jugend aus Pontos in Europa hat gelernt, Zusammengehörigkeit mit Taten zu vereinen.
Sie arbeiten mit Verstand und Wissen, sehnsüchtig nach der Heimat.
Sie schaffen Werke mit ihren Zeichnungen, schreiben Geschichten aus den Erzählungen ihrer Ur-Großeltern und bewahren so Fragmente der Geschichte.
Sie wandern auf dem Pfad der Heimat. “

«Οι άνθρωποι, τα βιώματά τους και τις εικόνες τους, τις κάνουν ιστορίες.
Οι ιστορίες μεταφέρονται και δημιουργούν νέες εικόνες, σε νέους ανθρώπους.
Αλίμονο σ' αυτούς που δεν «βλέπουν» τι συμβαίνει γύρω τους.
Αλίμονο σ' αυτούς που δεν πλάθουν και δε λένε ιστορίες.
Χαρά σ' αυτούς που βλέπουν και βιώνουν.
Χαρά σ' αυτούς που πλάθουν και λένε ιστορίες.
Χαρά σ' αυτούς που ακούνε ιστορίες, που έχουν νέα βιώματα, που φτιάχνουν νέες εικόνες.
Γεια και χαρά σας φίλοι
Που τον Πόντο ονειρεύεστε
Που τον πόντο διηγείστε
Που τον Πόντο ζωγραφίζετε
Που τη σημερινή ζωή οδηγείτε.»

„Menschen machen ihre Erfahrungen und ihre Bilder zu Geschichten.
Erzählungen werden weitergegeben und erwecken neue Bilder in jungen Menschen.
Wehe denen, die nicht „sehen", was um sie herum geschieht.
Wehe denen, die nichts erschaffen und keine Geschichten erzählen.
Freude denen, die sehen und erleben
Freude denen, die erschaffen und Geschichten erzählen
Freude denen, die Erzählungen hören, neue Erfahrungen sammeln und neue Bilder schaffen.
Wohl und Segen, meine Freunde,
die ihr von Pontos träumt
die ihr von Pontos erzählt
die ihr von Pontos malt
die ihr das Heute steuert. “

Δημήτριος Τασκόπουλος, Εκπαιδευτικός
Dimitrios Tsakopoulos, Pädagoge

Υποστηρικτές

Unterstützer

Ευχαριστούμε θερμά τους:

Wir bedanken uns herzlichst bei:

Και όλους τους ανώνυμους φίλους που μας στήριξαν!

Und bei all unseren anonymen Freunden, die uns unterstützt haben!

Αποστολίδη Κοσμά		*Apostolidis Kosmas*
Βασιλειάδη Δημήτριο		*Vasiliadis Dimitrios*
Βασιλειάδη Σάββα		*Vasiliadis Savvas*
Καγγελίδη Νικόλαο		*Kaggelidis Nikolaos*
Καλπακίδη Ντομίνικο		*Kalpakidis Domenico*
Καλπακίδου Γενοβέφα		*Kalpakidou Genevieve*
Καλπαξίδη Κωνσταντίνο		*Kalpaxidis Konstantinos*
Μουρατίδη Κυριάκο		*Mouratidis Kiriakos*
Παράσογλου Σοφία		*Parassoglou Sofia*
Ρατσίτσκα Χρήστο		*Ratsitskas Christos*
Σαββίδη Γεώργιο		*Savvidis Georgios*
Σαββίδη Κωνσταντίνο		*Savvidis Konstantinos*
Σαββίδη Λάμπρο		*Savvidis Lampros*
Σιώζο Θωμά		*Siozos Thomas*
Στεφανή Τιμόθεο		*Stefanis Timotheos*
Τριανταφυλλίδη Παύλο		*Triantafillidis Pavlos*
Τσεχελίδη Μάκη		*Tsechelidis Makis*
Τυρεκίδη Νικόλαο		*Tirekidis Nikolaos*
Φραγγίδη Κωνσταντίνο		*Fraggidis Konstantinos*
Φωτιάδη Κυριάκο		*Fotiadis Kyriakos*
	Οικ. Δερμιτζόγλου Ιωάννη	*Fam. Dermitzoglou Ioannis*
	Οικ. Θεοδοσιάδη Αλέξανδρο	*Fam. Theodosiadis Alexandros*
	Οικ. Ιωσηφίδη Κωνσταντίνο	*Fam. Iosifidis Konstantinos*
	Οικ. Καλπακίδη Αναστάσιο	*Fam. Kalpakidis Anastasios*
	Οικ. Καλπακίδη Ηλία	*Fam. Kalpakidis Ilias*
	Οικ. Καλπακίδη Κωνσταντίνο	*Fam. Kalpakidis Konstantinos*
	Οικ. Καλπακίδη Σάββα	*Fam. Kalpakidis Savvas*
	Οικ. Καρασαββίδη Ιωάννη	*Fam. Karasavvidis Ioannis*
	Οικ. Κυριακίδη Γεώργιο	*Fam. Kyriakidis Georgios*
	Οικ. Κυριακίδη Σάββα	*Fam. Kyriakidis Savvas*
	Οικ. Λαμπριανίδη	*Fam. Labrianidis*
	Οικ. Νικολαΐδη Γεώργιο	*Fam. Nikolaidis Georgios*
	Οικ. Παπαδόπουλου Ιωάννη	*Fam. Papadopoulos Ioannis*
	Οικ. Παπαδόπουλου Ιωάννη	*Fam. Papadopoulos Ioannis*
	Οικ. Παράσογλου	*Fam. Parassoglou*
	Οικ. Σιδηρόπουλου Κωνσταντίνο	*Fam. Sidiropoulos Konstantinos*
	Οικ. Σιδηρόπουλου Κωνσταντίνο	*Fam. Sidiropoulos Konstantinos*
	Νεολαία Συλλόγου «ΑΚΡΙΤΕΣ» Χερμπρέχτινκεν	*Jugend des Vereins AKRITES Herbrechtingen*
	«Ποντιακή Εστία» Στουτγάρδης	*„Pontiaki Estia“ Stuttgart*
	Χορευτικό Όμιλο «Τα Παρχαροπούλια»	*Der Tanzgruppe „Parxaropoulia“*

Billy's
Café & Bar

Das griechische Café Billy´s - schon über 5 Jahre in Berlin

Το Café Billy´s είναι μια Ελληνική καφετέρια στο κέντρο του Βερολίνου. Λειτουργεί από το Δεκέμβριο του 2005 και έχει γίνει το στέκι πολλών Ελλήνων της πόλης.

Σε ένα όμορφο και ανακαινισμένο περιβάλλον, μπορείτε να απολαύσετε και να συνδιάσετε το κλασικό φραπεδάκι με το τάβλι, αλλά και να επιλέξετε μέσα από μια πλούσια γκάμα ποτών για την βραδινή σας έξοδο.

Επίσης μπορείτε να παρακολουθήσετε ζωντανά όλα τα αθλητικά γεγονότα, όπως :

- Αγώνες της ελληνικής εθνικής ομάδας
- Ελληνικό πρωτάθλημα στο ποδόσφαιρο και το μπάσκετ
- Champions League
- Όλες οι ελληνικές ομάδες στην Ευρώπη

Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας και ελπίζουμε σύντομα να σας καλωσορίσουμε από κοντά.

Café Billy´s - Grunewaldstr. 29 - 10823 Berlin - Schöneberg
030 / 21 91 86 07 info@cafe-billys.de
καθημερινά από τις 11 - ? www.cafe-billys.de

Περίληψη ποιήματος «Τι όμορφα χρόνια ήτανε»

Μέσα από τους στίχους προβάλλεται η καθημερινότητα της οικογένειας, με τον τρόπο που τότε τη βίωναν. Οι «θέσεις» είναι συγκεκριμένες καθώς ο καθένας έχει το «ρόλο» του. Η μητέρα με όλη την ευθύνη του νοικοκυριού, ο πατέρας που βρίσκεται στην εργασία του, τα παιδιά στο σπίτι, οι παππούδες και πάντα κάπου η γλυκιά λαλιά της λύρας. Και όλα αυτά με ένα γεμάτο τραπέζι, έτοιμο να καλοδεχτεί τον κόσμο όλο...

Gedichtzusammenfassung „Was waren das schöne Zeiten"

Die Zeilen des Gedichtes zeigen den Alltag der Familie in Pontos auf die Art, wie er damals von ihr gelebt wurde. Jedes Familienmitglied hat seine eigene Rolle im Familienverbund. Der Mutter obliegen die Pflichten des Haushalts, dem Vater die, seiner Arbeit nachzugehen. Die Kinder sind zu Hause mit den Großeltern und stets ist irgendwo der süße Klang der Lyra zu vernehmen. All das wird von einem gut gedeckten Tisch begleitet, der bereit ist, die ganze Welt freundlich zu empfangen...

Περικλής Τοπαλίδης – Periklis Topalidis

* «Τσήλον» ήταν το παρωνύμ' (παρατσούκλι) του προπάππου του γράφων, Περικλή Τοπαλίδη από το Τσίχριτσι του Ακ-Νταγ-Ματέν.

Ντ' έμορφα χρόνια έσανε

Ντ' έμορφα χρόνια έσανε,
π' εκάθουμνες εντάμαν,
ολόερα σο τσιακ' κεκά,
σίτ᾽ εμάερευεν η μάνα μ'.

Εκάθουμνες και εχουλείμες
σιμά κ' άν σην φωτίαν
και απ' είνας είνας έλεαμ'
κι απ' έναν ιστορίαν.

Έμνες τα δυό τρανά αδέλφια,
ο Σάββας κι η Μερώπη,
και ας' ολουνούς η μικρέσσα 'μουν,
η Πηπίκα η Πηνελόπη.

Πάντα ενεμέναμε
να έρτ' ο πάππος ιμ' ο Τσήλον*,
που από πουρνού ελάσκουτον
με τι μαντρί τον σκύλον.

Τρανόν χαράν σιτ' έλεπαμ'
ατόν σο'σπίτ να εμπένει
και αμάν επαρακάλναμε
να παίζ' την κεμεντσένι.

Γλυκόν πολλά είχεν παίξιμον,
κι' άλλον γλυκήν λαλίαν,
και σίτια ετραγώδανεν
τογράευεν τα ψύα.

Η καλομάνα μ' πα σουμά,
'σείρνεν σ'ο τσιακ κουρία
και όντες επίανεν`ατέν το μεράκ'
'σείρνεν και τραγωδίαν.

Η μάνα μ' επέμνεν κ' έστεκεν
την πόρταν να οριάζει,
να ακούει τ'αντρού' ατ'ς τ'άλογον
σην στράτα να καλπάζει.

Τα χιόνια εξ' έσανε πολλά,
χειμωγκονί καρδίαν.
Τον κύρι μ' ενεμέναμε
να 'ρται α'σά μεταλλία.

Ο πάππο μ' πάντα έλεεν,
ελάστεν τόπια και οικουμένην.
Κι' αλλού κ'εβρέθεν έμορφον
άμον το Ακ-Νταγ-Ματένι.

Είχεν ορμάνια πράσινα
και πλουμιστά ραχία,
δεντρόπα τρανά κ' έμορφα
και τα νερώπα κρύα.

Η Πηπίκα πάντα έκλαιεν,
ψαλάφινεν το γάλαν,
τερμάν κ'είχεν για ν'αναμέν',
να τρώμε ουλ' εντάμαν.

Αρ' έρθεν και ο κύρης' ιμ.
Σο χέρ' κρατεί τα στίπα,
ντ`επείκεν και εδόκεν' ατόν
η θεία' μ' η Μαρίκα.

Αμάν εστρούτον το τραπέζ᾽
με χίλια νοστιμάδας,
χαβίτς, χαψία έμνοστα
και καρτοφί ντολμάδας.

Νουνίζ᾽ ατα και σο μυτί ᾽μ
κρούγνε τα μυρωδίας.
Αχ, ν' επόρνα ξαν κ' έτρωγα,
κ'επέρνα τα αροθυμίας.

Πάντα θυμούμαι και πονώ
όλια εκείνα ντ' εχάσαμ'.
Και όσον ντο ζω θα λέγ' ατό,
ντ`έμορφα χρόνια έσαν.

Γεώργιος Κέλογλου – Georgios Keloglou

Τέχνη διαντά ιστορία – Η ζωή στον Πόντο

Kunst überlieferter Geschichte – Das Leben in Pontos

ISBN 978-3-00-034273-8